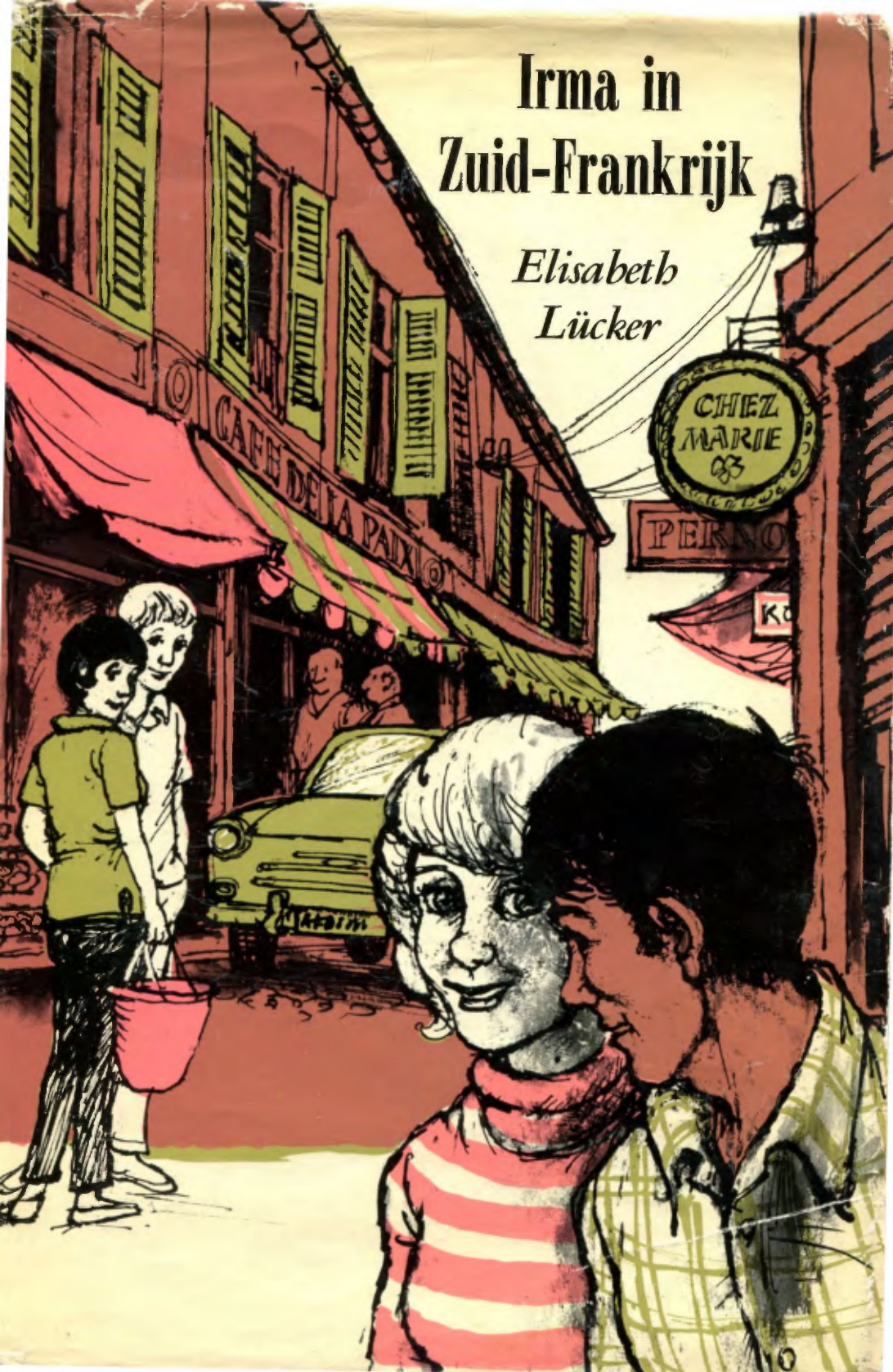

Irma in Zuid-Frankrijk

*Elisabeth
Lücker*

IRMA IN ZUID-FRANKRIJK

ELISABETH LÜCKER

**IRMA
IN ZUID-FRANKRIJK**

IRMA ALS HUISBEWAARSTER

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

In de serie: 'Irma als detective' zijn verschenen:
Deel 1: *De juwelen van Don Pedro*
Deel 2: *Irma in Zuid-Frankrijk*

*Aan mijn petekinderen
Cécile-Elisabeth en Anne-Barbara*

De belangrijkste personen in dit verhaal zijn:

Mevrouw Sabine Cloese (oma). Ze is 68 jaar, ze woont Singel 18. Mien is haar trouwe hulp.

Haar zoon, de heer Robert Cloese en zijn vrouw Tasja Cloese-van Devenaar. Ze wonen Kastanjelaan 12, ergens in Nederland.

Irma, de achttienjarige kleindochter van mevrouw Sabine Cloese en enig kind van Robert en Tasja Cloese.

Milou de Laet, vriendin van Irma. Ze is 20 jaar. Het gezin De Laet bestaat uit pa en ma, Bert (24) Ruud (22), Milou, Flip (17) en Fifi (15).

Grandma Belle, jeugdvriendin van oma Cloese.

De vier studenten van de jazz-band:

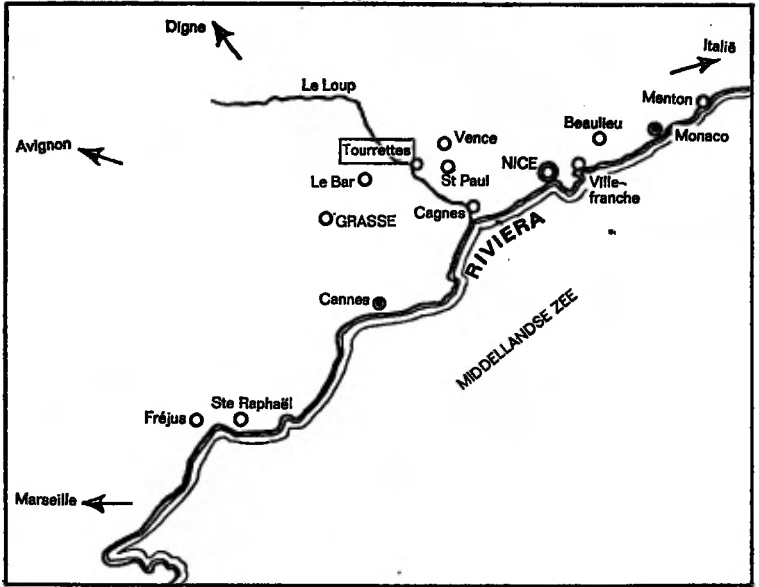
Kees Duins, drummer en leider.

Peter van Griensveen, trompettist.

Dolf Verburg, fluitist.

Guus Veenstra, gitarist.

Arie Plantijn (23), manusje van alles.

1. EEN KROONTJE OP HET WERK

Het was een ware triomftocht door stad en buitenwijken geweest: alle geslaagden omkranst met handgevlochten bloemenslingers . . . De hele M.M.S. er achteraan op alle mogelijke en onmogelijke vehikels: van afgetakelde toestanden tot blinkende sportfietsjes toe. Ze reden wel met z'n vijven naast elkaar, iedereen met brutaal rinkelende bellen. Al deze verkeerswet-overtredingen werden min of meer gladgestreken door de motorpolitie met zijspan, die de stoet opende.

Als laatste werd Irma Cloese thuis afgeleverd.

Pap en mam stonden in de open deur, oma zat voor het raam en Joke was met de traktatie al aan het hek.

Schallend, schreeuwerig en wat hees klonk voor de zoveelste keer het schoollied: 'In Via', gevolgd door een 'Lang zal ze leven!'

Daarna de tassen-ceremonie. De pipa kreeg de lege, versleten schooltas en onder gejuich werd het schoolsymbool ten top gehesen aan de vlaggemast.

Toen ging Joke rond met het brede, ronde broodmandje met de geijkte snoeperij: toffees voor alle thuisbrengsters.

Met uitbundig gejuich en gewuif kwam er een eind aan de plechtigheid en was Irma's schooltijd definitief afgelopen. Een mijlpaal!

's Avonds was er het traditionele eindexamenfeestje: genodigd waren: Milou natuurlijk, Irma's lieve en verstandige vriendin, haar twee broers Bert en Ruud, Guus Veenstra met zijn vriendinnetje Toos, (het zou wel meer dan een vriendinnetje worden, dachten insiders!), een paar buurmeisjes en een stuk of wat tennisvriendjes.

Het was een plezierig feestje van en voor jonge mensen. Lampions in de tuin, een dansje op het terras, veel lekkers en onschuldige drankjes, die met een tik iets pittiger waren gemaakt.

Al tijden van tevoren had Irma met veel geduld de nieuwste plaatjes op de band opgenomen. Ze had muziek voor minstens drie uur! Een idee om na te volgen, vond iedereen.

Pap en mam zaten met oma voor. Ze hielden zich wat achteraf, dan voelden de jongelui zich vrijer.

Voor oma's Mozart-oortjes klonk de muziek barbaars. India-nengehuil gemengd met tam-tam, vond ze het. Niettemin keek ze op een afstand naar de dansende jongens en meisjes met nieuwsgierige oogjes.

Er flitste een jeugdherinnering in haar op: Het feestje dat háár ouders hadden gegeven, toen ze eenentwintig was geworden. De charleston was nog gloednieuw, maar een van de vriendinnen: Belle van Arkel, had hem in een overmoedige bui gedemonstreerd. Oma zag het hele tafereel weer voor zich: Belle in een knievrij, laag getailleerd jurkje, 'vleeskleurige' zijden kousen, schoentjes met Franse hakjes, het haar in een glad ponykapsel met twee omgekeerde vraagtekens op de wangen, van achter was het haar gebobbed tot de kruin opgeknipt. Ze hadden een slingergrammofoon met een luidspreker als een trompet. Belle had een His Masters Voice-plaatje van de charlestonmuziek. Tot ieders verbazing gaf ze een nummertje danstechniek weg waar ze allemaal ondersteboven van waren. Op een vreemd ritme bewoog ze haar knieën en enkels, de voeten maakten een draaiende beweging en zwiepten om de beurt zijwaarts. Het had iets 'inboorlingiaans', een zelfgemaakt woord van Sabine-van-toen.

In oma's geest vloeide het charlestonbeeld over in het tafereeltje van nú: twistende jongens en meisjes, zowat een halve eeuw later.

l'Histoire se répète – de geschiedenis herhaalt zich . . . herhaalt zich . . . merkwaardig. Ze ving een geërgerde blik op van

haar schoondochter. Het beviel Tasja kennelijk niet. Hoe herinnerde het oma aan haar eigen ma, toen, bij die demonstratie van Belle.

Een kirrend lachje ontsnapte oma. Tasja keek haar vragend aan. 'Wat is er, ma? Waar heeft u pret om? Toch niet om die moderne dansen, neem ik aan? Ik vind ze onesthetisch, om niet te zeggen onfatsoenlijk. U?' De misprijzend gesperde neusvleugeltjes van Tasja spraken boekdelen.

'Ik zal je een jeugdherinnering vertellen, min of meer als troost.' En oma vertelde haar charleston-verhaal. Ze deed het spits en Tasja moest ondanks zichzelf lachen.

'Och ja, ik til er ook veel te zwaar aan, U hebt gelijk, laat ze maar gek doen, gaat wel over!'

'We zullen het Irma als komiek gevalletje voorschotelen. Ze is pienter genoeg om een parallel te trekken en het betrekkelijke te zien van al die nieuwigheden.'

Er was een danspauze: de band moest verwisseld worden. Een pracht-kans om uit te rusten en te genieten van de pit-tige hapjes, die Joke op een groot blad rondbracht.

Op veler verzoek gaf Guus een nummertje gitaarmuziek. Hij behoorde, technisch zeker, tot de gevorderden, doch zijn repertoire was nogal beperkt. Maar flair had hij en hij voelde scherp aan wat het deed en wat niet. Hij kreeg een flink applaus, waarvoor hij verrukkelijk schutterig dankte.

De band was vernieuwd, ze konden weer voort.

Of een fuifje slaagde, was absoluut geen probleem. Het slaagde altijd als er maar gedanst kon worden.

En oma verzeilde weer naar vroeger.

Je moest sketches instuderen. Elke gast presteerde iets ter ere van de gastvrouw. Er klonk een sonate van Beethoven, een lied van Schubert. Een gedicht van Kloos werd gedeclareerd, een stuk uit 'De kleine Johannes' van Frederik van Eeden voorgedragen, zelfs werd er een menuet in kostuums gedanst. Zo gebeurde dat vroeger en iedereen was daar heel tevreden mee. Je wist niet anders, zo hoorde dat. En nu? Aan

één stuk door wilde muziek en dansen, dansen.
Maar prèt hadden ze wel! Onmiskenaar. Veel meer pret dan zij vroeger. Dat moest eerlijke oma toegeven.
De jongelui gingen nu ook veel ongedwongener met elkaar om. Ze hadden meer aan elkaar en ze begrepen elkander beter. En dat waren toch winstpunten.
En oma betraptte zich erop dat ze de jonge mensen van nu en hun levensstijl aan het verdedigen was tegen . . . ja, tegen wie? Tegen Tasja?

Tegen halftwaalf bracht Robert haar naar huis. Het werd te laat voor haar om het hele feest uit te zitten.
Even van tevoren had meneer Cloese aan Guus gevraagd de band te stoppen en op zijn teken een plaat op de pick-up te zetten, die op het kastje klaarlag.
Hij ging naar oma toe, boog voor haar en zei: 'Ma, mag ik voor uw vertrek deze dans van u?'
'Een boogie-woogie, een hully-gully of een cha-cha-cha?' vroeg ze met een dooernstig gezicht.
Even ernstig antwoordde haar zoon: 'Ma, het spijt me, maar dat is allemaal alweer passé. Ik heb iets veel fijners voor u!' En op het teken van meneer Cloese zette Guus de pick-up aan. Een Engelse wals voor . . . oma.
De jeugd klapte luidruchtig en maakte vrij baan voor oma aan de arm van de heer Cloese. Een ware stunt!
Een Engelse wals verleer je nooit, dacht oma, toen ze met voorzichtige pasjes in de armen van haar zoon sierlijk het walsritme volgde, tot groot plezier van alle toeschouwers.
Guus Veenstra verstoutte zich na een paar minuten om Irma's ma te vragen. Ze accepteerde charmant.
Aarzelend, zelfs beschroomd, vroeg Ruud de Laet Irma ten dans. Nog een paar stelletjes volgden. Het was heel grappig om mee te maken hoe het onstuimige feestje in rustiger wateren belandde. Zo iets als het stilte-spelletje na een kracht-patselige gymles.

Na deze dans werd oma naar huis gebracht.

Het slot van de avond was even origineel als raak.

Op Irma's voorstel was er vóór twaalf uur een emmer vol patates-frites besteld. Tasja, Joke en Mien-van-oma hadden een ongelooflijke hoeveelheid kleine balletjes gehakt gedraaid. Op het laatste ogenblik waren ze in de gloeiend hete soep-van-morgen even aan de kook gebracht en toen op een grote schaal gedaan met op elk bolletje een prikkertje. Het zag er enig uit, een woud van stokjes. De frites werd geserveerd in vetvrije knalgele puntzakjes.

Er ging een hoeraatje op, toen Joke ermee binnenkwam.

Een lumineus idee: frites-met-balletjes om het feest te sluiten. Ze gingen in een kring op de grond zitten, de schaal in het midden en het blad met de fritespan ernaast voor wie nog meer wilde.

De Cloese-familie kon tevreden zijn. Alles ging op en toen was het vanzelfsprekend dat het feest uit was.

Voldaan en rustig (voor de burenen) werd afscheid genomen. Even nog over en weer gepraat wie wie zou thuis brengen en toen zat het erop.

Tasja stond in het midden van de kamer het afgebrande dorp te aanschouwen. Wat móest zij ermee?

Ze kreeg geen tijd om tragisch te doen. Irma wervelde binnen, sloeg haar armen om mams hals, zoende haar uitbundig en zei: 'Dànk je mams,' – zoen – 'het was éinig,' – zoen –, 'Een knàlfuif,' – zoen –, en zo zou ze nog een tijdje doorgaan zijn als paps niet gezegd had: 'Een vâder telt niet mee bij zo iets, hè?'

Toen werd hij afgeknuffeld tot-hij-niet-meer-kon.

'Rob, wat doen we, gaan we naar bed of ruimen we eerst op?'

Irma bracht de oplossing: 'Jullie gaan naar bed en Joke en ik maken de boel aan kant. Ik ben toch veel te opgewonden en morgen slapen we allemaal uit, goed?'

Robert en Tasja vonden het bèst, ze waren bek-af. Gearmd

liepen ze naar boven, napratend over het feestje, de jongelui, oma en als steeds over Irma, hun rijkdom en hun glorie, hun vreugde en hun trots!

2. 'N GEKOESTERDE WENS DROOM

Een week later – de eindexamenfeestjes waren achter de rug – zat Irma 's avonds bij oma thuis op Singel 18 plannen te maken voor de vakantie.

Of liever, ze zat te denken. Ze had oma gestoord bij het lezen van een brief. Zo te zien uit het buitenland: de enveloppe lag op het tafeltje. Schuin uit haar ogen kijkend trachtte Irma erachter te komen uit wèlk land.

'Alpes-Maritimes, liefje,' zei oma, 'en je weet vast niet waar dat ligt.'

Echt oma weer, plaaggeest die ze was.

Grote goedheid, Alpes-Maritimes, zéé-alpen, waar grensden de Alpen aan zee? Dat moest Zuid-Frankrijk zijn, maar lag daar niet de Rivièra? Toen blufte Irma maar: 'Oma, ik ben geslágd, wilt u daaraan denken? Alpes-Maritimes zijn de Franse zee-alpen.'

'Kind, ik sta er perplex van dat je dat weet,' spotte oma.

'Maar mag ik even deze brief uitlezen? Kijk jij de nieuwe Life maar vast in, prachtige reproducties van Renoir deze keer.' En oma zette haar leesbril, die aan een bepareld ket-tinkje om haar hals hing, weer op.

Vluchtig bladerde Irma het tijdschrift door, met – stiekem – meer belangstelling voor de geraffineerde advertenties voor make-up en lingerie, step-ins en beha's dan voor Renoir.

Een reclame voor Venetiaanse fluitglazen ving haar blik. Het bekoorde haar bijzonder. Hè, één zo'n glas! Voor op haar antiek naaitafeltje. Een eenpotig geval, roodglanzend maho-

nie met een spiraalpootje, dat in drie klauwtjes uitliep, iets beeldschoons uit oma's boedel, door Irma afgebedeld.

Al bladerend bleken haar problemen toch sterker dan de inhoud van Life.

Ze had tien weken voor zich. Een zee van tijd om twee belangrijke dingen te doen: vakantie te houden en de beslissing te nemen of ze zou doorstuderen ja of nee.

'Half augustus,' hadden pap en mam gezegd. Dan moest Irma weten wat ze wilde.

Tijd genoeg! Vakantie was voorlopig belangrijker dan toekomst, vond Irma. En daarom was ze naar oma gegaan.

Irma wist wel iets.

Maar daar zaten zoveel haken en ogen aan, dat moest maar eerst eens in de week gelegd worden bij oma, die ondanks haar achtenzestig jaren vaak moderner dacht dan Irma's ouders.

Ze was gek op omaatje en haar granaatketting met dubbel diamanten slot was een kostbare herinnering aan een voorval, nu twee jaar geleden, waar oma zo'n belangrijke rol in gespeeld had¹.

Hoe zou ze het inkleden bij oma?

Zo maar plompverloren: 'Milou en ik willen samen in het Fiatje van de kinderen De Laet een zwerftocht houden, zonder vast plan, zo maar en route tot het geld op is?'

Nee! Dat zou niet tactisch zijn, daar gooide ze haar eigen ruiten mee in.

En dit dan: 'Oma, vindt u het niet tijd worden dat ik mijn horizon wat verbreed? Een buitenlands reisje bijvoorbeeld? Ik heb wat gespaard, ik krijg van pap en mam iets voor mijn examen . . .'

Já, dacht Irma, dat klinkt knotsgoed, hartstikke!

'Vertel het maar, kind,' zei oma. 'Life boeit je niet erg. Ik zit je al een paar minuten te bekijken, je bent compleet met

¹ Zie voor dit verhaal: *De juwelen van Don Pedro*, deel 1 uit de serie: 'Irma als detective'.

jezelf in gesprek.'

Betrapt keek Irma schichtig naar oma en probeerde vlug een afleidingsmanoeuvre. 'Leuke brief, oma?'

'Tja, meisike, wat zal ik zeggen? Je herinnert je mijn verhalen over mijn jeugd vriendin, Belle van Arkel?'

'O ja, natuurlijk! Die vlotte, vrijgevochten Belle, die er met een Franse ingenieur vandoor is gegaan!'

'Irma!'

'Nou ja, oma. Als u eerlijk bent, moet u toegeven dat 'met een Fransman getrouwd' toch wel wat eufemistisch uitgedrukt is.'

'Hoe kom je aan dat woord, kind, niets voor jou.'

'Ik blijf niet zestien, oma. Ik heb eindexamen en ik ben achttien. En eufemistisch betekent: ver-scho-nend. Dit om u te bewijzen dat ik het heus wel weet. Wat schrijft ze, mag ik dat weten?'

'Verzachtend is beter dan verschonend. Dit laatste bedoelt te zeggen verontschuldiging, dacht ik zo. Maar je vroeg wat er in haar brief staat, hè. Zal ik je strakjes vertellen. Eerst wat anders: Wat heb jij op je hart? Je bent gekomen om me iets te vertellen, of niet soms?'

'O, lieverd!' En Irma roetsjte op de poef naast oma's vlechtstoeltje. 'U hebt altijd alles net eerder door dan pap en mam, hoe komt dat toch?'

Met een teder gebaar drukte oma haar enig kleinkind tegen zich aan en zei zachtjes: 'Je lijkt zo op opa, daardoor komt dat misschien.'

'En mam zegt dat ik op u lijk!'

'Ja!' zei oma, 'je bent wel helemaal óns kleinkind, van opa en mij. Maar nu jouw probleempje, vertel eens!'

'Weet u nog, oma, op mijn fuifje vorige week? Milou de Laet kwam met die reuzenbos rozen. Ik heb haar aan u voorgesteld.'

'Ja, ja, het donkerogige meisje met dat rattekopje. 'n Knap kind. Ze is wat ouder dan jij, hè?'

'Ja, ze is bijna twintig. Ze is bij haar vader op kantoor, 'n half time-job. Wat ze verdient, mag ze houden, maar ze moet wel haar eigen kleren betalen en de tandarts.'

Aan zulk soort dingen moest oma nog steeds wennen. Wat waren de meisjes toch bijdehand tegenwoordig en zo wereld-wijs! Voorzichtig zei ze: 'Ja, ik herinner me dat meisje heel goed. Ook wat je me nog vertelde, een flink gezin met vijf grote kinderen, drie jongens en twee meisjes. Pa directeur van een tricotagefabriek en ma veel weg naar vergaderingen van vrouwenclubs en zo.'

'Moet u luisteren, oma. Ze hebben met z'n allen een Fiat 600, de kinderen De Laet, bedoel ik. Bert, Milou's oudste broer, wist een unieke occasion voor een zacht prijsje, maar contant! Ze hebben met z'n vieren al hun spaargeld bij elkaar gelegd. Dàt, plus een lening bij hun vader, verschaftte het aankoopkapitaal. Hoe het precies gaat, weet ik niet, maar ze hebben een klusjespot waar ieder maandelijks een door Ruud gecontroleerde contributie in doet. Dit geld is voor onderhoud van de auto. Benzine moet ieder zelf betalen tegen een tarief van vijf cent per kilometer. Vader De Laet vindt het een uitstekende methode om efficiency en teamgeest aan te leren. Goede eigenschappen voor later, vindt hij. Daarom moeten ze van het geleende bedrag ook rente betalen, niet het onderste uit de kan, maar toch redelijk. Plus een maandelijkse afbetaling. Om de beurt mogen ze de auto hebben voor een vakantiereis . . .' Irma besloot haar uitvoerig relaas met hèt zinnetje, hèt kardinale punt: 'En nu is Milou aan de beurt en ze heeft mij meegevraagd. Naar Frankrijk, heel ver, Bretagne of Auvergne. Alles sam-sam – en op z'n goedkoopst – jeugdherbergen, picknicken . . . o, oma, wat verrukkelijk!'

Het was weer echt Irma op haar best, de fantaste!

Oma schudde haar wijze hoofd. 'Kind, dat meen je toch niet. Dat is een onmogelijk plan. Dat vinden je ouders ook nooit goed, dat weet je best, en daarom kom je bij mij.'

'Oma, toe, verzin wat, ik zou zo dolgraag eens helemaal vrij zijn en eigen baas. Niemand, die bezorgd voor me is. Alles zelf beslissen. Wat zou dat ongelooflijk heerlijk zijn!'

'Niet zo doordraven, meisje. Het zou je bar tegenvallen, zo'n reis. Geloof me, kind, reizen is een kunst die geleerd moet worden. Goed reizen begint met goed voorbereiden, anders haal je er nooit uit wat erin zit. Later thuis kom je pas achter al de gemiste kansen. Nee, het moet heel anders . . .'

'Ja, oma? Hoe dan?' vleide Irma aanmoedigend.

'We hadden het over Belle, weet je nog, naar aanleiding van die brief. Haar levensgeschiedenis is nogal opwindend . . . en toch ook diep tragisch. Ik heb je vroeger al iets over haar verteld, maar lang niet alles. Belle en ik waren totaal tegenovergestelde karakters en je weet, zo iets trekt aan. We waren zoveel als elkaars correctie! Nauwelijks achttien jaar oud leerde ze op een ontvangst op de ambassade in Den Haag een Franse jongeman kennen: Gérard Duvalier. Het moet vrijwel liefde op het eerste gezicht geweest zijn; er was geen houden aan. Belles ouders hebben het in het begin niet al te ernstig opgenomen, dat is misschien fout geweest . . . wie zal het uitmaken . . . Ze hebben Belle met ernstige, verstandige, lieve en boze woorden bezworen zichzelf de tijd te gunnen. Maar nee, Belle en Gérard wilden trouwen en liefst zo gauw mogelijk. Toen hebben ze het geforceerd. Hij heeft haar geschaakt, jij zou zeggen: ze is er met hem vandoor gegaan. Vind je niet grappig dat beide zegswijzen hetzelfde bedoelen, maar dat de ene uitgaat van de jongen en de andere van het meisje? Zo gauw het kon, zijn ze, met toestemming van beider ouders, in Parijs getrouwd. Wat wil je, ze stonden voor een voldongen feit. Alle voorspellingen ten spijt werd het een heel gelukkig huwelijk. We bleven elkaar schrijven, haar brieven waren de neerslag van een geslaagd leven. Ik trouwde veel later. Haar zoontje was toen al vijf jaar! Op onze huwelijksreis naar Parijs zijn we ze gaan opzoeken; het werd een enig bezoek. Nu moet ik een lang verhaal kort maken. Vlak

vóór de oorlog in Algiers trouwde haar zoon. Na drie maanden werd hij opgeroepen voor actieve militaire dienst in Afrika. Zijn vrouw was in verwachting. Nauwelijks zes weken later kwam het ontstellende bericht dat hij gesneuveld was tijdens een militaire actie. En nu komt de tragiek, kind . . . Belles schoondochter werd apatisch. Totaal lusteloos. Na de geboorte van haar zoontje Etienne werd ze ziek. Ze stierf binnen de drie maanden aan t.b.c. Belle heeft me dat allemaal indertijd geschreven en verteld . . .’

‘Wat ontzettend, oma. Dat verhaal kende ik niet.’

‘Och, al dat verdriet . . . waarom zou ik het vertellen? Belle is nu al acht jaar weduwe, ik tien jaar . . . Maar laat ik het over wat vrolijkers hebben. Op je feestje vorige week zat ik naar jullie dansen te kijken. Je moeder kon dat getwist niet erg waarderen, toen vertelde ik haar iets over Belle van vroeger . . .’

En oma bracht voor de tweede keer het verhaal van de charleston-demonstratie door Belle.

Irma genoot! Die Belle moest me er eentje geweest zijn, naar wat ze opmaakte uit de verschillende verhalen.

‘Maar oma, hoe had ze die dans geléerd? Ze was toch op die heel dure snobbenschool als pensionaire? Met die zure aristocratische directrice?’

Oma had – ondanks zichzelf – binnenpret over Irma’s woordkeus.

‘Dat gebeurde zo: De meisjes hadden allemaal eigen slaapkamertjes, die rondom een hal lagen. Als het bedtijd was, moesten ze op hun eigen kamertjes blijven. Dit werd regelmatig gecontroleerd. Wie zich aan deze regel niet hield, werd weggestuurd. Belle had voor de eerste keer de charleston gezien tijdens de vakantie met haar ouders in Deauville, een verschrikkelijk dure badplaats aan de kust van Normandië. Ze had een plaat gekocht en daarop oefende ze. Die plaat had ze stiekem binnengesmokkeld in het pensioonaat. Die grammofoon van het recreatiezaaltje sleepte ze – ook stiekem

– naar boven en 's avonds, als het huis in diepe rust (!) was, werd het plaatje gedraaid op Belles kamertje. De meisjes kwamen in het halletje bijeen en op blote voeten werd de charleston gedanst.'

'En werden ze nooit gesnapt?' onderbrak Irma het verhaal. 'Luister nou, een van de meisjes had als veiligheidsmaatregel een speldendoosje in de hand. Ze moest bij de haldeur op wacht staan . . .'

Oma hield even op. Ze verwachtte weer een vraag, die prompt kwam.

'Waarom die speldendoos?'

'Als afleidingsmanoeuvre! Een keer waren ze háást betrapt, maar het speldendoostrucje werkte prima. Toen de directrice de deur van het halletje opende, vond ze de meisjes op de grond: spelden rapend.

Er werd iets verontschuldigends gezegd over een ongelukje – zo sneu – daarom hadden ze allemaal geholpen met rapen, ze zouden zo klaar zijn, mademoiselle hoefde niet ongerust te zijn. In die tussentijd had Belle de grammofoon onder het bed geschoven. Zó kwam ze aan haar verbazingwekkende charleston-techniek.'

'Mooi verhaal! Zeg, oma, mam kan ònze dansen niet uitstaan, ze vindt ze ordinair. Hoe vindt u dat?'

'Jouw moeder denkt van de twist, wat mijn ma van de charleston vond: ontoelaatbaar.'

'En u, oma, zeg eens eerlijk?'

'Je zet me een beetje klem, meisje. Maar toch, mijn eerlijke mening is dit: ik vind het niet fraai om naar te kijken, maar het is wel een dynamisch iets. Dat is één.

Ten tweede: al naar de persoon die ze uitvoert, kunnen ze nogal zinnenprikkelend zijn. Jullie noemen dat sexy geloof ik. En verder – och – het is een modeverschijnsel. Jij zult je later weer ergeren aan de stijl van jouw kinderen en dat gaat zo maar door als het heen en weer van een slinger.'

'Zou het?' klonk het nadenkend.

'Maar we zijn afgedwaald van ons onderwerp. We hadden het over Belles epistel. In de brief die ik vandaag kreeg, oppert ze een plan. Haar kleinzoon Etienne studeert in Parijs. Ze wil hem een bezoek brengen en daarna doorreizen naar hier, haar geboortestad, om alles nog eens terug te zien. Nu vraagt ze mij om een kamer te bespreken in een gezellig hotel. Ze wil een dag of veertien blijven en dan terug naar haar Franse dorpje in de Alpes-Maritimes.'

'Dat is nogal avontuurlijk voor een dametje van bij de zeventig, vindt u niet?' vroeg Irma ondeugend.

Oma ging hier niet op in. Ze spitste haar lippen en keek bedachtzaam.

Er was een idee op komst, zag Irma . . .

3. HET IDEE

Oma ging een beetje hardop zitten denken: 'Als ik haar eens te logeren vroeg . . .? En als ik gedurende de tijd dat zij hier is, jou als een soort huisbewaarster zou aanbevelen met Milou als gezelschap . . .?'

Een onstuimige omhelzing smoorde elk nog mogelijk woord. Toen liet Irma haar grootmama los. Ze stooft handenklappend door de kamer, maakte een pirouette, huppelde, gleed een stukje mee over een matje en kwam zonder ongelukken ademloos op de poef terecht.

'Oma! Wat een mieters idee!'

Dit bruisend enthousiasme werd door oma handig in praktische banen geleid.

'Ga eens naar de zolder. Links van de deur is een plankenkast met een gordijn ervoor. Op de onderste plank staat een kartonnen doos met een etiket waarop met wit krijt 'kaarten' geschreven is. Breng die doos naar beneden en . . .'

Irma was er al vandoor, maar ze hoorde nog net: 'En stof die alsjeblijft af voor je ermee hier komt!'

'Joehoe!'

Met respect zag Irma dat oma's zolder tip-top in orde was. Alles in dozen met etiketten. Zoeken hoefde niet.

Een tikje schuldbewust dacht ze aan haar eigen rommelhoek thuis. Hoe vaak had mam al niet gevraagd: 'Kind, ruim nu eens alles op en doe wèg wat je toch nooit meer nodig hebt.' Maar daar zat 'm nu juist de kneep. Je kon niet weten of je het nog ooit nodig had.

Voor de zoveelste keer nam Irma zich voor déze vakantie grote opruiming te houden.

Met doos en al holderdebolderde ze de houten zoldertrap af. Doordat de doos nogal zwaar was, had ze beide handen nodig om hem vast te houden en daarom kwakte ze de zolderdeur onder aan de trap met haar bips dicht.

Met wat meer ingetogenheid liep ze de beloperde gang over en na de trap was alle onstuimigheid afgereageerd en kwam een rustige jongedame de kamer in.

Oma zat al aan de ronde eettafel. Het Perzisch lopertje had ze eraf genomen; het gepolijste blad blonk je tegen.

'Zo, laat maar kijken. Ik heb eens alle kaarten gesorteerd met een bandje erom en een labeltje. We zullen dus gauw vinden wat we nodig hebben. Zie je, hier is de Franse stapel al. Onderverdeeld in acht pakjes: Bretagne, nee . . . Vogezen, nee . . . Auvergne, ook niet . . . Biaritz . . . hier: Rivièra, dat is het. En wacht, neem meteen de Michelin-kaarten van Noord- en Zuid-Frankrijk voor de heen- en terugreis. En ja, ook België. Zet de doos maar even weg; we kunnen voort.'

De detailkaart van de Provence had aangestreepte plaatsnamen en aangedikte routelijnen. Ook de gesleten vouwen waren een bewijs van intensief kaartgebruik.

Zonder aarzelen trok oma een blauw kringetje om Tourrettes-sur-Loup. Ze volgde het riviértje: Le Loup (de Wolf) en noemde de namen als oude bekenden: St. Paul, Vence, Grasse,

Bar, Cagnes, Nice, Villefranche, Beaulieu, Monaco en tot aan de Italiaanse grens: Menton.

Oma mijmerde:

'Villefranche, c'est pour guérir,
Monaco, c'est pour plaisir,
Menton, c'est pour mourir.'

Grappig hoe zulke rijmpjes in je geheugen bleven zitten. Ook de raakheid frappeerde: de drie groepen, die hun heil zoeken in de drie genoemde stadjes: de zieken, de pretjagers en de ouden van dagen.

'Villefranche, om er te genezen,
Monaco, om er plezier te maken,
Menton, om te sterven.'

Een eng versje, vond Irma. Net zo iets als: radeloos, redeloos, reddeloos.

'Dat ken ik niet,' zei oma, 'Leg dat eens uit.'

'Nou, dat was in 1672. We hadden toen aan alle kanten oorlog. De regering was radeloos, het volk redeloos en het land reddeloos.'

'Daar zou ik wel eens meer van willen weten. Vraag in de leeszaal of ze daarover iets hebben bij de studieafdeling.'

'Niet doen, oma, 't is taai-taai, heus!'

Oma had weer eens een binnenpretje. Toen zei ze:

'Bij Grançon verloor Karel zijn hoed.
Bij Mürten verloor hij zijn goed.
Bij Nancy verloor hij zijn bloed.'

Irma was totaal verbluft. Waar had ze het over?

'Nou jij weer!' lachte oma, 'om de beurt een balletje gooien, of, in dit geval, een historisch rijmpje brengen. Mijn tweede trioetje ging over Karel de Stoute (1467-1477). Knap hè, dat

ik dat nog weet. Geleerd op de lagere school, toen ik tien was, bij meester Janus. Dat was zijn bijnaam, zijn echte naam weet ik niet meer!

Weer kijkend op de kaart, met het potloodpuntje op Tourrettes, vertelde oma verder: 'Belle was – na enige heerlijke jaren in Parijs – met haar man op een autotocht door de Riviera.

Ze kwamen langs Tourrettes en toen ze omkeken zagen ze het stadje hoog op de berg liggen. Ze keerden om. Dat geval wilden ze van dichtbij bekijken. Dat bekijken werd er blijven, drie weken lang. In die tijd kocht haar man een leegstaand, nogal verwaarloosd huis van vier verdiepingen. De voorkant aan het eind van een nauw steegje, de achterkant gebouwd op een deel van het rotsachtige bergmassief. Het huis was enorm hecht gebouwd met muren als van een burcht. Bij wijze van hobby hebben ze het laten restaureren in de Provençaalse stijl. Ze hebben er jaren over gedaan. Het werd hun blijvend vakantieoord. Hun hele kapitaal is erin gaan zitten. Het is werkelijk iets prachtigs. Opa en ik zijn er een paar keer geweest. Telkens was het nog mooier geworden. Na de dood van Gérard is Belle er voorgoed gaan wonen met haar kleinzoon Etienne . . . en vandaag krijg ik deze brief . . . Nu gaan jij en ik spijkers met koppen slaan. Ik schrijf haar morgen een brief met ons voorstel. Over vijf dagen kan ik antwoord hebben. Tot zolang blijft alles tussen ons tweetjes. Pas als we weten hoe Belle erover denkt, begint de tweede fase. Wat vind je ervan?'

'Wat zou dat onvoorstelbaar fantastisch zijn, omaatje, ik zou u wel kunnen knuffelen, heerlijk konijn van me!'

Met knipperend oog nam het 'konijn' deze ontboezeming in ontvangst. 'En nu naar huis met jou. Zul je even terugbellen? Dan liggen we gelijk in ons bed. Dag kindje.'

'Dag lieve lieverd.' En met een stevige pakkerd ten afscheid ging Irma huis-toe.

4. HET PLAN RIJPT

Een gewetensvolle Irma gebruikte de wachttijd van vijf volle dagen voor een radicale zomeropruiming van de rommelhoek op zolder. De driekwart roze nylon huishoudjas deed goede diensten. Ze had er geen jurk onder aan, om haar hoofd een sjaaltje en verder blote voeten in slippers met een kraal tussen de grote teen en het achtergebleven gebied.

Ze begon zonder systeem. Ze rommelde maar wat aan. In een mum lag de inhoud van kast en zolderhoek in een kring om haar heen. Dan kon je beter sorteren, vond ze.

Ze zat op de grond met kritische blik alles te bekijken. Toen begon ze: links wat weg kon en rechts wat bewaard moest worden.

Na een uur was rechts een flinke berg en links een te verwaarlozen minderheid.

Met opgetrokken wenkbrauwen zag ze het resultaat van een uur sorteren.

Toen ging ze haar moeder halen.

Irma's keurige mama, in een precieus bloesje en een hypercorrect zwart rokje zag de bende aan en zei toen heel resoluut, op de rechtse stapel wijzend: 'Goed, dat kan dus weg. Doe het maar in die oude wasmand. Als die vol is, zal Joke hem meegeven met de ophaaldienst, mand en al, want er zit houtworm in.' Toen links wijzend: 'Wil je dat per se bewaren? Doe het toch weg. Het is immers rommel!'

Irma wist niet wat ze doen moest, huilen of lachen, schreeuwen of stil-verdrietig-zitten-zijn. Ze keek haar moeder met een geslagen-hondeblik aan.

'Wat is er? Heb ik iets miszegd?'

'O mama mia, het is net andersom: rechts is bewaren en links is weggooien.'

Toen won de humor het van de tragiek. Irma plofte bijna van de lach. Ze pakte haar tengere moeder bij de heupen, tilde haar op en maakte een rondje met haar voor ze neer-

gezet werd.

'Kind dan toch, mijn blouse, mijn haar, je bent stapell!' Maar toch lachend stond mama de ravage aan haar uiterlijk te ordenen.

'Mam, ik weet een oplossing. Er is nog een lege verhuiskist. Als ik dáár nu alles in doe, dan de deksel erop en niemand heeft er last van, goed?'

'Ja, doe maar,' klonk het slapjes, 'als ik er maar niets van hoeft te zien.'

Na een week elke ochtend twee uur gewerkt te hebben, was er toch enorm veel opgeruimd. Irma's hoek was leeg en schoon. De zwarte verhuiskist stond er zonder enige pretentie. Niemand zou er zich aan ergeren. Tenminste niet aan de buitenkant!

Met al dat geploeter was de week omgevlogen zonder al te grote aanvechtingen om iets van het geheim te verklappen. Toen kwam er een telefoontje van oma. Tasja nam aan. Het was een uitnodiging voor Irma om een kopje koffie te komen drinken. 'Ik kom mee, ma, is dat goed?'

'Uh . . . Tasj . . . nee, dat is beter van niet, het is een klein entre-deux-tje tussen Irma en mij. Ik zal je morgen vertellen waar het over gaat.'

'Is het iets vervelends?'

'Uh . . . nee . . . of beter: ik hoop van niet, maar ga me niet uithoren, Tasja.'

'O nee, ma, ik zou niet durven, maar ik garandeer u dat ik het vóór morgen weet!'

'Dat zou fijn zijn,' zei oma opgewekt. 'Dag Tasja!'

'Dag ma.' Voor de hoeveelste keer stond Tasja een tikje beduusd met de hoorn nog in de hand na een telefoontje met ma?

'Dat zou fijn zijn', nou vrág ik je!

Als dat zo fijn zou zijn, waarom vertelde ze het dan niet?

Irma zat te giechelen op de bovenste tree van de trap. Het eenzijdig gehoorde gesprek plus de reactie van haar moeder werkten op haar giebel-instinct.

‘Niet giebelen daarboven!’

‘Was dat oma?’

‘Ja! Of je om elf uur koffie komt drinken bij haar.’

Irma sprong de trap met drie treden gelijk af. ‘Zei ze dat, of ik om elf uur wil komen? O wat éinig! Dan is het zover!’

‘Wát is zover?’

En flitsend kwam het antwoord: ‘De koffie, mam, de koffiel!’ Olala, wat stom, dacht ze, bijna verraden.

Tasja kòn er maar niet over uitgedacht komen dat Irma een dochter van háár was. Dat kind had nu niets van haar, het was allemaal Cloese. Boeiend was het wel, maar niet gemakkelijk, zo’n kind als Irma, o nee!

Achttien jaar. Toen zijzelf achttien was, liep ze nog compleet aan de leiband van haar moeder. En nu Irma? Lag dat nu aan het kind, of aan de veranderde tijd?

Irma was alweer naar boven om zich wat op te doffen voor oma’s kopje koffie.

‘Dag mam. Ik zal de groeten doen, goed?’

Door de tulen gordijntjes zag Tasja haar dochter met de fiets aan de hand door het openstaande tuinhekje verdwijnen. Dát had ze tenminste bereikt: ze fietste nu niet meer over tuindrempel en stoeprand de straat in. Misschien werd ze nog ooit een lady.

Ik hoop dat mam ziet hoe keurig ik het ouderlijk huis verlaat, dacht Irma.

Irma drukte op de belknop, Singel 18.

‘Dag Mien! Hoe is het met Koos? Is-ie lief?’

‘Irma toch!’

‘Wat? Is-ie niet lief? Dan moet je hem kort houden! Is oma binnen?’

'Nou, je bènt me d'r eentje. Ja, mevrouw is binnen. Ze zit voor.'

'Ha, oma, is de brief er?'

'Dag Irmaatje. Heb je goed geslapen?'

'Dag oma, hoest met uw gezondheid?' reageerde Irma braafjes.

Oma knikte tevreden. Zo hoorde het. Jongelui dienden te vragen naar de gezondheid van oudere mensen.

Toen keek ze vlug in Irma's grijze ogen waar de spot in danste en oma kaatste terug met een kirrend lachje.

Ze verstonden elkaar uitstekend, die twee. Een halve eeuw verschil in leeftijd en toch . . . contact!

Een pluim voor beiden.

'Kom bij me zitten. Dan lees ik je Belles brief voor. Ze heeft het Nederlands nog niet helemaal verleerd.

Mijn lief, oud Sabientje. (Irma hikte.)

Je lettertje heeft me veel plezier gedaan. Ik vind l'idée heel goed. Ik bij u wonen, petite fille et son amie bij mij. Héél goed.

Ik blijf hier en wacht op de meisjes, dan vertrek ik naar Paris en dan kom ik bij u. We spreken zo af: zij komen 15 juli, ik vertrek 16 juli. De twintigste juli ben ik bij u.

Ma chère Sabine, schrijf mij vlug, ik verheug mij.

Tout à toi!

Belle.

Over brief en bril heen keek oma naar Irma, die verheerlijkt had zitten luisteren en nu verzuchtte: 'Subliem: mijn lief, oud Sabientje! Hoe verzint ze het! Oma, wat ben ik een gelukkig meisje. Maar wat doen we met pap en mam?'

Met een samenzweerdersgezicht zei oma: 'Je moeder daagde me uit. Vóór morgen zou ze weten wat ik in mijn schild voerde. Als jij nu geheimzinnig doet – en je laat je uithoren . . .'

'Ja! En dan verpraat ik me (zogenaamd dan), dat bedoelt u toch, hè? En dan kan mam u bellen dat-ze-het-al-weet. Dènderend idee, oma! Bovendien vergeet mam dan te zeggen dat er niets van in komt en voor ze het weet, is de gedachte haar al vertrouwd. 'Onze Irma brengt haar vakantie door aan de Méditerranée!' En Irma imiteerde meesterlijk het licht geaffecteerde toontje dat Irma's moeder reserveerde voor haar bridge-middag.

'Laten we nu systematisch te werk gaan,' zei oma. 'Wil je uit de secretaire mijn blocnote halen met een potlood en o ja, ook het rode kalendertje. Schrijf eens op:

Dinsdag 13 juli, vertrek van hier.

Vrijdag 16 juli, aankomst Tourrettes.

Dan zou Belle maandag 19 juli naar Parijs kunnen gaan en 22 juli hier kunnen zijn. Dat klopt niet met Belles briefje, maar dat hindert niet, dat schrijven we wel. Ik heb liever niet dat jullie op een zondag of zaterdag vertrekken. De wegen zijn dan te vol met zondagsrijders. Vóór de vijftiende augustus komen jullie terug, dan moeten we de terugreisdatum op 10 augustus zetten, heb je dat?'

Irma noteerde haastig; ze had er een kleur van gekregen.

'Oma, als het toch eens wáár zou zijn!'

'Vast,' zei oma resoluut. 'Ik zou maar naar huis gaan, meisje. Gebruik al je tact. Speel het met verstand. Daar kun je niets dan plezier van hebben. Dag vrouwke, houd je me op de hoogte van de diplomatieke betrekkingen?'

Nogal opgewonden kwam Irma thuis. Ze moest zich beheersen om niets van haar joechei-stemming te laten merken.

'Dag mam, groetjes van chère Sabientje!'

'Hoe dàt zo, chère Sabientje?'

'Oma had een brief gekregen van haar jeugd vriendin Belle van Arkel, u weet wel, uit Zuid-Frankrijk. Madame Duvalier-van Arkel.'

'En schreef ze chère Sabientje?'

'Zelfs: óud Sabientje, vindt u het niet vermakelijk, het ene oudje tegen het andere!'

Irma verzonk in de tweezits bank met de donzen kussens. Ze nestelde zich naast haar ma, haakte bij haar in en drukte de arm stevig tegen zich aan. 'Dag wollen beestje van mij,' zei ze oneerbiedig.

Tasja's wenkbrauwen rezen weer eens omhoog. Nou vraag ik je, welke dochter zei zo iets tegen haar moeder: wollen beestje van mij? 'Heeft oma je die brief laten lézen?' vroeg ma met een tikje ongeloof in haar stem.

'Ze heeft hem voorgelezen, mam.'

'O! En wat schreef ze?'

'Nou . . . uh . . . dat weet ik niet meer zo precies.'

'Ongeveer dan?'

'Ze wil naar Holland komen en oma bezoeken, geloof ik.'

'En moest oma daar zo nodig jou alléén voor hebben, mocht ik dat niet weten soms? Toe, vooruit, doe niet zo geheimzinnig.'

'Mam, kunt u een geheimpje bewaren tot oma het u zelf vertelt? Kunt u dat?'

'Tuurlijk, kindje, wat is het?' Tasja hoorde zelf dat het iets te gretig klonk, alsof ze nieuwsgierig was. Verbeeld je!

'Oma zoekt voor Belle een huisbewaarder, die tijdens haar afwezigheid een wakend oog houdt op huis en boedel.' Dit was: een kern van waarheid omspinnen met verdichtsels. Nou ja, suste Irma haar inwendige ik.

'Zo? En wist oma iemand?'

'Ze . . . ze vroeg of ik iemand wist . . .' Ziezo, het ergste was gezegd.

'En? Wist je iemand?'

'De rest moet u er zelf maar bij fantaseren, mam. Ik heb mijn mond toch al voorbijgepraat. Zal ik even dekken? Heeft Joke de hand vrij in de keuken!'

Met een zelfverzekerd lachje stond Tasja op, liep naar de

telefoon en draaide een nummer uit het hoofd. Terwijl ze op aansluiting wachtte zei ze: 'Irma, liefje, loop eens gauw naar boven, op mijn toilettafel ligt een buisje aspirine. Wil je dat even halen? – Met mevrouw Cloese? O, dag ma, met mij, Tasja!'

'Ja?'

'Ik weet het al!'

'Wat weet je al?'

'Dat wat ik voorspelde vóór morgen te weten.'

'O dàt!'

'Ja, dàt.'

'Wat?' Rare proestgeluidjes kwamen over en weer door.

Tasja legde het eerst de hoorn neer.

Nou kon má beduusd met de hoorn in haar hand staan, dacht ze. Aan de andere kant legde oma de hoorn voorzichtig op de haak. Ze glimlachte en mompelde iets van: 'Het heeft gewerkt!'

'Hier zijn de aspirientjes, mam, heeft u hoofdpijn?'

'Aspirientjes? O . . . ja, ja, was ik alweer vergeten.' En met een afwezige blik bleef mam met het buisje in de hand staan. Toen herstelde ze zich, legde de aspirinen op het dressoir en zei met veel voldoening: 'Dat is één-nul voor mij.'

'Wat bedoelt u, mam?'

'Vraag dàt maar aan je oma, als je weer alleen geïnviteerd wordt. Daar hoor ik vader. Waarschuw Joke maar en kom aan tafel.'

Dat werd een merkwaardige tafelconversatie, waar drie personen met geestdrift wartaal uitsloegen. Ieder bedoelde iets anders met de woorden die hij of zij gebruikte.

Mam: 'Robert, ma heeft een brief gekregen van Belle.'

Pap: 'Was het de moeite waard?'

Irma: 'Natuurlijk, pap, hij was aan chère Sabientje.'

Mam: 'Ze wil naar Parijs, Robert.'

Irma: 'Is Etienne de moeite waard, mam?'

Mam: 'Ze wil haar geboortestad terugzien.'

Pap: 'Waar?'
Mam: 'Waar dàcht je?'
Pap: 'Waar is ze geboren?'
Mam: 'Hier.'
Pap: 'Hier?'
Mam: 'Wat lèt haar?'
Irma: 'Een huis-sit, pap!'
Pap: 'Wie?'
Mam: 'Onze Irma!'
Irma: 'Ha, die mam!'

Op die manier werd de weg gebaad voor Irma's grootse plannen: mèt Milou, in de Fiat, náár Tourrettes.

Na de schaterlach om het zotte gesprek werd opnieuw begonnen, maar nu zoals het hoorde.

'Tasja, vertel eens, hoe zit alles in elkaar?'

'Nee Rob, niet ik, maar Irma moet het woord maar doen, vind je ook niet, kind?'

En Irma bracht háár visie op Belles brief en het huisbewaarder-verhaal.

Een vief, klaarwakker omaatje kwam de volgende ochtend tegen elf uur een kopje koffie halen.

Tasja kuste haar hartelijk en plaagde: 'U moet uw schoondochter niet onderschatten, ma! Ik had het vrij gauw door, hè?'

'Wat had je door?'

'Nou, dat Belle een huisbewaarder nodig had en dat u daar in gedachten Irma voor bestemd had. En dát wilde u met haar bespreken, is 't niet?'

'Zo ongeveer wel, ja,' knikte oma met een verrast gezicht. Irma zat zich te verkneukelen.

'Robert en ik hebben het gisteravond in bed uitvoerig besproken. We zien er wel iets in, maar we vinden het niets voor Irma alléén. Ze moest iemand zien mee te krijgen.'

'Dat zal niet zo gemakkelijk zijn. Vindt maar eens zo iemand!' Een blik van oma weerhield Irma iets te zeggen. Die blik bezwoer haar: mondje dicht!

'En dan . . . de kosten . . .,' zei Tasja een beetje bedenkelijk. 'Och, dat geld vind ik niet het ergste,' zei oma. 'Het kind heeft toch wel wat verdiend voor haar examen, hè? En verder heeft ze ook nog een oma. Maar een reisgenote, dat . . . tja!' 'Irma, weet jij iemand die zou willen, mogen, kunnen?'

'Daar noemt u heel wat op, willen, mogen, kunnen! Daar zou ik maar één voor weten.'

'Wie?' vroeg mam haastig.

'Milou! Ze is wel iets ouder dan ik, maar dat is een pré. Ze verdient al . . . en ze wordt nogal vrijgelaten thuis.'

'Weet je wat, pak je fiets en ga haar eens polsen!'

De hele rest is nu vlug verteld.

Milou was wild van enthousiasme. 'En ik heb juist de auto-beurt, we gaan per Fiat!' besliste ze vlug.

En dat was de laatste hindernis die Irma nog moest nemen: toestemming om per auto te gaan.

Heel wijselijk besloot ze oma te vragen om dat voor haar op te knappen.

Oma slaagde hierin met vlag en wimpel.

Haar zwaarste argument tégen Robert en Tasja en vóór de Fiat was: 'Jullie zijn gewoon te laat geboren, jullie zijn victoriaans. Belet je kind niet in haar eigen tijd te leven. Alles verandert, verander zelf mee, anders heb je geen leven.'

Tasja pruttelde nog tegen: 'Ma, met een dochter als Irma moeten de ouders van elastiek zijn, rekbaar in lengte, breedte en diepte. Hoe zei ik dat, Robert?'

En Rob grijnsde: 'Jij van elastiek en ik betalen, daar zal het wel op uitdraaien!'

Irma had háást aangeboden het saldo van haar bankboekje aan te spreken, in een groot gebaar. Maar stel je voor dat het aangenomen werd! Haar kat-uit-de-boom-kijken-tactiek redde

haar van een bankroet, want oma zei – voor de tweede keer in dit verband –: ‘Ik ben er ook nog.’

5. VOORPRET

Uitgaande van de vertrekdatum 13 juli dinsdag en de thuisreis op 10 augustus dinsdag zou het een reis van vier weken worden, waarvan drie weken in Tourrettes en een week voor de heen- en terugreis. Er was dus nog een voorbereidingstijd van bijna een maand. Gelukkig! Want er was een massa te doen. Iedereen werd meegesleept in de opwinding die het grote gebeuren met zich meebracht.

Het jongere zusje van Milou de Laet, Fifi, was erg jaloers. Ze had die zwevende leeftijd tussen servet en tafellaken. Fifi zelf drukte het zo uit: ‘Voor alle fijne dingen ben ik te jòng en voor alle beroerdigheid ben ik oud en wijs genoeg volgens jullie allemaal.’ Met haar vijftien lentes werd ze in huize De Laet als lastpost nummer één beschouwd. ‘’t Kind,’ noemden de grote broers haar. Milou had het altijd over onze Pietie, afgeleid van het veel gebruikte zeurpietje. Het oorspronkelijke Fifi was langzamerhand helemaal verdrongen door Pietie, zodat zelfs de draagster van de naam ‘Pietie’ zonder verder protest aanvaard had.

‘Geméén, hoor, er is best plaats voor een derde en ik eet maar heel weinig (!) en je kunt niets dan plezier van me hebben: boodschappen doen en zo, en ik kan een leuke band verwisselen en de auto wassen . . .’

‘Ja, ja . . . en wagenziek worden!’ vulde Milou aan.

‘Dat is vals,’ snikte Pietie, die op dat punt uitermate gevoelig was.

‘Nou ophouden, Milou,’ zei vader De Laet. En tegen Pietie: ‘Zelfs al mòcht je mee, dan zou het toch niet kunnen. Je va-

kantie begint pas 23 juli en geloof maar niet dat je tien dagen eerder vrij krijgt. Dus neem het nu maar. Voor jou komt best nog iets leuks voor de vakantie.'

Vaders alleszins redelijk woord miste zijn uitwerking niet. Pietie, met een behuilde snoet, vleide: 'Ja echt? Heeft u al een plan? Watte? Toe, zeg eens!'

'Nee Piet, eerst je rapport afwachten.'

'Poeh! Weet u best, dat is wel in orde!'

'Nou, één aanwijzing dan: Oom Ben . . .'

Pieties hartje sprong op van vreugde: oom Ben!!! Directeur van Grand-Hotel in Vlissingen, het dure, prachtige, hyper-sjiek Vip-hotel van oom Ben. Een horizon vol avonturen voor Pietie! En met het neusje in de wind trok ze zich terug in haar eigen domein: haar zolderflatje: een zit-slaapkamer onder de hanebalken met een eigen douchecel en een kookplaat. Een privé-nestje, waar deze begaafde, maar lastige jongste spruit van huize De Laet zich kon ontplooiën. In de werkhoeck stond een plank-op-schragen. Al naar de inspiratie werd hij gebruikt als boetseertafel, tekenplank of kniptafel voor Pieties 'haute couture'-talent. Hier knipte en vérknipte ze alle afgedankte kleren en schiep er nieuwe creaties van, die ze drapeerde over een staaldraad model.

Het meest geslaagde meubelstuk in haar 'studio' vond Pietie het sinterklaascadeau van alle De Laets samen: een aan een haak opgehangen rieten zitmand; met je benen onder je opgetrokken kon je erin draaien, schommelen, wiegen, slapen, dromen, denken, lezen, ideeën krijgen. Wat voor een exotische bloem zou uit dit Pietie-pitje groeien?

Bij Irma thuis werd met lijstjes gewerkt, een idee van pap. 'Neem een bloc en noteer meteen alles wat je invalt, dan heb je een houvast. Zodra je gedaan hebt wat erop staat, streep je het door.'

Mam gaf goeie kleren-tips: 'Neem vooral niet te veel mee. Eén gekleed jurkje is genoeg. Verder een strandset met combinatiemogelijkheden, pantalon en shorts, wat truitjes en

bloesjes, een warm vest en een regenjas. Voor ondergoed van alles drie stuks en zonodig wassen; in de nacht laten drogen. Vergeet je reis-strijkijzertje niet! Neem een weekendtas mee voor de heen- en terugreis-nachten. Dan kun je je koffer in de auto laten staan. Spaart je een boel gesleep.'

Mien, oma's lieve hulp, zou een picknick-voorraadlijstje maken. Eigen proviand drukte de reiskosten merkbaar. Vooral als die voorraad uit oma's portemonnee betaald werd.

De broers van Milou stelden een reparatiepakket samen: verzekeringen, lampjes, ventilatieriem, bougies. Aan de auto werd flink gesleuteld, een grondige service-beurt, olie ververst, een tank vol benzine en het lakwerk gepoetst tot je je erin kon spiegelen! Alles piekfijn in orde.

Irma bestudeerde de kaart bij oma thuis. In haar kaarten-doos zat een massa ervaringsmateriaal en oma gaf raad, over de route, over de overnachtingsplaatsen. Hier gaf oma reuze-goeie tips. Irma had er om moeten lachen.

'Vraag of je de kamer mag zien en let dan op de volgende punten: niet naast een W.C. of badkamer, niet aan een binnenplaats, niet boven de keuken, niet naast een lift. Neem bij voorkeur een hotel een flink eind van de hoofdweg af, rijd liever twintig kilometer een zijweg op. En kijk vooral of je ver genoeg van een trein vandaan ligt! Vooral door het Rhônedal! Opa en ik hebben eens overnacht in een hotelkamer waar het leek of de trein de kamer in reed! En dat om het uur!'

Heel bijzonder benadrukte oma de wijsheid van het spreekwoord: 's Lands wijs, 's lands eer. 'Pas je aan in taal, gewoonten en eten.'

Van mam leerde Irma de techniek van het kaartlezen.

'Degene die rijdt, moet gegidst worden. De bijrijder heeft de kaart op schoot met de reisroute waarop de grote plaatsen in de juiste volgorde.

De bewegwijzering is internationaal prima. Fout rijden is bij enige oplettendheid uitgesloten.'

Milou's ma stelde een reisapothekje samen van huismiddeltjes tegen kleine ongemakken: een koortsblaasje aan de mond, een keelpijntje, wat enterovioform voor geval de Franse olijfolie te succesvol werkte, aspirine, norit, wat snelverband en pleisters. En een insektendoderspuit.

Wat kwam er veel kijken voor je reisvaardig was! Milou en Irma stonden er versteld van. Later zouden ze pas beseffen dat dank zij deze voorbereidingen alles zo vlot zou verlopen. Vader De Laet zorgde voor de papieren: via de A.N.W.B. sloot hij de nodige verzekeringen tegen reis-risico's. Wegenbelasting en W.A. waren natuurlijk al in orde, dat was wettelijk verplicht.

Milou financierde haar reis zelf en Irma kreeg haar reisgeld als examencadeau van pap en mam... èn... niet te vergeten: oma!

De meisjes zouden een 'reisplot' maken voor alle gezamenlijke uitgaven. Elke avond afrekenen en de nieuwe dag met een schone lei beginnen. Privé-uitgaven uit ieders eigen portemonnee!

Er was nog sprake geweest van kamperen, maar zowel de ouders van Milou als die van Irma waren daar op tegen geweest. En de beide meisjes zelf vonden 'hotel' machtig, zo echt in het volle leven, noem het woord maar: zo volwassen. Er werd over niets anders meer gesproken, de reis stond in het brandpunt.

Grandma Belle had een allerliefst briefje geschreven aan beide meisjes. Je zou haar erom willen knuffelen!

Ze zou de zestiende juli klaar zitten met de thee, op z'n Hollands! Ze had de foto's van de twee meisjes op haar nachtafzeltje staan. Ze had al oma-achtige gevoelens! 'Soyez les bienvenues, mes chéries, Grandma Belle'.

De vooravond van het vertrek was nog erg gezellig geweest.

¹ Welkom, liefjes.

Eerst de koffers gepakt en in de auto geladen. Het Fiatje stond startklaar in de garage.

De wederzijdse ouders, oma en de beide meisjes waren bij Irma thuis om het afscheid te vieren.

De twee vaders hadden het woord gevoerd over de gevaren-van-de-weg die argeloze meisjes bedreigen.

'Nooit met vreemde heren mee!' had Irma met een vermanende wijsvinger naar Milou gezegd.

'En geen lekkers aannemen van onbekenden!' had Milou aangevuld.

Pap had aan Milou – als oudste – de eindverantwoordelijkheid over beslissingen gegeven en Irma verplicht zich eraan te houden.

'En dit méén ik, kind,' had pap gezegd.

Om tien uur werd opgebroken, want de volgende ochtend om zeven uur was het reveil.

6. 'EN ROUTE'

Uitgeleide gedaan door een vrij slaperige pa en ma, de drie broers en Pietie, reed Milou wuivend weg om Irma op te halen. Die stond al reisvaardig in de geopende voordeur. Pap en mam in négligé erachter.

Na een stevige omhelzing en nog vermanende zul je dits en zul je dats veerde Irma, met schoudertas en weekendtas, stoepje af, tuinpaadje over en auto in.

'Dag! Dag!' Pap en mam in de volle nuchterheid van de vroege dinsdagmorgen achterlatend.

'Ik vind het niets leuk, jij?' zei Tasja, inhakend in de sloeberige kamerjas van haar man.

'Kom, Tasja, doe niet zo victoriaans, om met ma te spreken!

Het zijn flinke meisjes en per slot, ééns moeten ze toch op eigen benen leren staan.'

'Ja maar, ik bedoel: ik zal haar zo missen.'

'Misschien is het wel goed voor je 'elastiek',' plaagde Robert haar. 'Weet je waar ik zin in heb?'

Aan de toon hoorde Tasja wat dat wel zou wezen. 'Ja, koffie natuurlijk.'

En daar troostten Robert en Tasja zichzelf en elkaar mee.

Goed negen uur waren Milou en Irma in Maastricht. Met vier rijstevlaatjes gingen ze de grensposten door en op Belgische bodem werd voor het eerst halt gehouden.

De thermosfles leverde gloeiend hete kopjes koffie en daar aten ze een vlaatje bij.

Ze gingen zich wat vertreden om de spieren na de lange zit los te maken. Na een flink kwartier waren ze allebei weer rij-bereid.

Het autootje deed het best. Een snelheid van tachtig kilometer op de rechte stukken, terugvallen tot vijftig bij de dorpen. Milou was een rustige, bedachtzame chauffeuse. Ze kende het wagentje door en door, schakelen, optrekken, passeren, het ging haar allemaal even gemakkelijk af.

Irma bewonderde haar erom en ze benijdde haar het rijgemak. Irma zelf had de bibberatie in de knieën gehad tijdens het rijexamen. Op de steile Voerweg had ze moeten stoppen van de examiner. Handrem erop, want je mocht geen centimeter achteruitzakken! Daarna debraileren, in de eerste zetten, pedaal zachtjes op laten komen en gelijktijd voorzichtig gas geven, op het juiste moment de handrem lès... en toen sloeg de motor af, te weinig gas! De auto zakte meteen achteruit, de examiner rème, daar had je het! Ingrep van de examiner betekende: gezakt. Bovendien de motor afgeslagen, nee, toen was het al verkeken, dat had Irma heel goed gevoeld.

Op haar foutenlijstje stond een heleboel aangestreept: oner-

varen, te bruusk in de reacties, niet voorgesorteerd, te weinig in spiegeltje gekeken naar achteropkomend verkeer, op helling fout opgetrokken.

Ze was er helemaal ontdaan van geweest en had tegen pap gezegd: 'Een afgrijselijk examen, ik haal het nooit!'

Pap had gelachen: 'Kop op, volgende keer beter. Ik zal nog eens wat met je rijden.'

Ze had nu weer aangevraagd voor na 20 augustus.

Auto was een rijke bron van gespreksstof. Irma kreeg gratis les, praktisch en theoretisch. Als meerjdster leerde ze spelenderwijs situaties te overzien, ze verwerkte de verkeersborden, de wegwijzers, enfin, het was gewoon spannend.

Aan veel dingen merkte Irma toch wel dat Milou de oudere was. Tijdens de mooie rit door de Ardennen babbelde ze honderd-uit over haar baan bij pa voor de morgens.

Het kantoorpersoneel kwam om halfnegen. Milou was er dan altijd al. Pa kwam een uur later, dan had zij de post al gesorteerd, bureau opgeruimd, de bloemen verzorgd, de jongste bedienden aan het werk gezet. Pa kon altijd zó beginnen. Bert en Ruud zouden later in de zaak komen, na hun studie in Tilburg. In Flip stak geen zakenman. Hij wilde dokter worden. Voor de zoveelste keer betreurde Irma haar enig-kind-zijn. Ze miste erg veel.

'Wat enig om drie broers te hebben en een jonger zusje,' zei ze hardop.

'Enig? Kind, ze zitten overal aan, gebruiken alles van je, lezen je brieven als je niet oppast, pakken je boeken weg, komen altijd bij je geld lenen en gebruiken je als bumper bij kwesties met pa en ma. Altijd is het zo van: 'Toe, Milou, vraag jij eens, zeg jij ze eens.' Altijd en eeuwig opkomen voor het eigen nest . . .!'

Irma peinsde hardop: 'Weet je nog, van de winter, toen Flip zo ziek was, hoe je bij me kwam en op mijn bed hebt zitten janken of hij al dood was?'

'Ach ja, het zijn natuurlijk lieverds, hoor, maar toch ook labbekakken.'

Ze proestten het beiden uit. Lekker hè, lelijke woorden zeggen, hoewel . . . het allerleukste is het toch om onverbloemde taal te gebruiken binnen gehoorsafstand van pa en moe.

'Ik heb mijn mam nog nooit een onvertogen woord horen gebruiken,' zei Irma.

Milou lachte wijs: 'Zal ze ook niet doen waar jij bij bent, maar ik heb haar eens horen zeggen dat jullie tuinman een stinkedorus was.'

'Een stinkedorus?! Nee maar, dat is nota bene een woord van mij! Daar heb ik een keer voor op mijn kop gekregen, dat zei een dame niet!'

'Zo zie je!'

Het reisprogram bevatte een dagtraject van ongeveer vierhonderd kilometer. Dat vonden de beide vaders meer dan genoeg.

Met gezellige oponthoudjes viel de rit enorm mee. Het weer was frisjes, maar gelukkig bleef het droog.

Tegen één uur vonden ze een picknick-plekje uit duizend. Een heuvelachtig terrein, een weitje met een rustieke bank, een parkeerplaatsje voor de auto en dit alles even op zij van de grote weg.

Toen kwam Milou met haar verrassing: 'Ik heb de kampeerkookspullen van Bert te leen gekregen met het butagasbrandertje. Ik heb gisteren nasi-goreng klaargemaakt en in een weckpot gedaan, een blikje gehaktballetjes uit onze voorraad, een kopje koffie met een rijstevlaatje toe, een kóningsmaal. Mijn liefje, wat wil je nog meer!'

Irma was een dankbare patiënte. Ze genoot van alles, het geklungel met de pannenset, het startklaar maken van het butagas, het 'au bain-marie' warm maken van de nasi, ieder een vingerdoekje en een plastic bordje en eigen reisbestek en een slokje koel water uit de andere thermosfles. Ze kon

wel jubelen! De eerste warme maaltijd was een geweldig succes en bovendien . . . een buitengewone verlichting van het dag-budget.

Mam had een minimum berekend voor een warme maaltijd van f 5.-. Hadden ze vandaag al een tientje verdiend!

Daarna de afwas. Het water stond al warm te worden op het gasstel. Milou haalde het afwasbakje plus het afwasmiddel plus een kwastje onder de autostoel vandaan, een droogdoek erbij. Gewoon geweldig, vond Irma. Dat had ze nooit van Milou gedacht!

Samen deden ze de afwas, die in een wip klaar was. De boel opruimen, alles op zijn plaats in de auto, en daar gingen ze weer, verzadigd en uitgerust. Er zat al tweehonderd vijftig kilometer op. Ze zouden met glans voor halfzes de vierhonderd kilometer halen, als het niet meer was.

'Zorg vóór zessen een onderkomen voor de nacht te hebben,' was het uitdrukkelijk gegeven advies van pap geweest.

Een ouderwets kattedropje af en toe, een kort heel nodig oponthoudje in een beboste omgeving, een slokje uit de thermosfles, dat waren zo de afleidinkjes. Het landschap van Noord-Frankrijk was niet bepaald mooi te noemen. De dorpjes nogal armetierig en bij de steden veel industrie, met de daarbij behorende schoorstenen, ketelgebouwen, gashouders, buizencomplexen en niet te vergeten: de luchtjes! Nee, niet opwekkend. Ze waren blij toen ze tegen vijf uur Metz gepasseerd waren. Een landelijk hotelletje bij Corny sur Moselle leek hun wel wat.

Irma, in haar beste schoolfrans, vroeg naar een kamer 'avec deux lits'. Ze schrok zich naar van de prijs: twintig francs met ontbijt. Slapen in Frankrijk was schandalig duur, vond ze. En de kamer die ze te zien kreeg, was niet eens je dat! De auto mocht achter het hotel in de tuin staan; een garage was er niet. De weekendtassen gingen mee naar boven en daar merkten ze alle twee pas hoe moe ze waren, van de spanning, van het rijden, van het zien en van de buitenlucht.

Ze knapten zich zorgvuldig op. Wat werd je vuil op reis! Voor ze zich aankleedden, namen ze de spreien van de bedden en gingen een halfuurtje languit op bed liggen.

Een halfuurtje?

'n Denderende trein, die achter het hotel langs liep, maakte hen met een schok wakker. De zon scheen nog in de kamer. Hoe laat was het?

Kwart over zeven! Ze keken elkaar slaperig aan: Wat doen we?

Milou besliste: 'We eten op wat erover is van broodjes en fruit en we maken de thermosflessen leeg. Daarna vragen we beneden een kaart en een postzegel en schrijven naar huis. Tot slot een avondwandeling. Goed?'

Zo geschiedde.

Na het met smaak opgepeuzelde souper ging het eerste reisverslag naar huis en toen was de wandeling aan de beurt. Op advies van Milou werden de weekendtassen op slot gedaan, de kamersleutel gaven ze beneden af en daar stonden ze. Naar links? Naar rechts?

'Laten we de Moezel opzoeken en daar een kijkje nemen,' stelde Irma voor.

'Hoe weet jij dat dat de Moezel is?' vroeg Milou verbaasd. 'Nou, het heet hier toch Corny sur Moselle!'

Het profiel van een nuchtere constructie ijzeren brug wees de weg. Ze besloten naar de overkant van de rivier te gaan over de brug en daar een eindje langs de oever te wandelen. De lucht was flink afgekoeld. Goed dat ze de vestjes aan hadden gedaan.

Met de tassen over de schouders, slenterden Milou en Irma arm in arm langs de rechterkant van de brug.

Links, tegemoetkomend, kwam een man, tegelijkertijd hoorden ze achter zich vlugge stappen.

Milou had het het eerste door. Ze fluisterde: 'Algerijnen. Hang je tas rechts tegen de brugleuning, loop rechtdoor, ik keer om.'

Irma's hart roffelde en haar knieën beefden. Wat las je toch steeds over Algerijnen? Ze molesteerden meisjes, rukten handtassen weg . . .

De tegemoetkomende man was de brug overgestoken en naderde haar pal van voren. In haar angst fixeerde ze de man terwijl ze stug doorliep. Waar was Milou? Ze durfde niet omkijken, want dan had ze de man in de rug.

Toen hoorde ze een opgewekt: 'Oehoe! Kom eens kijken!' Milou was op gelijke hoogte met haar, maar aan de andere kant. Onberedeneerd gehoorzaamde Irma. Met een schuiver van drie grote stappen, spróngen, was ze bij Milou, die haar hand pakte. Met z'n tweeën rëndden ze de brug over, sloegen rechtsaf, regelrecht naar het hotel toe.

Pas op de kamer keken ze elkaar in de ogen en barstten uit in een slappe lach; ze rølden over het bed. Milou beet op de rug van haar hand om niet te gillen en Irma lag met opgetrokken knieën te gieren van de lach. Niets dan zenuwen, afreageren van de spanning.

Toen was het ineens over. Ze beseften beiden wat er had kunnen gebeuren als ze argeloos door waren gelopen. Ze zouden ingesloten zijn door de drie Algerijnse nozems. Doordat Milou het initiatief had genomen door haar onverwacht omdraaien, oog in oog met de achtervolgers, was alles met een sisser afgelopen.

Bij elkaar had het nog geen dertig seconden geduurd.

Nog vóór tien uur lagen ze in bed, doodmoe, maar wel heel erg happy.

'Milou? . . . Slaap je al?' klonk het zachtjes van het ene bed.

'Mmmm . . .,' werd er terug gekreund.

'Zeg Milou, luister je?'

'Wat is er?'

'Ik heb een gekke vraag . . . bid jij wel eens?'

'Wat?! Hoe kom je daar nu bij?' En Milou was op slag klaarwakker. Met een ruk draaide ze zich op haar elleboog naar

Irma, die het hoofd onder het laken verstopt had.

Gesmoord kwam Irma's stem: 'Ik dacht, zie je, ik dacht dat alle rooms-katholieken geknield voor hun bed het avondgebed baden, maar jij hebt het niet gedaan.' En Irma's warrig hoofd kwam te voorschijn. Ze kreeg het te benauwd onder het laken. 'Malle meid. Een goede gewoonte is geen móeten. Als kind leerden we het wel, ja. Ik ken de gebedjes uit mijn kindertijd allemaal uit het hoofd, jij niet?'

'Jawel, hele psalmen, van de zondagsschool.'

'Weet je, Irma, ik geloof dat bidden, goed bidden, ook een groeiproces is. Wat we als kinderen geleerd hebben, dat moet je nog verwerken, eigen maken. Je wordt kritischer . . . Je zult toch ook gemerkt hebben dat tegenwoordig zoveel op de helling staat. Neem nu bij ons: de kerk. Heb je iets gevolgd van het concilie?'

'Nee, ik begrijp er zo weinig van en ik vind dat ze . . . dat ze zoveel kibbelen.'

'Het is ook moeilijk,' gaf Milou toe, 'maar wel erg boeiend, zoals onze hele tijd machtig is: atoomenergie, computers, ruimtevaart. Dat begrijp ik ook allemaal niet, maar ik vind het enorm.' Toen voegde ze er met een verlegen lachje aan toe: 'Toen jij vroeg: bid jij wel eens? was het voor mij net of je mijn gedachten kon lezen. Ik was namelijk aan het bidden. Na deze heerlijke dag met het avontuurlijke slot voelde ik me zo dankbaar. En dankbaarheid is een fijn startpunt om te bidden, hè?'

'Milou?'

'Sjjj.'

'Je hebt vandaag fantastisch gereden. Ik wou dat ik het zo kon!'

Dicht bij hun kamer was een W.C. met een jammerende trektoestand. Net als je dacht: Nu is het over, joeg een lang aangehouden jammertoon je het kippevel over de rug.

En om het uur denderden twee treinen in beide richtingen langs de achterkant van het hotel. De eerste keer vlogen Milou en Irma recht overeind. Maar het wende. Tegen vier uur konden ze doen alsof ze het niet hoorden.

Tegen zes uur begon de W.C. weer te treiteren en om zeven uur stonden ze maar op.

Volgende keer beter uitkijken:

Niet naast een W.C.

Niet langs een spoor.

Dus toch erin getippeld, nog wel na al de adviezen van be-reisde teerbeminden.

7. OP ROLLETJES DOOR LA DOUCE FRANCE

Het eerste Franse ontbijt moest ook even wennen: een grote, oorloze kop met hete chocolademelk, twee flinke klonten suiker en een knoerthard stokbrood van zowat een meter. Daarbij twee kleine plastic bekertjes met marmelade en twee kluitjes boter. Behalve de marmelade ging alles vlug op. De twee bekertjes verdwenen in Milou's tas, zoals Irma later op de dag zou merken.

Om acht uur vertrokken ze. 'Le patron' prevelde een slordig: '... revoir, mesdames.' En helemaal blij begonnen ze aan de tweede dagtocht.

Het was een tikje heilig en dat beloofde, zuidwaarts reizend, tegen twaalf uur zòn!

Ze sloegen wat proviand in: brood, boter en ijsgekoelde melk in de thermosfles. Wat appels en pruimen.

De streek veranderde; het werd heuvelachtig. Milou had al haar aandacht nodig om het gewillige Fiatje in de juiste versnelling hellingen van twaalf procent te laten nemen.

Ze klommen gestadig naar het Plateau van Langres toe. 'Waar de Maas ontspringt,' wist Irma te vertellen.

Ze namen met vlag en wimpel de laatste helling naar de lokkende 'stad op de berg': Langres.

Het was gewoon héét geworden. In de schaduw van de kathedraal lag een intiem, ingesloten stadsparkje met brede banken. Ze parkeerden vlakbij en gingen in het parkje picknicken. Geen mens te zien, iedereen natuurlijk binnen vanwege etens-tijd. Wat een feest! Het was hier dat Milou haar twee beker-tjes marmelade te voorschijn haalde. 'Confiture,' zei ze met een gezicht van wie-doet-me-wat.

Ze hielden siësta tot halfdrie. Honderd zeventig kilometer zat er al op! Voor Dyon hadden ze geen tijd uitgetrokken, misschien op de terugreis. Maar Beaune wilden ze toch 'even' zien, meteen een rij-rust na honderd kilometer.

Het beroemde stadje van de Bourgogne-wijn bleek een echte toeristentrekpleister te zijn. Druk! Levendig!

Ze bekeken het vermaarde ziekenhuis: Hotel Dieu (Godshuis) alleen van buiten, helaas. Een rondleiding duurde minstens een uur en dat konden ze niet missen. Ook op het lijstje voor de terugreis! Ze wilden op deze tweede dag de grootste ruk maken, dus . . . opschieten!

Na Tournus, vanwaar ze kaarten verzonden naar huis, en Macon reden ze door het dal van de Saône, met mooie vergezichten. Van ver al zagen ze een naaldspits torentje. Het bleek te horen bij het kerkje van Villefranche sur Saône.

Ze waren moe, stoffig en hongerig en ze besloten hier een hotel te nemen.

Het was merkbaar warmer geworden, om niet te zeggen drúkkend. Ze slaagden meteen met een niet te duur hotel-letje met iets verderop een garage.

Die avond hadden ze hun eerste diner met Bourgogne!

Er was buiten gedekt, zo maar op de stoep, zouden we in Nederland vinden. Je kon het echt geen terrasje noemen, nee, tafeltjes en stoeltjes waren eenvoudigweg buiten neer-

gezet. Een uiterst grappige situatie, vonden Irma en Milou. Het menu was een allegaartje. Soep, stukjes metworst, twee tuinbonen in groen gewaad (moest je zelf doppen en rauw opeten!), pâté, geraspte worteltjes, een artisjok, koud vlees in plakken, sla en aardappeltjes, kaas en een perzik. Hoe verzonnen ze het!

Wat had oma ook weer gezegd? Aanpassen met taal, gewoonten en eten. Allà dan maar. Tot hun verbazing hadden ze er nog genoeg aan ook.

De zestien francs voor twee menu's, wijn, bestek en bediening leerde hun, dat mam met haar vijf gulden per persoon te laag geschat had.

Later op de avond zaten ze op het balkon van hun kamer een sigaretje te roken. Voor een wandeling waren ze te moe. Of zat de wijn in de benen?! Vóór tienen lagen ze al in bed. Deze keer geen W.C., ook geen trein, maar het nachtelijk vrachtvervoer. Het hotel lag op een helling. Al die zesen-dertig-wielige monsters werden van drie naar twee geschakeld. Dat ging vergezeld van geknoers van ijzer op ijzer in de tandraderen en met brullende uitlaten. In de betrekkelijk nauwe en dichtbebouwde straat kaatsten al die geluiden veelvoudig naar boven. Ze lagen in de bedden te wachten op het aan-en weggolvende geluid.

Eén nacht was werkelijk te kort om aan dat monstrueuze lawaai te wennen.

Om acht uur zaten ze alweer op de grote weg.

'Wat zijn we toch eigenwijze prentenboeken,' zei Irma in nederige zelfbeschuldiging. En op een kindertoontje herhaalde ze oma's verstandige tip: 'En wat heeft oma gezegd? Rij liever twintig kilometer om dan aan een hoofdweg logeren.' 'Ja!' antwoordde Milou. 'We zullen nog wel een paar keer onze kop stoten. We hebben die raadgevingen doodgewoon

niet verwerkt, het zei ons niets. Maar nu weten we het wel. Die stomme versleten, beróemde spreekwoorden krijgen altijd akelig gelijk: door schade en schande wordt men wijs!' In Valence hielden ze een koffiepauze en toen ging het in snel tempo het Rhónedal door, langs het nougat-stadje Montélimar, regelrecht naar Orange: het door Willem van Nassau geërfde prinsdom met titel en naam: prins van Oranje-Nassau! Hier bezochten ze het vermaarde amfitheater en reden ze zonder omweg, onder de triomfpoort met metershoge bloeiende cacteeën ernaast.

Na Orange sloegen ze linksaf, op zoek naar een rustig hotel op zij van de grote route.

Het werd uiteindelijk Fontaine de Vaucluse, na een dagtocht van een kleine driehonderd vijftig kilometer.

Ze vonden een alleraardigst hotelletje met een wel kleine, maar frisse kamer met kraakhelder sanitair.

Avondeten buiten in de tuin.

'Het lijkt me, of ik al veertien dagen van huis ben,' zei Irma.

'Ja! Je leeft veel intenser. Je krijgt een massa indrukken, daardoor komt dat natuurlijk. Wat hebben we het goed, hè?

En zo'n fijn weer!'

Voor het eerst sliepen ze echt goed, tot negen uur!

Ze lieten zich prinsheerlijk verwennen met een ontbijt op het terras omgeven door citroenbomen.

Duiven vlogen aan en af bij het tilletje naast de tuinvijver, waar het fonteintje koele klokgeluidjes maakte.

Milou neuriede de melodie van een chanson.

'Ken je ook de woorden?' vroeg Irma.

'Nee . . . jij?'

'Le ciel est bleu,
le vent est doux . . .'

'Wat komt dat mooi uit! Blauwe lucht, zachte wind, la-la-la-lá . . .'

En zachtjes zongen ze het huppelende refreintje in dat ver-

rukkellijke tuintje met de duiven en de citroenen en het kabbelende water . . .

'We hebben een zee van tijd vandaag: nauwelijks tweehonderd kilometer tot Tourrettes. Als we tegen vier uur vanmiddag aankomen, kunnen we het in twee stukken van honderd kilometer doen. Zullen we nog even kaarten naar huis sturen?'

Ze hadden spijt toen ze Fontaine de Vaucluse moesten verlaten. Het leek hun een volmaakt vakantieoord.

Via Aix en Brignoles bereikten ze Cannes. Toen bleek dat Irma een fout in haar kilometeroptelling had gemaakt: ze had de afstand tussen Fontaine en Aix niet meeberekend! Hierdoor liep het dagschema even vast: ze waren te laat met hun picknick en dat konden ze goed merken.

Nou ja, niet erg! Ze kochten in voor de eerste 'strand'-picknick. Via de grote boulevard met wuivende palmen en vakantie vierende mensen probeerde Milou – met succes! – met de verkeersstroom mee te komen.

Het was druk, veel te druk, vonden ze. Auto's in file, als mieren op een plataan. Voorbij Cannes parkeerden ze zo dicht mogelijk bij de zee. Ze hadden zin in een hapje en ze vonden het zonde om nu ergens duur te gaan eten. Dit werd zo'n beetje hun laatste picknick, want grandma Belle zou best wat lekkers hebben en misschien nog een warme hap erbij.

Tegen drie uur begonnen ze aan het laatste stuk: via Grasse, Le Bar en de Gorges du Loup . . . en ja! Hoog tégen, óp en zelfs in de berg: het verweerde, stokoude vestingstadje: Tourrettes sur Loup, het einddoel van de reis.

De weg ging er omheen; je moest echt zoeken naar de ingang van het stadje. Een vrij nauwe straat voerde regelrecht naar een stil pleintje. Rondom hoge, tegen elkaar aan-

leunende huizen met donkerrode pannendaken als platte petjes. Huizen met kleine, diepliggende, donkere vensternissen. Een onaanzienlijk, scheefgezakt kerkje sloot het pleintje aan die kant af, een hobbelkeitjes-straatje rechts en eentje links voerde naar boven. Allebei met een kronkel, er was geen doorkijk.

Ze keken elkaar aan, een beetje verschrikt.

Is dit het nou? Hebben we hier vier dagen voor gereisd? zei die blik.

'We zullen maar eerst kijken waar het is, hè? Je kunt er nog niets van zeggen. Niet schreeuwen voor je geslagen wordt!'

'Ik zei niets en ik schreeuwde niet,' zei Milou welopgevoed.

'Ik hóorde je denken,' zei Irma nogal onlogisch.

Wat smoezelige kinderen kwamen aangesjokt en een minstens even groezelig, gerimpeld vrouwtje met een gore zonnehoed keek hen met nieuwsgierige pikoogjes aan.

Met een flitsende beweging kwam een jongeman op een sportfiets het plein op. Hij remde met zijn voeten, zag het Nederlandse nummerbord en riep enthousiast: 'Hup – Holland – Hup!'

'Hoi!' zei Irma en: 'Hallo!' zei Milou, 'weet je de weg hier?'

'Zou 'k denken, 'k wóón hier!'

'Nee toch?!'

'Waar moeten de dames wezen?'

'Bij Madame Duvalier.'

Er kwam een waarderende en benijdende fluittoon uit de gespitste lippen. 'Niet mis! Ik zal jullie de weg wijzen. Laat de auto maar staan, die kan er niet komen.'

Hij zette zijn fiets tegen een lantaarnpaal en ging de 'dames' voor met een uitnodigend handgebaar en een snelle blik naar hun schoeisel.

De jongeman had zelf een soort handgeweven linnen sloffen met touw-, of hennepzolen aan.

'Ik ben Arie Platijn uit Mokum.'

'Uit Mókum?'

'Jawel, maar ik wóón hier. En heb ik niet gelijk? Kan ik zo soms in Amsterdam rondkarren?' En hij gaf zich 'n kletsende klap op z'n bruine blote basje.

'Nee,' giechelde Irma.

Milou toonde haar goede manieren met: 'Zij is Irma Cloese en ik ben Milou de Laet. We komen Madame Duvalier een bezoek brengen.'

Arie liep voorop, zijn voeten stevig geplant op de bolle keitjes. Milou hand in hand met Irma, er achteraan, elkaar steunend en behoedend voor zwikken. Het stadje leek uitgestorven. 'Over een uurtje is iedereen wakker en gaan de deuren en ramen open,' stelde Arie hen gerust.

Hun straatje takte af en liep dood bij een kleine verbreding, afgesloten door een drie verdiepingen hoge gevel met twee voordeuren naast elkaar, de ene vijf treden hoger dan de andere.

'Hier is het!' Met een trots in zijn stem, alsof het hem een bijzonder genoegen was de meisjes hèt huis van Tourrettes te kunnen tonen. 'Het is nú één huis, vroeger waren het er twee, vandaar die twee deuren. Die met de trapjes komt meteen uit op de eerste verdieping, die lage voert naar de parterre en het souterrain, daar wonen Pierre en Antoinette, het echt-paar dat de huishouding van Madame verzorgt.'

'Je bent wel op de hoogte, hè?'

'Hier is iedereen van alles op de hoogte!' lachte hij. 'Heel Tourrettes weet van jullie komst!'

Ze vonden Arie een heerlijk overdrijvende grappige knul en ze lachten wat mee.

'Ik zie de dames nog wel, denk ik. Au revoir!'

'Dag . . . en bedànk. Tot ziens!'

8. AU CAP MARCIEL

Irma liet de bronzen klopper op de zware, massieve deur vallen: het was een leeuwepkop met een ring in zijn bek. Je hoorde buiten het geluid binnen resoneren, of het tegen een gewelf gekaatst werd.

Een slif-slof geruis kondigde (waarschijnlijk) Antoinette aan. Toen ze de deur opende en de twee meisjes zag, verhelderde haar gezicht. Met haar hoofd schuin omhoog galmde ze naar boven: 'Madame Duvalier! Les deux Hollandaises sont arrivées!' Meteen sloeg de klepel tegen het huis-luiklokje, twee keer, dat betekende: Ze zijn er! De twee meisjes uit Holland zijn aangekomen.

Even een stilte, dan iets in heel rap Frans en daarna: 'Oh! Ik ben zo blij! Kom vlug. Vite, vite!' Een stenen wenteltrap ging rechts omhoog en een gewelfde gang liep links omlaag. Achter elkaar liepen ze de trap op.

Daar stond ze, grandma Belle, boven aan de wenteltrap. Ze had een dun zijden jurkje aan: grijs met lila bloemetjes, dat beeldig kleurde bij het geraffineerd gespoelde haar, hoog opgekamd met zilver-lila glansreflexen. Er lag een kanten fichu onder de hals, vastgestoken met een antieke gouden broche. Zacht glanzende parelen oorknopjes kwamen net onder het haar uit.

Het matte gezicht was verhelderd door een verwachtingsvolle glimlach, een fonkel in de ogen, of was het een vreugdetraan? 'Ma chérie!'

Ze sloeg haar armen om Irma's hals, trok haar naar zich toe en kustte haar, echt op z'n Frans, drie keer! 'Ben zo blij, zó blij! En dit is Milou, ja?' Ze keek lachend naar tengere Milou met haar donkere kopje. 'Comme une Française!'

Ze verwelkomde ook haar even hartelijk en tussen de beide meisjes in – gearmd – vergezelde ze hen naar de zitkamer, waar voor het raam de 'Hollandse thee' klaarstond, met een heleboel on-Hollandse heerlijkheden. Het was eerder een thé

complet van een heel duur huis!

Het uitzicht was adembenemend. Ze zaten, voor het gevoel, onwaarschijnlijk hoog, boven op een vestingmuur, naar beneden kijkend telden ze twee verdiepingen en naar boven nog eens twee, vijf verdiepingen dus! Een huis als een fort. Het stond op de rand van een ravijn, dat volgegroeid was met blauw-groene cactussen en grijs-groene, kromme olijfbomen. In de verte had je een uitzicht van een halve cirkel in tinten groen grijs, gelig, dan ineens een helder blauwe lijn: de zee en verder nevel. Helemaal onder het verre dal, schuin rechts omlaag, liep een kartelrandje: de bogen van de spoorbrug, waar juist een Michelintreintje voor een speelse onderbreking zorgde.

De meisjes waren met stomheid geslagen.

Grandma lachte maar eens. Ze was het gewend dat bezoekers die het voor het eerst zagen, letterlijk sprakeloos waren.

Belle ging thee schenken terwijl de meisjes opgewonden door de kamer liepen. Ze bekeken alle details en vielen van de ene verbazing in de andere.

'Kijk dat plafond eens!'

Wit uitgeslagen eeuwenoude balken steunden de gekalkte zoldering. De muren waren bestreken met korrelig cement en daarna gewit. De vloer was betegeld met antieke donkerrode, gladgeboende zeshoekige Provençaalse plavuizen. Er stond natuureiken meubilair in kloosterstijl, oud, óud.

'O, dat spiegeltje daar! Kijk toch eens, wat een beeldje, en dat ladenkastje met die prachtige hengsels en die open haard met dof koperen ketel aan een ketting!'

Belle hoorde het gesnater aan en ze genoot ervan. Ze wist dat het mooi was en ècht. Ze had goede adviezen gehad van haar Provençaalse binnenhuisexpert.

De architect voor de restauratie en verbouwing, Monsieur André Swetchine, was zijn geld waard geweest.

Haar overleden man had een feilloos instinct gehad voor het kiezen van raadgevers.

Belle zuchtte eens . . . haar Gérard . . . al bijna acht jaar dood. Gelukkig dat hij nog zoveel jaren had mogen genieten van het huis in zijn vakanties.

‘Nu eerst gezellig theedrinken. Komen jullie bij me zitten? En vertel eens over Sabientje, oma bedoel ik. En over de reis, hoe is alles gegaan?’

Elkaar in de rede vallend, zowel om te corrigeren als om aan te vullen, kwam er een humoristisch verslag van die vier dagen durende reis.

Belle kon het waarderen, aan geestigheid ontbrak het die kinderen niet. Ze thee-den wel anderhalf uur. Ze hadden gesnoept van alle fijne dingen en wéér genoten van het uitzicht, de zon, de kamer, tot Antoinette kwam vragen of de bagage niet moest gehaald worden en of haar man de garage kon wijzen.

Milou en Irma veerden op en met Antoinette gingen ze naar beneden om de auto uit te laden. Ze sjouwden zoveel mogelijk zelf. De kampeerspullen lieten ze in de auto.

Pierre ging mee met Milou en wees haar de garage vlak bij het pleintje. Hij brabbelde wat onverstaanbaar Provençaals tegen haar. Het enige dat ze begreep was dat hij getelegrafeerd had naar Holland.

Dat had Belle hem opgedragen. Dan wisten ze deze avond nog dat ze veilig waren aangekomen.

Toinette bracht de meisjes naar de logeerverdieping: vijfde etage! Het was compleet een flat!

Een ruime slaapkamer met twee houten bedden, zoals ze hier in alle oude huizen waren. Er lagen handbedrukte katoenen spreien op, een ontwerp van Pierre Brauen. Van dezelfde stof de gordijntjes voor de twee vierkante, diepliggende vensternissen. Een boogpoortje met gordijn gaf toegang tot de badkamer met twee vaste wastafels, een douche en een W.C. Er was een deur aan de andere zijde met een schuif

aan de binnenkant. Met trots opende Toinette de deur en liet de meisjes voorgaan.

Wat een verrassing! Een dakterras met aan één zijde een glazen wand, een bescherming tegen de verraderlijke mistral, legde Toinette uit. Ze hadden een uitzicht van hemel, aarde en zee, waar de zon vlammend in onderdook. De vier elementen in één vergezicht: lucht, aarde, water en vuur.

'Dit is de hemel op aarde!' zei Milou uit de grond van haar hart. En Irma: 'Het is om te janken, zo mooi.'

Ze pakten de koffers uit, ieder de helft van de muurkleerkast en ieder twee laden van een ouderwets kastje.

Ze knapten zich wat op en verkleedden zich in het ene sjieke jurkje, ter ere van Belle.

Ze gingen naar beneden met ieder een zelfbedacht cadeautje voor grandma Belle. Irma een roze wollen bedjasje: 'Laine de Pyrenée'. Van haar zakgeld gekocht, een rib, hoor!

Milou een fijne Franse autobiografie van Anne Philipe: *Le temps d'un soupir*¹ en bovendien heel beeldig ingepakt Hollands lekkers: Haagse hopjes, Arnhemse balletjes, kattedropjes, Droste pastilles en verpakte zuurtjes.

Belle was vertederd. Leuk en lief bedacht, vond ze.

Ze liet de meisjes hierna de rest van het huis zien. Het was een gelukkig samengaan van modern gemak en de charme van oude architectuur. Van kelder tot dakterras was alles tot in de puntjes verzorgd. Belles man moest wel heel rijk geweest zijn om zoveel te kunnen besteden aan een vakantieoord, een zomerhuis.

Wat heel merkwaardig was: als je aan de achterkant derde etage zat, dan was het voor eerste, want het souterrain zat daar onder de grond, dan volgde parterre en dan de eerste etage. Aan de achterkant stond het hele huis in het daglicht. Het huis zat verankerd in de berg, het was er als het ware een voortzetting van, een kaap. De naam kon niet beter ge-

¹ Vertaald door Clare Lennart onder de titel: '*Als een ademtocht*'.

kozen zijn: Au Cap Marciel (mar – mer is zee en ciel is hemel, een kaap tussen zee en hemel!)

Toen de avond viel, vertelde Belle bij het licht van twee albasten lampen.

De verbouwingsmoeilijkheden waren groot geweest.

Aan de pleinkant was het huis voor vrachtwagens niet te bereiken, het straatje te smal, te steil en te hobbelig. Alle materiaal moest overgeladen worden op muilezels.

Aan de ravijnkant was helemaal niets te beginnen.

Veel houten balken waren eerst gesloopt uit vervallen en voor afbraak bestemde huizen. Tegels waren met veel geduld los geklopt. Maar uiteindelijk was het resultaat al die moeite waard geweest. Belles huis was nu een bezienswaardigheid. Ze vierden de goede aankomst met een heerlijk licht soupetje met een wijn van het land.

Van heel ver hoorde je het hoge sjierpgeluid van de krekels in het ravijn. Verder niets.

Dat dit nog bestond: rust en zuivere lucht.

‘Bonne nuit, mes petites, slaap goed deze eerste nacht bij grandma Belle!’

Ze vergezelden Belle naar haar eigen kamer en klommen zelf de stenen wenteltrap op naar hun etage.

Op het dakterras rookten ze nog een sigaretje.

Ze keken omhoog naar de sterren en omlaag in de donkerte van de afgrond. Het was een volmaakt decor voor, ja voor wat?

Voor bespiegelingen over de existentie, het bestaan?

Over de astronomie, het heelal?

Over de evolutie, de wordingsgeschiedenis?

Er kwam, aarzelend, een gesprek op gang tussen de beide meisjes.

‘Geloof jij alles wat in de bijbel staat?’ zei Irma nogal op-de-man-af.

‘Je bedoelt van het scheppingsverhaal en van Adam en Eva

en van het paradijs en zo?' preciseerde Milou.

'Ja, het letterlijke verhaal.'

'Nee, maar dat hoeft toch ook niet. Ik geloof in wat de bijbel bedóelt te zeggen, de vorm is bijkomstig, dacht ik.'

'Dit antwoord verrast me toch wel van je.'

'Snap ik best,' haakte Milou vlug in. 'Laat ik het anders zeggen: als kind heb ik al deze verhalen rotsvast geloofd als 'echt gebeurd', maar later op de M.M.S. in de apologie-lessen van onze moderator werd je denken op een nieuw spoor gezet. Nog later heb ik begrepen, dat hij ons voorzichtig-aan voorbereidde op de denkrichting van Pierre Teilhard de Chardin.' 'Wie is dat?' onderbrak Irma het betoog een beetje ongeduldig.

'Was dat, liefje! Dat was een tijdens zijn leven nogal miskend rooms-katholiek geleerde, die zeer progressieve ideeën over de evolutie had. Hij stierf in 1955. Maar dat wordt een veel te zware boom zo laat op de avond. Ik zal je een grapje vertellen over onze Pietie, toen ze nog een rolrond mopsje was van nauwelijks vier. Ze was dol op ín-slaap-verhaaltjes, die ze trouw elke avond één per keer kreeg. Toen de sprookjes op waren, kwamen de spectaculaire bijbelverhalen. Ma vertelde een keer van Adam en Eva en van de slang in de appelboom. Ik hoor het haar nog vertellen met spanning in haar stem: 'En toen zei de slang tegen Eva . . .'

Met grote droomogen keek Pietie ma aan en maakte de zin af met een overtuigd: 'Eva, wat heb je in je mandje?'

Irma schoot in de lach. 'Heerlijke Pietie! Eva en de slang werden simpelweg verwisseld met Roodkapje en de wolf.'

'Nu, dat bedoelde ik met: als kind geloofde ik die verhalen. Dat doet toch elk kind. Iets anders is natuurlijk dat het daar niet bij blijven moet. Maar dat ligt aan jezelf. Of je erover nadenkt, erover leest, erover hoort spreken. Wij tweetjes praten te weinig over deze zaken. We zijn wat huiverig voor elkaar; bang elkaar te kwetsen.'

'Nou ja, kwetsen is het woord niet. Ieder zijn eigen vrijheid

van meningsuiting. Nee, we generen ons, dat is het woord,' zei eerlijke Irma.

'Misschien wel, ja,' gaf Milou toe. 'Ik denk wel eens, waarom zoeken de gelovige christenen niet wat meer de punten van overeenkomst op, waarom altijd die verschillen zo beklemtonen? Neem bijvoorbeeld het prachtige Onze Vader. Ik kèn jullie tekst niet precies, maar waarom is er niet één Onze Vader voor alle christenen?'

'Daar heb ik nooit over gepiekerd, ik wéét het verschil niet eens. Jij?'

'Dat kun je gauw genoeg weten, luister maar en vertel daarna wat jullie anders hebben.'

Milou zei haar tekst zachtjes op:

'Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd, Uw rijk kome,
Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood;
en vergeef ons onze schuld,
zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven;
en leid ons niet in bekoring,
maar verlos ons van het kwade. Amen.'

Milou's fluisterzachte stem vergeleed in de avondkoelte daarboven op dat dakterrasje. Ze had het zonder pathos gedaan. Rustige korte zinnnetjes. Irma wachtte nog even met haar commentaar.

Toen kwam het, wat aarzelend:

'Het is bijna hetzelfde. Hier is het onze:

Onze Vader, die in de hemelen zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw koninkrijk kome, Uw wil geschiede,
gelijk in de hemel alzo ook op de aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood

en vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;
en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want Uwer is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid in der
eeuwigheid. Amen.'

Irma's wat verlegen stemmetje was niet in overeenstemming met de machtige volzin waar het gebed mee sloot. Ze voelde het zelf aan en zei vlug: 'Jullie Onze Vader is iets strakker van zinsbouw, vind ik, en iets dichter bij de alledag-taal.' 'Ja, zo af en toe worden bij de katholieken de teksten aangepast bij nieuwer taalgebruik. Er is iets voor en iets tegen, zoals zo vaak met vernieuwingen. Maar de betekenis verandert niet. Ik zou er best iets voor voelen dat alle christenen dezelfde tekst baden. Dat komt misschien nog wel.' Irma lachte eens: 'Dan zullen ze elkaar wat toe moeten geven. En of ze dat willen? Wij bijvoorbeeld vinden jullie: 'bekoring' helemaal misplaatst. Bekoring betekent voor ons taalgevoel: bekoorlijkheid, charme, en voor jullie is het kenmerk: verleiding. Maar daarvoor hebben wij het niet mis te verstane woord: verzoeking. Wie moet er nu toegeven?'

'Ach, ik weet het niet. Ik voel wel iets voor jouw verklaring. Ons 'bekoring' kan inderdaad aanleiding geven tot afglijding in seksuele richting, hetgeen in dit verband zeker niet de bedoeling is. De betekenis is veel breder: de verzoeking van de geloofsafval.'

'Je verbaast me,' zei Irma peinzend. 'Ik geloof niet dat ik net zo gemakkelijk iets van òns Onze Vader zou prijsgeven.' 'Ik vind het geen prijsgeven, ik vind het verbeteren,' corrigeerde Milou. 'Ik begrijp dat slot van jullie niet. Die zin: want uwer . . . enzovoort. Dat woordje 'want', daar ontgaat me de betekenis van in dit verband.'

'O! Je bedoelt de doxologie, de lofprijzing aan het slot. Als

je dit van kind af aan geleerd hebt, weet je niet beter. Je raakt er zelfs aan gehecht. Maar . . . nu ik erover nadenk . . . ik geloof dat die slotzin wel weg kon.'

Milou sprong vrij onverwacht op: 'Ik ben zó terug, even iets halen!'

Ze kwam terug met haar missaal, schoof haar stoeltje bij het raam van de slaapkamer, waar ze het licht aan had gelaten.

Ze bladerde het boek vluchtig door. 'Hier is het!' Ze liet Irma een heel dun velletje zien, waar iets op getikt was. 'Ik heb eens een lezing gehoord van een professor aan onze universiteit: Hij las aan het eind van zijn voordracht een 'proeve' van een eenheidstekst voor. Ik vond het een heel geslaagde poging. Ik heb meestal een potloodje bij me en een flietertje papier. Die tekst heb ik toen vlug-vlug genoteerd. Later thuis overgetikt en in mijn kerkboek gelegd, et . . . voilà! Zal ik voorlezen?'

Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw koninkrijk kome,
Uw wil geschiede,
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren,
en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze. Amen.'

'Ik vind het heel mooi. Ik zou niet weten wat ik daaraan uit weg te laten had. Dit kunnen alle christenen bidden zonder ergernis, als ze tenminste van goede wil zijn . . . ja, dat vind ik echt.'

En Irma méénde wat ze zei.

'Als dit geen oecumene is!' lachte Milou.

Toen stonden ze op.

In een wijd gebaar naar de sterren rekte Irma zich vol overgave uit: 'Mensenkinderen, wat ben ik moe en wat heb ik een slaap.'

9. HET RIJK ALLEEN

Na twee heerlijke dagen met grandma Belle brachten ze haar maandag naar Nice. Ze installeerden haar op haar besproken plaats bij het raam. Ze hoefde niet over te stappen, Etienne zou in Parijs aan het station zijn. Grandma hoefde zich echt geen zorgen te maken.

Belle was gelukkig. De meisjes waren allerliefst, ze verwendden haar gewoon. Op die manier genóót je nog eens van je leven, al was je dan bijna zeventig.

Milou en Irma wuifden haar na, zolang het kon.

Nu zou hun eigen vakantie beginnen: een prachtig huis, een verzorgend echtpaar, een auto tot hun beschikking, nu zelf zien wát met die drie weken te doen.

Weer thuis, waren ze het erover eens: eerst Tourrettes zelf van binnen en van buiten verkennen, met de mensen praten, in winkeltjes inkopen doen, wandelingen maken. Voorlopig kon de auto op stal blijven.

'Ik wou die Arie Platijn eens zien op te sporen,' zei Irma, 'die kon ons misschien wel wegwijs maken, hij is zo goed bekend hier.'

'Dat is gauw genoeg voor elkaar. We gaan kletsen met de mensen. We bezorgen ze met ons Frans een hoop binnenpret en dan moet je eens zien hoe graag ze ons helpen. Niet nuffig en niet toeristerig doen, want dat vinden ze vervelend.' Milou durfde veel meer dan Irma. Ze begon haar relaas steeds met: 'Alors . . . ça va?' (Wel? Alles goed?)

En dan was het Franse ijs gebroken. Met veel gelach en misverstanden kwam ze uiteindelijk alles aan de weet.

Arie woonde op de pastorie, knapte daar duizend en een klusjes op in kerk, huis en tuin. Daarvoor kreeg hij kost en inwoning. Hij hielp hier en daar op het land voor een zakcentje en leidde een vrijbuitersbestaan.

'Net wat we moeten hebben, we gaan er achteraan!'

Tegen etenstijd zou hij waarschijnlijk thuiskomen. Dus voortvarende Milou belde om halfeen aan bij de pastorie.

De pastoor deed zelf open.

'Bonjour monsieur le curé!'

Volgens Irma ontwikkelde zich een zeer merkwaardige dialoog. Veel gebaren, veel lachjes, uitroepen, verschrikte blikken, alles heel geanimeerd. Het eindigde met een uitnodiging om binnen te komen. Arie kon elk ogenblik thuiskomen. Ze mochten binnen op hem wachten.

Irma voelde zich niet erg op haar gemak, Milou wel! Ze wikkeldde pastoor en pastorie om haar kleine pink!

Door het achterpoortje fietste Arie het pastoorstuintje in. 'Daar zijne me weer in ons blote basje!' riep hij, toen hij de meisjes herkende.

In slordig, zeer vlug Frans zei hij wat tegen de pastoor en met een: ' 'k Ben subiet weerom', verdween hij, om vijf minuten later met natte geplakte haren en een schoon overhemd terug te komen.

Ze maakten een afspraak voor die middag vier uur.

Arie bleek een gezellige, vrijmoedige Amsterdamse jongen, met veel humor en een scherpe blik op mensen en situaties. In één middag leerden ze meer van het besloten dorp kennen dan anders in weken. Hij bracht ze in kennis met de kastelein, met de schoolmadame, met de viooltjespluksters, de pottenbakker en de schilderes.

Hij wandelde alle steegjes met hen door, kreeg hier en daar een uitnodiging om een glas wijn te drinken, stelde zijn dames voor en bewaarde het mooiste moment voor het laatst: het hellende straatje scheen te eindigen bij een stenen poort waarboven weer een huis gebouwd was. Een keer door die poort was het of je op het punt stond uit te vliegen. Het straatje verloor zich in een zig-zaggend trapje tussen cactusen en agaven door, het slingerde tussen een warwinkel van knoestige, kromme olijfbomen. Het was alsof je op het randje van de aarde stond.

Arie toonde het de meisjes met een breed handgebaar en met een trots of hij de schepper was van dit visionaire geheel. Ze daalden iets omlaag, toen zei hij – bij wijze van toegift – dat ze nú en op dit punt moesten omkijken.

Een 'Ah!' van verrukking ontsnapte de meisjes. Ze zagen een eeuwenoude, waarlijk onneembare vesting, vergroeid met de berg, een schutkleur van goudgeel, roestbruin en grijsgroen tegen het tere blauw van de lucht.

Ze wilden wel verder het dal in, maar Arie adviseerde, dat voor een andere keer te bewaren. Dat was weer een hele nieuwe tocht: De oeroude olifantenvallei!

Ze namen Arie mee naar Cap Marciel voor een kopje thee en om een gezelligheidje terug te doen. Ze verwenden hem met sigaretten en lekkers uit Holland! Daarna lieten ze hem het hele huis zien. En dat was nu juist datgene wat hij nog niet van Tourrettes kende: het huis van Madame Duvalier: Au Cap Marciel, zoals met smeedijzeren letters boven de deur stond.

'Wat doen jullie vanavond?' vroeg hij bij het afscheid.

Milou wist een wat pijnlijke kwestie op argeloze manier op te lossen. 'Arie, luister eens. Ik schat je leeftijd op twee-, drie-entwintig, is dat zo?'

Hij knikte.

'We willen graag met je mee vanavond op voet van gelijkheid, maar je moet het leuk vinden en alleen voor vanavond.'

Wij begrijpen best dat jij die kosten niet kunt dragen. Je bent dus onze gast. Goed?’

Met een taxerende blik keek hij Milou aan, toen lachte hij wat en zei: ‘Jij hebt zeker ook gelezen over Amerikaanse dames-toeristen in Italië hè? Dat er Italiaanse jongens zijn die zich verhuren en dat daar hele vreemde toestanden van komen. Maar ik ben een vrije Mokumer en ik doe waar ik zin in heb en daarom ga ik graag mee vanavond. Ik zal om halfnegen bij jullie garage staan, dag!’

Toinette had een kruidig maaltje klaar: prei met een kaas-sausje, dat was vooraf. Daarna ravioli. Het was de eerste keer dat ze dit voorgeschoteld kregen: het waren dunne vierkantjes deeg, gevuld met iets ragôut-achtigs, de vier puntjes waren dichtgevouwen en daarna was alles gesmoord in een tomatensaus met geraspte kaas. Zoveel als je wilde! Het was overheerlijk. Daarbij een glas rode landwijn en schijven meloen toe! Toinette kookte heel apart.

Aan tafel hadden ze het over Arie.

‘Kunnen we het echt wel doen, Milou? Met zo’n joch uit Amsterdam?’

‘Ik heb de puntjes toch op de i gezet. Hij snapte me heus wel.’

‘Hoe kwam je erbij dat allemaal te zeggen, ik zou nooit aan zo iets gedacht hebben.’

‘Maar hij wel, zoals je merkte!’

‘Zeg, is het gek dat ik het zeg, maar . . . uh . . . ik voel me soms nog zo onwetend. Ik ben zo beschermd thuis. Pap en mam hebben nooit over zo iets gepraat, hoe weet jij al die dingen?’

‘Vergeet niet dat ik twee oudere broers heb! En verder, nou ik lees nogal veel, kijk naar t.v. en praat op kantoor met allerlei mensen en dan hoor je wel zo een en ander. Weet je, Irma, ik geloof dat het onverstandig is om je kinderen te veel te beschermen. Neem nu jezelf. Je hebt de neiging in een ivoren torentje te gaan zitten, maar dat is niet goed. Je

moet uit je beschutte plekje komen, tussen de mensen gaan, luisteren, kijken! Dit reisje zal je reuzegoed doen!' besloot Milou erg volwassen.

Het werd een heel genoeglijk avondje in Cagnes sur Mer. Ze flaneerden eerst wat op de boulevard langs de zee, ze keken naar de jongens en meisjes, de meneren en mevrouwen en naar de buitenlandse toeristen, van verre al kenbaar aan hun luidruchtigheid en aanstellerij. Naar de artistiekelingen en naar de uitdagenden, een complete show!

Toen ze moegedrenteld waren, gingen ze op een terrasje zitten en maar kijken, kijken! En luisteren naar het rappe muzikale Frans. Soms zó temperamentvol, dat het leek of ze ruzie hadden.

Tegen elf uur vertrokken ze weer, nadat Arie had afgerekend. Milou liet hem ook rijden – hij vond het zo plezierig, hij achter het stuur en twee knappe meisjes in zijn gezelschap! Hij genoot ervan.

Met opgerolde bovenkap reden ze met een kalm vaartje in de heerlijke avondlucht. Er was bijna geen verkeer landinwaarts op dit uur.

Met een vrijblijvend 'tot ziens!' namen ze afscheid, nadat Milou eerst nog afgerekend had met Arie. In alle eenvoud nam hij het geld aan. Hij had het gewoon zèlf nodig, eigen kapitaal was er bij Arie echt niet bij!

Toinette en Pierre waren al naar bed in hun eigen parterre verdieping.

Milou sloot de voordeur met de schuif en zachtjes gingen ze naar de bovenste verdieping. Het dakterrasje lokte!

Nog één sigaretje onder de besterde avondhemel.

Na een uitvoerige toiletceremonie: douche, in-crèmen, haar borstelen en nagelverzorging was het menens: kinderbedtijd.

Met de kaart op de ontbijttafel stippelden ze de volgende morgen de route uit om de omgeving te leren kennen. Ze hadden gehoord dat St. Paul zeer de moeite waard was. Als ze dat eens gingen bekijken?

Ze vertelden Toinette dat ze de hele dag zouden wegblijven. Het avondeten hoefde vandaag niet, want ze gingen in St. Paul eten. Of Toinette lunchpakketten wilde klaarmaken? Het ommuurde stadje was een boeiend geheel. Je kon een wandeling maken over de vestingmuren rondom het hele geval.

Het was een mengelmoes van heel oud met enige zeer verfijnde antiekwinkeltjes en luxueuze boutiques. Etalages om je aan te vergapen! Het werd een heel aparte dag.

Die hele week was gevuld met steeds verder reikende dagtochten: ze zagen de parfumbuizen van Grasse en kochten er tegen inkooprijzen rozenolie, lavendel-extract en viooltjes-parfum: violets de Parme! Overal werden die viooltjes 's morgens geplukt door vrouwen, meisjes en kinderen. Met de bladeren werden ze heel handig in toefjes gebonden, in mandjes gelegd en afgeleverd bij een centraal punt. Daar stond de bestelwagen klaar die de verse tuiltjes met spoed naar het vliegveld van Nice zou brengen en vandaar naar alle grote Europese hoofdsteden. Nog dezelfde middag zouden ze verkocht worden op de trappen van de Madeleine in Parijs!

Natuurlijk waren ze ook gaan kijken naar het hyper-dure Juans les Pins. De badpakken! Overigens een veel te zwaar woord voor de flutterige niksigheidjes, die met veel vrijmoedigheid deden alsof ze het vrouwelijk schoon verhulden. Nóg verder gingen ze, toen Arie vertelde dat er in Nice een nieuwe band was gekomen, die erg veel succes had. De band bestond uit vier Nederlandse studenten, die elke avond van negen tot twaalf dansmuziek speelden en met het ver-

diende geld hun vakantie financierden. Dat vonden ze een
fijn verhaal!

Arie wilde hen wel begeleiden. Hadden ze er zin in?

Ja! Zin in!

10. DE KRING WORDT GROTER

Het was zaterdagavond 24 juli.

De meisjes hadden zich mooi gemaakt. In plaats van shirt en short, blote beentjes en sandalen het ene sjeke jurkje, de naadloze nylons en de lakschoentjes. Het haar een extra borstelbeurt en een spray, een donzige make-up en roze lipjes, echt weer twee meisjes van goeden huize, zoals dat heet.

Ze verheugden zich op dit eerste uitgangetje naar Nice. Evenwijdig aan de Promenade des Anglais, de Promenade!, door de paleisachtige hotels gescheiden van de zee, liep een vrij drukke, maar aanzienlijk minder deftige straat met een onwaarschijnlijk groot aantal cafés, kroegjes, eethuisjes en kaberdoesjes, zoals Arie het liefde te noemen!

Een ervan had een uithangbord: een trommelend soldaatje. In néonletters stond de naam erboven, tegen de gevel: 'Au joli tambour'.

'Nou, bij die schuine tamboer, daar is het!' zei Arie.

De meisjes lachten om dat: schuine tamboer. Een bekende verbastering van de aanhef van het Franse liedje: Trois jeunes tambours (drie jonge tamboertjes).

Het was een onooglijke entree via een kralengordijn door een smalle pijpela. Maar dan kwam de verrassing: door een dubbele deur liep je een vrij grote, maar heel gezellige bar binnen.

Er was al flink wat publiek, meest jonge mensen. In één oogopslag hadden Milou en Irma het al gezien: ze waren te sjiek voor hier. De meisjes droegen pantalons en mouwloze bloesjes, hier en daar een jurkje, de jongens open shirts.

Op de tafeltjes stond overal een karaf wijn als de geijkte consumptie.

Arie loodste zijn dames naar een nog vrij hoekje en bestelde zijn karafje rood. Ze begonnen met de boel eens goed op te nemen. Hetgeen door het aanwezige publiek met gelijke interesse werd beloond.

'Leuke tent, hè?' probeerde Arie te animeren, 'Milou, zullen we?'

Tijdens dit dansje had Irma alle tijd de Hollandse jongens van de band te bekijken: een drummer natuurlijk, een gitarist, die ze niet zien kon, een trompettist 'en profile' en een fluitist. Een pittig bandje wel, met behoorlijke ritmiek. De slagwerker danste compleet op zijn kruk. Op dat ogenblik haalde de trompetspeler met een glijdende toon omhoog uit. Met toegeknepen ogen begon hij aan zijn geïmproviseerde solo, de schijnwerper greep hem, de lichten doofden, iedereen, de speler, de band en de zaal was in de ban van het gescandeerde muziekje.

Het was tóen, dat Irma's bloed 'n vlamvend rood naar hals en wangen joeg. Toen de lichten weer aangingen, trok de kleur al weg, dat voelde ze. Maar ze bleef staren naar de trompettist, die in dodelijke ernst zijn wangen bol blies en zijn ogen stijf gesloten hield.

Milou danste vrolijk langs met een knikje naar Irma, die tot haar verwondering niet reageerde. Ze volgde Irma's starende blik in de richting van de band. Milou maakte een grapje tegen Arie: 'Zag je dat? Irma is weg van die donkere jongen, die blazer!'

Arie keek vluchtig en zei: 'Geen gekke dingen, hè. Pas goed op haar!'

De muziek stopte. Er kwam een hartelijk, waarderend applaus,

waar de drummer voor bedankte. Het publiek klapte nadrukkelijker – kennelijk voor de trompettist – die lachend met een buiginkje dankte, terwijl hij de zaal rondkeek. Irma prees alle goede geesten dat zij haar moment al gehad had. Blozen was er nú niet meer bij!

De jongen keek even scherp haar kant uit. Zij lachte tegen hem en hij . . . Hij sprong van het muziekpodium af en beende zig-zag tussen de tafeltjes door naar háár tafeltje, waar Milou en Arie inmiddels weer zaten. Hij boog plechtig voor Irma en zei: 'Buenas noches, señorita!'

Irma reageerde met: 'Pedro!'

Met een vriendelijk gebaar naar Milou en Arie vroeg Pedro: 'Vous permettez?'

Daar moest wel wat uitleg bij.

Milou en Arie afwachtend, Irma volkomen van de kaart en Pedro meester van de situatie.

Eerst met een vragende blik naar Irma: 'Français?'

Toen barstte Irma in een aanstekelijke lach uit. 'O jongens, wat oer-komiek! Allemaal Nederlanders!' En ze stelde voor: 'Dit is Peter van Griensveen uit Leiden, Milou de Laet en Arie Platijn.'

'Waarom begroeten jullie elkaar in het Spaans?' vroeg Milou. Een blik van verstandhouding tussen Irma en Peter, gevolgd door een tweede lachbui: 'Dat is 'n heel lang verhaal, te lang om nu hier verteld te worden. We kennen elkaar al twee jaar en hebben elkander in die tijd precies vier keer gesproken.'

'En hoeveel keer geschreven?' polste Milou onbescheiden. 'Met mijn hand op het hart, juffrouw De Laet, we hebben elkaar nog nóóit geschreven!' En Peter ging er hoofs bij staan en boog volmaakt.

'Juffrouw De Laet, welja, zo moeten we maar beginnen, meneer Van Griensveen, vindt u ook niet?' En met dit ene zinnetje veegde Milou al dat stijve gedoe van de baan. Ze zei zachtjes iets tegen Arie.

Deze riep de garçon en bestelde een rondje voor de band. De kring werd wijder gemaakt, er kwamen een paar stoeltjes bij en de andere drie Nederlandse studenten werden mee uitgenodigd om wat te gaan drinken: de leider, tevens drummer: Kees Duins, de fluitist: Dolf Verburg en . . .

Toen pas zag Irma het: de vierde was de gitarist, die ze niet had kunnen zien: Guus Veenstra, die het eindexamenfuijfe bij Irma thuis had meegemaakt.

'Hi, Guus! Wat een verrassing jou hier te zien.'

'Hi, Irma! Ik had je al lang gezien, maar je had geen aandacht voor mij.'

'Sorry, Guus, maar ik was zó verbaasd toen ik Peter zag, dat . . .'

'Ja, dat heb ik gezien,' onderbrak Guus zo neutraal mogelijk. Irma knipperde vlug met haar wimpers en poederde haar neusje wat bij. (Wat is blozen toch een hinderlijk iets.)

Na een kwartiertje hief Kees Duins de zitting op: 'Aan het werk, lui.' En met een knikje naar de gastvrouwen: 'Het was ons een genoegen.'

Een minuut later schetterde het koper opgewekt door de zaal. De dansvloer was in drie tellen tjokvol!

Toen moest Irma voor de draad komen met haar Pedro-verhaal. Ze bracht het puntig, zonder omwegen en oogstte veel spontane lachjes van haar gehoor¹.

Met de hand onder de kin, elleboog op het tafeltje, keek Milou door haar oogharen bedachtzaam naar Irma.

Ze inhaleerde de rook van haar sigaret en zei zachtjes: 'Zozo, die kleine Irma! En waarom heb ik dat verhaal nooit gehoord?'

Vlug verzon Irma een aannemelijk motief: 'Ik wilde de Veenstra's niet in opspraak brengen, toen.'

'O,' zei Milou, en dit 'o' zei boekdelen.

Milou moest haar mening over het onwetende, flapuiterige,

¹ Zie voor dit verhaal: *De juwelen van Don Pedro*, deel 1 uit de serie: 'Irma als detective'.

onvolwassen meisje Irma grondig herzien. Wie had ook weer onlangs tegen haar gezegd: 'Iemand onderschatten is een grotere fout dan iemand óverschatten'?

Nou, dan had zij die grotere fout gemaakt ten opzichte van Irma. Deze jongedame had dus twee jaar lang haar mond weten te houden over een zekere Peter van Griensveen. Milou snufte maar eens.

Arie vroeg een dansje van Irma en Milou werd gevraagd door een lange blonde knul, een matroos.

'Do you speak English?' was zijn eerste vraag.

'O yes, much better than French,' beaamde Milou opgewekt. Het jongmens was meteen happy en stortte zijn homesickness voor haar uit: Ze lagen in Toulon voor anker. Over twee maanden gingen ze pas naar huis. Ze hadden nu drie dagen verlof om te passagieren, hij en zijn vriend liepen alle dans-tentjes af op zoek naar gezelschap.

De tweede pauze werd een voortzetting van de eerste. Ze gingen gewoon door waar ze gebleven waren.

De meisjes kwamen heel wat aan de weet.

De band-jongens kampeerden vlak bij Nice, een prima kamp aan zee. Tot negen uur 's avonds waren ze vrij. Ze konden best met zijn allen een leuke afspraak maken. Wie had een idee?

De voorstellen varieerden van zwemmen, bal spelen op het strand, toeren, wandelen, omgeving verkennen, terrasjes zitten.

Irma hakte de knoop door: 'Ik weet wat! Om te beginnen is iedereen vrij. We maken alleen afspraken op korte termijn, bijvoorbeeld voor morgen. Okay? Dan stel ik voor morgen bij ons in Tourrettes te komen, alleen wie zin heeft, hoor!' 'Hoor ik ook bij die uitnodiging?'

'Natuurlijk, Arie, jij hebt zelfs de oudste rechten!'

'Dus, vrienden,' vatte Milou samen, 'morgenmiddag om drie

uur en wie komt, blijft bij ons eten, we organiseren wel wat met Toinette. Vraag maar naar Cap Marciel, daar wonen we.' Tegen halftwaalf vertrokken Arie en de beide meisjes.

Een wuivend handgebaar naar de band was als een groet en een tot ziens.

Drie vrolijke jonge mensen reden de al bekende route huiswaarts: Cagnes, St. Paul, Vence, langs het donker massief van de Bahou naar Tourrettes. Arie zette de auto weg en de meisjes hielden zich aan het al vertrouwde ceremonieel van de schuif op de deur, zachtjes naar boven, dakterrasje op, sigaretje roken en . . . bedje toe.

Ja, naar bed toe. Maar slapen? Ho maar!

Dat werden echte meisjesconfidenties. Zo van: 'Hoe vind je hem?'

'Wie?'

'Pedro natuurlijk!'

'Waarom natuurlijk? Er waren toch vijf jongens.'

'Och, pestkoppie, je weet heel goed dat ik hem bedoel.'

'Wat doet hij eigenlijk?' Het klonk erg kat-uit-de-boom-kijkerig. 'Derde-jaars medicijnen.' Irma probeerde elk spoortje trots te weren uit stem en mimiek, maar het lukte niet voor de volle honderd procent.

'En zijn pa?'

'Heb ik hem niet gevraagd.'

'Die Dolf, dat vond ik een sympathiekeling.'

'Wie is Dolf?'

'Die flierefluiter!'

'Hoe zag hij er ook weer uit?' plaagde Irma heel bewust.

'O ja! Jij had alleen maar oog voor Pedro, maar Dolf...'

'Wat: maar Dolf?'

'Niks.'

En zo had de conversatie eindeloos door kunnen kabbelen als de slaap er geen einde aan gemaakt had.

11. ZONDAG

Ze waren er al helemaal aan gewend dat het weer hier geen probleem was. Het was altijd zon, altijd warm.

Uitgeslapen en fris gedouched, de jurken aan in plaats van shirts en shorts en de haast onafscheidelijke espadrilles (hennep-slofjes met kruisbandjes) verwisseld voor de leren flatjes maakten de meisjes zich klaar om naar de kerk te gaan.

Het leek een probleem te worden voor Irma: Tourettes had maar één kerkje: het hele dorp was rooms-katholiek.

Voor haar dus geen eigen zondagsdienst.

Maar dat loste ze heel eenvoudig op: je kon God toch overal dienen? Ze ging gewoon met Milou mee.

Frankrijk droeg sinds eeuwen de eretitel: oudste dochter van de kerk. Als oudste permitteerde zich Frankrijk wel het een en ander. Milou wist dat, maar voor Irma was dit nieuw. Om te beginnen bleven de mannen en de jongens (vanaf twaalf jaar) op het kerkplein achter. Ze speelden dan met overgave jeu-de-boules: om de beurt gooiden ze met een vuistgrote ijzeren bal naar een verderop liggend klein balletje, dat ze moesten raken of zo dicht mogelijk benaderen. Wie won, leidde het volgende spel door het kleine balletje in tegenovergestelde richting te gooien. Met een minimum aan lopen een maximum aan werpmogelijkheden. Handig uitgekiend.

Milou en Irma gingen met de dorpsvrouwen, meisjes en kinderen de kerk in.

Ze waren precies op tijd: de pastoor kwam juist uit de sacristie.

Voor Irma werd het een onbegrepen kijkspel, dat haar toch ergens ontroerde. Het was van een ontwapenende eenvoud. Haar inwendige kritiek verstilde en ze nam zich voor Milou om uitleg te vragen.

Milou had heel andere gevoelens. Bij haar won de humor

het van de vroomheid. Die arme pastoor! Hij deed alles zelf: hij luidde de klok, maakte de altaartafel klaar, collecteerde, zong daarbij het Credo en zei tussendoor: 'Merci'. Hij sprak de kleine kudde toe en zette daarna het offer vroom voort. Na drie kwartier kwamen ze uit de donkere kerk in het volle zonlicht op het pleintje.

De mannen speelden rustig eerst hun spelletje uit. Daarna gingen ze met de vrouwen naar de kroeg. De kinderen speelden wat en de jongelui flaneerden het pleintje om, meisjes en jongens in tegengestelde richting.

Irma vond het 't ei van Columbus.

'Dat moesten ze bij ons ook doen! Er zouden beslist minder kennismakingsproblemen zijn!'

Thuis gingen ze overleg plegen met Toinette.

Ze vertelden dat er een paar kennissen uit Holland op bezoek kwamen. Wilde ze helpen met de voorbereiding van een klein etentje?

Goedige Antoinette was bereid, maar alleen maar tot vier uur, want haar man en zij gingen op familiebezoek even buiten het dorp, dat was al afgesproken.

'Prima! We zullen alles netjes opruimen, als je terugkomt is de boel weer keurig op orde!' En Irma gaf haar een fikse zoen op haar strakgespannen appelwangetje.

Kokkerellen vonden ze allebei erg leuk: iets geks bedenken en vooral ook apart dekken. Grandma Belle had genoeg bijzondere dingen om te combineren en Milou en Irma vulden elkaar heel goed aan.

Toen Toinette en Pierre opgedoft en wel vertrokken, stond het hele etentje panklaar in de keuken.

Toen de deurklopper tot boven doorklonk, waren huis en gastvrouwen bereid voor een heuse 'ontvangst'.

Irma sprong-gleed de stenen wenteltrap af om maar vlug beneden te zijn.

Ja, daar waren ze: Pedro, Dolf en Arie.

Kees en Guus hadden zwemmen verkozen, hun goed recht, maar ze wisten niet wat ze versmaad hadden!

Het werd een kostelijke middag en avond.

Eerst gingen ze 't huis bekijken van onder tot boven. Het dakterras werd in manlijke termen bewonderd. Dat bracht Milou op het idee hier de drankjes te serveren. Alleen . . . nogal wat gesjouw . . .

Arie grijnsde eens en of hij kind aan huis was, zo vanzelfsprekend verdween hij: de wenteltrap helemaal omlaag, de aflopende gang door naar het souterrain, waar de koelkast stond.

Hier maakte hij zijn keuze!

Een groot dienblad met glazen stond al klaar, alleen de ijsblokjes en de flessen, dat was alles wat hij uit de kast moest halen.

Daarboven op dat terrasje werd het een oergezellig samenzijn van jonge, vrolijke mensen, die openstonden voor nieuwe vriendschappen. Natuurlijk: ook een verkennen van elkaar, een peilen naar ideeën, opvattingen, idealen, toekomstplannen. Niemand taalde naar 'een plaatje' of 'een dansje' nee, ze waren elkaar en zichzelf genoeg, de rust van de zondag, het wijde vergezicht, het lichte windje (ze zaten hoog!) krekkelgesjierp uit het ravijn, dat waren de geneugten en ze hadden er genoeg aan. Er was niets meer te wensen.

Dit uur was als een prelude op het festijn, dat nog komen moest: Het Etentje!

De antieke ronde tafel was gedekt met flesgroene servetjes. Grandma's kristallen karaf, gevuld met een licht landwijnkje, was een beeld van een blikvanger. Het serviesgoed was Provençaals, vrij grof geglazuurd aardewerk, gevlamd okergeel. Irma had van tevoren twee couverts weggehaald en de andere wat uit elkaar geschoven. Er was op zeven gerekend! Ze hadden in grandma's glazenkast een rechthoekig verzilverd blad gevonden. Hierop pasten acht hors-d'oeuvre-schaaltjes van geslepen glas. Die schaaltes hadden ze ge-

vuld met geraspte rauwe groenten: worteltjes, komkommer, bietjes, selderij. Verder nog schijfjes worst, pâté, olijven, sardines. Hierbij stokbrood en roosjes boter.

Arie zorgde voor de bewasemde fles witte landwijn, die hierbij hoorde.

De conversatie, die gezellig kabbelend startte, werd ongemerkt geanimeerder, er werd betoogd, geroepen, geschreeuwd zelfs, soms met zijn allen tegelijk. Tot de voorschotel op was en de fles wijn leeg!

De meisjes gingen naar beneden, Arie nam af en bracht het op het blad naar de keuken.

Met een volgeladen blad balanceerde hij opwaarts.

Biefstukjes, frites en kleine, spitse groene boontjes: haricots verts en natuurlijk het mandje met stokbroden. Dit alles besproeid met de rode wijn uit de kristallen karaf, een godenmaal!

En toe: perziken in overvloed.

Pedro had met Irma geklonken op dit onverwachte weerzien in dit verrukkelijk land zo ver van huis.

Over de rand van zijn glas had hij haar indringend aangekeken. Toen was er iets heel liefs in zijn ogen gekomen en dat lieve straalde terug van Irma's gezichtje. Woordeloos, maar niet mis te verstaan.

Tegen halfacht moesten Dolf en Pedro weg om op tijd in 'Au joli tambour' te kunnen zijn. Er werd geen nieuwe afspraak gemaakt. Het initiatief moest verder van de jongens komen. Zo hadden Milou en Irma afgesproken.

Arie bleef nog om te helpen alles op orde te brengen.

Wat was die Arie toch een heerlijk joch! Zo onzelfzuchtig, zo opgewekt, zo echt iemand om op te bouwen.

'Het meisje dat jou krijgt, Arie, is een bof-vogel, dat verzeker ik je,' zei Milou toen ze hem bedankte voor zijn hulp. Zijn lachende snuit straalde bij dit compliment. 'Ik ben nog vrij, Milou!' plaagde hij. 'Het was luisterrijk vandaag,' ver-

klaarde hij uit de grond van zijn hart.

Het bedsermoen kwam deze keer van Irma.

'Dolf en Milou klinkt best goed, hè?' plaagde ze.

Stilte.

'Mevrouw Verburg-De Laet, niet gek.'

Stilte.

'Lieve ogen, iets te grote mond, mieters haar . . .,' bleef ze aan de gang.

Met een zwaai kwam Milou uit haar bed. Ze had het voordeel van het onverhoedse van de aanval. Haar duw midden op de dunne wollen deken bij Irma deed haar zowat dubbel vouwen. In minder dan drie tellen lagen de bedden overhoop en hijgden ze alle twee van de inspanning en de lachkramp.

' . . . en dat . . . zouden . . . lady's . . . zijn . . .,' hikte Irma. Toen ze tot kalmtte waren gekomen, werden de bedden braaf opgemaakt.

Milou had wat op haar hart, maar ze wist niet hoe het in te kleden. Irma's plagerijtje was misschien wel een goed startpunt.

'Irma?'

'Ja, wat is er?'

'Ik moet je iets zeggen . . .'

'Kan ik wel raden . . . over Dolf natuurlijk.'

'Ja, over Dolf. Jij en ik hebben als vanzelfsprekend aangevaard dat we alles samen zouden doen. Nu zit ik ergens mee.'

'Iets wat je alléén wilt doen?'

Een beetje haperend kwam Milou's stem uit het andere bed: 'Dolf heeft gevraagd of ik morgen met hem een tochtje wil maken naar Beau Lieu. Hij . . . hij wilde graag met me praten.'

Ziezo, het hoge woord was eruit.

'Nou, dat kàn toch, om mij hoeft je geen zorgen te hebben.'

Je zet me af in Villefranche en ik amuseer me wel.'

'Ik wist dat je dat zou zeggen, maar ik vind het zelf niet fair tegenover jou.'

'Ach, onzin, je bent een vrij mens en ik ben oud genoeg om op mezelf te passen. Jij gaat, basta, geen gezeur hierover. En nu slapen, hoor je. Dag.'

'Je bent een royale meid, Irma. Tot morgen. Dag.'

Stilte.

'Slááp je? . . . Jij denkt aan Pedro, wed ik.'

'En jij aan Dolf!'

Gesmoorde proestgeluidjes uit twee bedden. En hiermee was een merkwaardige zondag ten einde.

12. RENDEZ-VOUS IN VILLEFRANCHE

Ze vonden Villefranche het meest geslaagde havenstadje rondom Tourrettes. Vanaf de laagste 'corniche' (autoweg) kon je de haven bereiken via een dalende weg per auto. Je kon ook te voet over een van de vele nauwe trapstraatjes, altijd weer kwam je bij de haven uit. De meest gezellige kroegjes leunden tegen elkaar aan met overal terrasjes met bontgekleurde parasols. En maar flaneren over de hobbelige keitjes, waar je alleen met espadrilles zonder zwikgevaar over voort kon.

Ze hadden Dolf vlak voor Nice opgepikt en nu zette Milou Irma op het havenpleintje af. Om halfeen zouden ze elkaar hier weer ontmoeten.

Irma wuifde hen na zolang ze hen zag.

Daar stond ze, voor het eerst alleen, helemaal alleen in het buitenland. Ze stond zichzelf niet toe om het 'eng' te vinden, stel je voor! Drie uur tot haar eigen vrije beschikking.

Ze ging op een glanzend rondkoppig ducdalfje zitten in de zon – ze zat haar tijd te verdoen met zo maar wat rondkijken.

Vlak voor haar zat een oude visser op de stenen kaderand met losjes bengelende benen. Hij had een schepnet in zijn hand en boog telkens voorover om iets uit het gore klotsende havenwater op te scheppen.

Irma keek toe.

Hij haalde iets uit het net, legde het op zijn hand en keek er verheerlijkt naar. Tussen wijsvinger en duim hield hij een purperachtig zwart stukje rond mos (dacht Irma) met een gelige kern.

Toen stopte hij het in zijn mond en duwde het met zijn tong onder veel smakgeluiden naar links, naar rechts als pruimtabak, vermaalde het met zijn tanden en slikte het hoorbaar door.

Viezerd, dacht Irma. Ze bestierf het gewoon, de engerd. De man keek om, zag haar verbijsterde gezicht en grijsde naar haar. Hij krabbelde met veel gekreun overeind, ging met zijn jampotje naar haar toe en liet de inhoud zien: sponsachtige griezeligheden. Hij zei: 'Oursins!', diepte er nòg een op en bood die haar aan.

Irma's gezicht zei boekdelen.

Hij stak het in zijn mond en at het weer smakkend op, glunderend naar Irma kijkend met pretoogjes in zijn groezelig oude-mannetjes-gezicht. Met een tikje tegen zijn vettig alpinopetje sjokte hij weg met zijn jampotje.

Irma noteerde in haar agenda: oursins, om thuis op te zoeken. Later bleken het zeeëgels te zijn.

Ze ging wat langs de kade slenteren, keek naar winkeltjes, liep voorbij een tunnelachtig straatje en las de naam: rue obscure. Katten hadden ze bij de vleet hier in Villefranche. Ze zag een fijn terrasje en had meteen zin in een fris drankje. Ze koos uitgeperste citroen met suiker en ijswater.

Al rietje-zuigend viel haar blik op de vrolijke bootjes-ver-

zameling iets verderop in de haven. Hier was niet de auto, maar de bóót het statussymbool: van klein tot groot allemaal opgepoetst, gekoesterd kon je wel zeggen. Blinkend gepolijst, veel chroom en fris in de verf. Er waren roei-, zeil- en motorboten en zelfs – naast elkaar liggend – drie zeewaardige jachten. Het achterste was verreweg het mooist, prachtig van lijn en smetteloos, stralend wit met vergulde biezen. Ze besloot ernaar toe te wandelen en een paar foto's te nemen vanaf de kade. Het was nog vroeg en daardoor was er betrekkelijk weinig bedrijvigheid. Ze koos een goede plaats om het schip zo gunstig mogelijk in het beeld te krijgen, niet te veel voorgrond en voldoende achtergrond voor de couleur local.

Ze zag op het schip een sportief figuurtje in witte pantalon en een cycлаamrood truitje. Het meisje had een zeegroene hoofddoek om, ze had óók een fototoestel om haar hals hangen. Ze wuifde naar iemand op de kade. Irma keek om, naar wie wuifde ze? Ze zag niemand die er voor in aanmerking kwam.

Weer terug met haar blik, werd ginds uitbundiger gezwaaid. Irma wuifde terug, zette haar toestel voor het oog en knipte net op hetzelfde ogenblik dat het meisje aan boord háár nam! En warempel, ze stapte over een loopplank op de tweede boot, toen op de eerste en met een sierlijke sprong op de kade!

'Hello! I am Vivian. Do you speak English?'

Irma vond het een welkom intermezzo. In krom Engels kwam er een pracht-conversatie. Ze begreep eruit dat Vivian de hele dag alleen was. Haar man was naar Marseille voor een motoronderdeel en de bemanning had vrij-af. Wilde Irma de boot eens zien?

Wat een bof, dacht Irma, en in volle argeloosheid nam ze de uitnodiging aan.

Op dezelfde manier: over twee boten heen, kwamen ze op het werkelijk unieke jacht.

Met gulden letters in reliëf stond de naam op de zijkant van de steven: 'Sunshine'. Ze hadden geen betere kunnen verzinnen.

De boot was het toppunt van luxe en comfort.

De allermooiste snuffjes waren erin aangebracht. Er was een complete bar! Een hypermoderne compacte Amerikaanse keuken, alles elektrisch. Radio, televisie, nou ja, noem maar op!

De zitkamer was een uitgebalanceerd staaltje van woning-inrichting. Irma was er behoorlijk van onder de indruk, tot groot genoegen van Vivian. Toen Irma iets prevelde van: Grace en Rainier vond Vivian het helemaal machtig.

Plotseling – voor Irma tenminste! – ging een onwaarschijnlijk smal deurtje open. Er verscheen het bizarre geheel van een kok met hoge muts, witte jas en pantalon en op de eeuwige espadrilles. Hij had borstelige wenkbrauwen en een formidabele hangsnor. Hij keek Irma wezenloos aan. Je kon niet zeggen wie meer geschrokken was, hij of Irma. Het was wel duidelijk dat ze elkaar niet verwacht hadden. Vivian had een trillerig lachje. Ze vond het precies een comedy-caper uit de oude filmdoos.

Ze bestelde twee kopjes koffie met cognac en verklaarde het hele voorval door op een bel te wijzen. Ze had de kok zelf geroepen!

Na vijf minuten was de koffie er. Irma was haar schrik te boven en genoot van de heel bijzondere ervaring: zij hier op dit sprookjesschip! Wat zou Milou er wel van zeggen? Milou! schrok ze opnieuw. Die zou het nooit goed gevonden hebben.

Irma verstarde inwendig. O stommerd, stòmmerd dan toch! Meegegaan met een onbekende, op een schip nog wel en koffie gedronken. Misschien had die kok er wel wat in gedaan.

Zó gebeurden zulke dingen dus.

O mama, wat moest ze doen?

Vivian herhaalde een zinnetje en keek haar bevreemd aan. Was ze niet goed?

O jawel, nee, er was niets, maar ze herinnerde zich plotseling iets vergeten te hebben. Duizend excuses, maar ze moest direct weg.

En Irma wist niet hóe vlug ze afscheid nam. Ze beloofde nog terug te komen met haar vriendin om ook haar de boot te laten zien. Dat klonk onschuldig genoeg, vond zij zelf.

Ze wipte over de loopplank, hòlde over de twee andere boten en rènde over de kade of al de geesten van boven- en onderwereld haar achter de vodden zaten en sloeg rechtsaf de rue obscure in.

Hijgend boven aan het donkere tunnel-trapstraatje gekomen, keek ze met een wilde blik achter zich, geen achtervolgers? Het was pas elf uur, maar voor Irma leek het of ze minstens een jaar ouder was geworden.

Ze wandelde wat verloren de autoweg op. Rechts tegen de heuvel op lag het kerkhofje van Villefranche. Ze herinnerde zich een verhaal van oma over de Franse kerkhofcultus. Ze ging meteen de openstaande poort door.

Het kerkhof leek een bloementapijtje tegen de helling. Een weelde van zomerbloemen op en voor de grafstenen. Er waren rijk met monumenten verzorgde graven bij: treurende engelen, de verrezen Heer met, opwaarts wijzend, het overwinningsvaantje in de hand; zelfs op een kindergrafje een gebeeldhouwd Christuskindje in een kribbe.

Ook waren er veel kunstbloemen, maar niet van plastic. Nee, veel kunstzinniger dan die kitscherige doorzichtige fabrieksprullaria. De porseleinen kransen waren weer beeldschoon. En o, die bloementuiltjes van geglazuurd plateel in tere pasteltinten! Je zou ze zó op een wit gelakt kastje zetten.

En ja, daar was nog een králen geval, waar oma van verteld had; een meisjesportretje in een lijstje van gekleurde glaskralen. Er waren ook een soort hoedendozen met glazen deksel, binnen in een portret van de overledene met

souvernirs er omheen.

Ze werd moe en ging op een knielbankje zitten, peinzend over leven en dood en over zichzelf: Ik, die hier nu zit op een kerkhof in Villefranche. Wie is die ik? Waartoe? En een gedachte als een gebed kwam in haar op: Mocht ik de tijd krijgen om tot rijpheid te komen. Ik weet en begrijp nog zo bitter weinig.

Een klok luidde. Het klonk als een slag tegen een gebarsten emmer. Al twaalf uur? Had ze een vol uur hier op dit kerkhof rondgezworven? Niet te geloven. Ze sprong op, klopte wat zand van haar pantalon af en verliet deze bloemenhof van rust.

Terugkerend langs een andere weg vroeg ze een voorbijgangster, waar ergens het oude visserskerkje lag, vlak bij de haven moest het zijn.

'Ah! oui!' en met een paar à droite's en à gauche's (rechts en links) werd ze door de steile straatjes gegidst. Ze kwam zowat voor het kerkje uit. Jammer! Het was gesloten tussen de middag. Ze kon het nog eens proberen, een andere keer met Milou erbij, dat was ook leuker.

Een heel ernstige 'Dolf en Milou' stapten uit het Fiatje op het pleintje bij de haven, het punt van afspraak. Irma hield zich wat achteraf. Ze zag dat ze elkaar een hand gaven, daarna keerde hij vlug om, de steile straat op naar de auto-weg. Milou keek hem na tot wuiven bereid. Juist zag hij nog even naar haar om en zwaaide. Milou wuifde terug.

Toen kwam ze langzaam naar het afgesproken terrasje. Ze probeerde het gammele stoeltje op zitveiligheid, hing haar tas aan de stoelleuning, zette haar ellebogen op het tafeltje, de handen onder de kin en keek Irma rustig aan.

'En? Vertel eens!'

'We hadden een erg prettig begin. Eerst een prachtige tocht naar Beau Lieu – moet jij ook zien – daar hebben we de

auto geparkeerd. Toen zijn we gaan wandelen. Stel je voor, we zijn van de weg afgeraakt en kwamen per ongeluk op een privé-landgoed, enorm groot! Er was niemand te zien. We liepen zó tegen een pompeus paleisachtig bouwwerk aan met gesloten luiken. Kennelijk onbewoond. Later bleek het nota bene het buitenverblijf van koning Leopold te zijn. We zijn in de parkachtige tuin gebleven. In een beschut prieeltje zijn we gaan zitten om uit te rusten en toen...'
'Ja?'

'Toen werd Dolf verschrikkelijk ernstig. Hij wilde graag nader kennis maken...'

'Nou, dat kàn toch!'

'Ja, dat wel, maar hij vond het nodig eerst een paar dingen te zeggen. Hij wilde vooral eerlijk zijn. Toen heb ik hem maar laten praten. In het kort komt het hierop neer: Hij komt uit een ander, een eenvoudiger milieu dan ik. Dat had hij wel gemerkt. Hij wil arts worden uit roeping, doodgewoon huisarts in een volksbuurt. Voor die studie heeft hij, dank zij zijn prachtige eindexamencijfers, een beurs weten te bemachtigen. Over twee jaar hoopt hij klaar te zijn, dan moet hij nog twee jaar in militaire dienst. Er kan geen sprake zijn van kopen van een praktijk, want hij heeft geen kapitaal en ook niets te verwachten. Het komt gewoon hierop neer: hij kan zich voorlopig geen meisje veroorloven.'

'Zo, en wat heb jij daarop gezegd?'

'Dat we voorlopig goeie vrienden zullen worden, niets meer dan vrienden, dat vond hij goed. Zo staan de zaken nu. Ik zei je toch, het begon fijn, maar het eind is teleurstellend. Of eind...?' Milou's stem verloor zich in een niet al te tragisch zuchtje.

'En jij? Wat heb jij de hele ochtend gedaan?'

Irma giechelde een beetje zenuwachtig.

'Jij hebt wat op je geweten. Kom op ermee! Geluierd? Terrasje gezeten? Met onbekende mannen geflirt? Iets heel duurs gekocht? Allez!'

Op Irma's manier kwam het verhaal, een beetje in de watten gelegd en daardoor wat vaagjes.

Maar pientere Milou voelde het haarscherp aan. 'Je wilt me toch niet vertellen, meisje, dat jij alleen naar die boot ginds bent gegaan?'

'Och . . . maar heel eventjes . . . ik verzon een smoes dat ik iets vergeten was . . .'

'Waarom verzon jij een smoes?'

Irma zuchtte eens. Ze draaide zich ook altijd in de nesten. 'Vooruit dan maar. Ik ben me daar zowat kapot geschrokken. Er kwam plotseling een Hitchcock-achtige kok te voorschijn, ik had het niet meer. Ik ben hem doodgewoon gesmeerd met een kinderachtige uitvlucht. O ja, ik heb gezegd dat ik vanmiddag terug zou komen 'with mij girlfriend', zo heet dat toch, hè?'

'Jij dubbel overgehaald truthoebeleetje, je bent knètter!'

'Nee echt, Milou, dat moeten we doen. Trouwens: de kans van je leven zo'n jacht te zien. Het is gewoon Hollywoodsiaans, hoe zeg ik dat?'

'Ik heb honger, wat doen we?'

'Het wordt tijd voor onze eerste bouillabaisse, vind je niet? Het staat buiten aangeprikt bij dat gekke eethuisje: Aujourd'hui bouillabaisse. Zullen we die vissoep eens proberen?'

'We zullen! Stokbrood en soep met tengeltjes, slakjes, garnalen, visjes, sterretjes, krabbetjes en oursins!'

'Oursins?! Wat weet jij daarvan?' griezelde Irma nog na. En ze vertelde Milou haar belevens van die morgen.

Milou lachte zich tranen bij het plastisch gebrachte verhaal.

'Prachtige notitie voor ons reisboek!'

Het werd een hyper-Frans maaltje. De soep moest wennen, je moest er vooral niet te veel in kijken. Het leek Irma of er visseogen in dreven. Als je niet keek, proefde je beter. Een interessant, hoogst ongewoon smaakje. Lekker? Nee, niet bepaald. Maar zo iets moest je natuurlijk nooit hardop zeggen, dat was burgerlijk en geborneerd.

Toen zei Milou: 'Ik vind er niets aan, je mag de mijne hebben, ik neem een half kuiken.'

Irma verslikte zich van de schrik: nóg zo'n bord! Maar toen vond ze het ineens huichelarij om te doen of zij het lekker vond. Milou had gelijk, die maakte van haar hart geen moordkuil. En Irma bestelde de andere helft van het kuiken.

Ze moesten nog veel leren, die twee.

Die vissoep bijvoorbeeld. Dat hoorde bij de Provençaalse keuken, precies zo als ravioli en olijven en artisjokken en . . . de wijn!

Tegen drie uur gingen ze tóch maar naar de 'Sunshine'. Vanaf hun terrasje hadden ze gezien dat het Amerikaanse mevrouwetje Vivian eerst een zonnebad genomen had in iets heel miniems. Daarna had ze zich gekleed in shorts en plas-tron. Toen had ze Irma in het vizier gekregen en haar enthousiast toegewuifd en gewenkt.

Milou had haar aarzeling overwonnen. Per slot waren ze met z'n tweeën, wat kon er gebeuren? Bovendien moest Irma nog haar excuses maken voor het weglopen van die ochtend.

Irma leidde haar over de loopplanken van de twee vóórgelagen boten heen en Vivian hielp haar bij de sprong van de plank naar het dek. Irma vroeg of ze foto's nemen mocht. 'Of course!' 'Natuurlijk!'

Ze knipte de steven met 'Sunshine' en terwijl Vivian Milou rondleidde, liep Irma foto's nemend achter hen aan.

Vivian had een kleine verrassing: de kiek van 's morgens had ze al ontwikkeld. Irma mocht hem houden.

Het was Irma ten voeten uit: wijdbeens, toestel voor haar snoet, kroegjes als achtergrond! Mam zou het wel weer niet lady-like vinden.

Irma beloofde háár foto's op te sturen en dat werd meteen adressen uitwisselen. Over twee maanden zouden Vivian en haar man weer in de States zijn. Ze gingen overmorgen

naar Griekenland, een trip die haar al heel lang beloofd was! Hun eigen kok had acute blindedarm gekregen, was ook al geopereerd, voor de Griekenland-trip hadden ze een noodkok gehuurd – een Italiaan – ze verstond nauwelijks zijn brabbel-Frans. Maar koken kon hij.

Ze belde en – of hij erop gewacht had – hij maakte een zeer spectaculaire entree: wilde ogen onder dakjes van wenkbrauwen, zijn koksmuts scheef en als blikvanger een enorm slagerversmes. Irma reageerde heel snel: fototoestel, belichtingspalletje, een klik en het was al gebeurd. De kok was vereeuwigd.

Vivian wist hem duidelijk te maken wat ze wilde hebben. Verwonderlijk vlug was alles er: whisky met soda, bitterballetjes, kaasblokjes met gember en pittige sandwiches, als in een film!

Bij het afscheid vroeg Vivian of ze de volgende ochtend terug wilden komen om kennis te maken met haar man.

Het werd graag beloofd.

Die avond 'thuis' op het dakterras zaten ze na te babbelen. Het was voor allebei een dag vol emoties geweest.

'Zo krijg je vrienden in het buitenland. Je gaat corresponderen, wie weet, je leven neemt 'n onvermoede richting,' dacht Milou hardop.

'Toch vind ik die kok een engerd,' zei Irma.

'Waar slaat dat nu op?'

'Ik dacht maar zo wat.'

'Hoe laat zullen we morgen naar Vivian gaan?'

'Zo tegen elf uur, koffietijd. Gezellig, vind je ook niet?'

Milou stond op en zei geuwend: 'Kind, wat ben ik moe. Zullen we gaan slapen?'

13. HONNEURS AUX DAMES!

Ze sliepen tot halftien, maar toen werd het haasten. Ze hadden als regel aangenomen hun etage zelf te onderhouden. Antoinette had er geen omkijken naar. Vandaag ging het een beetje met de Franse slag. Dat konden ze ook erg goed!

Er werd iets meer zorg aan toilet en make-up besteed dan anders vanwege het bezoek aan de 'Sunshine'.

Ze ontbeten vlug-vlug met hete chocolade en verse croissants. Daarna het lieve autobeeetje halen, dat het toch zo prima deed. Milou tankte altijd bij de enige garagehouder in Tourrettes, ze gunde hem de klandizie en hij beloonde haar met zijn meest charmante complimentjes.

En daar gingen ze, nagewuifd door Gaston en zijn jonge vrouwtje.

Zo langzamerhand kenden ze de wegdetails uit het hoofd: de in dierenfiguren geschoren heg langs de viooltjesaanplant was het teken van halfweg; bij Vence imponeerde telkens weer de enorme boom midden op de markt. Hij zorgde voor schaduw en dat betekende heel wat! Het bezorgde Vence een bloeiende lapjesmarkt en vooral de meest aantrekkelijke groente-, fruit- en bloemenmarkt van de omgeving. Vence koesterde zich in welvaart.

De steile helling bij Cagnes vroeg speciale aandacht bij de derde bocht, waar juist 'n zijweg op uitkwam. Eén keer boven op de rem staan was een les geweest!

Via de Promenade des Anglais en de eerste Corniche reden ze de klassiek geworden route van de Rivièra.

Cap Ferrat was een regelrechte blikvanger. Links tegen de bergen lagen de stadjes en dorpjes, soms ware adelaars-nesten.

Het was druk op de weg, zonde eigenlijk. Al dat lawaai en de uitlaatgassen bedierven veel van dit unieke stukje wereld aan de zee.

Het strandleven begon op toeren te komen. Je zag overal

gesjouw met tassen, parasols, stoeltjes en opblaas-speelgoed. De Franse kindertjes waren schattig om te zien: mokka-bruin verbrand, donkere ogen en zwarte krulletjes. Ze speelden helemaal bloot in het kiezelstrand. En dan dat verrukkelijke kromme Frans uit die kindermondjes! Irma en Milou genoten ervan.

Aan de haven in Villefranche parkeerden ze de Fiat op 'hun' plekje en of ze er geboren waren zó zeker en zelfbewust liepen ze langs de kade, links de bocht om met het uitzicht op de bootjes!

Gelijktijd stonden ze stil en keken elkaar stomverbaasd aan: de 'Sunshine' was weg! Doodgewoon opgelost, foetsjie, of hij er nooit geweest was.

Misschien ergens anders gemeerd? Of wat gaan varen?

Ze begonnen de kade langs te hollen naar de volgende bocht. Niets.

'Raar hè? Vivian heeft ons toch uitgenodigd. Zou ze het vergeten zijn?'

'Dat lijkt mij het minst waarschijnlijke,' zei Milou. 'Misschien heeft haar man andere plannen gehad, waar zij niet mee op de hoogte was. Ze kon ons natuurlijk niet bereiken. Nou ja, niet erom getreurd! Kijk ginds eens. Wat een kanjer van een boot, die is pas hier!'

'Dat is geen bóót,' corrigeerde Irma, 'dat is een zeekasteel, een oceaanstomer zogezeid. Die ligt voor anker. Er zijn sloepen op het water, maar ik kan niet uitmaken of ze hier heen varen of dat ze bootwaarts gaan, jij?'

'Nu heb ik de kijker toch in de auto laten liggen. Zul je altijd zien, als je het ding niet nodig hebt hangt het als ballast om je nek en als je hem hebben moet, ligt hij in de auto!'

'Kan ik de dames van dienst zijn?'

In accentloos Nederlands kwam deze hoffelijke zin eruit. Ze keken verrast op, ze hadden hem niet opgemerkt: zo te zien een heel hoge piet: prachtig uniform met veel blinkends. Hij salueerde en bood zijn kijker aan.

'Wat buitengewoon aardig van u,' zei Milou.

'Op vakantie, dames? Wilt u het schip in de lens?

Laat mij u helpen.' Hij stelde secuur in en gaf de kijker aan Milou. 'Richt u rechts op de naam, ik ben benieuwd of u die kunt ontcijferen.'

'Wacht even! Ja - ja! Ik zie het! De 'Nieuw Amsterdam', fantastisch wat een schip!'

Ze gaf de kijker aan Irma, die gretig richtte en ook een kreet slaakte. Toen ze het zware instrument teruggaf, vroeg ze ondeugend: 'Bent u de admiraal soms? U heeft zoveel glinster-tjes op en aan!'

Hij lachte schallend. 'Is kapitein ook goed? Mag ik me voorstellen: Zegers.'

Milou en Irma stelden zich ook voor en vertelden dat ze op vakantie waren in een klein dorpje in de buurt: Tourrettes. 'Nooit van gehoord,' zei kapitein Zegers. 'Het is wel jammer dat u de uitnodiging gemist hebt van de 'Nieuw-Amsterdam'. De sloepen zijn met de gasten al onderweg.'

'Wat was dat voor een uitnodiging?' vroeg Irma liefjes.

'Elke Nederlander die vandaag in Villefranche is, is om half-twaalf uitgenodigd om een kopje koffie te gebruiken op de 'Nieuw Amsterdam' en daarna het vlaggeschip van Nederland onder geleide te bekijken.'

'Wat jammer dat we daarvoor net te laat waren,' zuchtte Irma, 'maar moet ú daar dan niet bij zijn?'

'Jawel! Ik sta ook op het punt ernaar toe te gaan. Kijk! de sloep ligt daar klaar, ja, met die vier matrozen. Willen de dames mij de eer aan doen mij te vergezellen? Nu, wat zegt u daarop?'

Irma had voor zulke situaties heel bijzondere manieren in reserve. Ze schuifelde wat met haar schoenpunt over de hobbelige keitjes, keek er met veel belangstelling naar, draaide een beetje verlegen met haar gebogen kopje (waardoor haar neklijntje op zijn voordeligst uitkwam), keek onderuit schuin omhoog en toen kwam er op een klein kindertoontje:

'Mijn mammië heeft gezegd dat ik nóóit met vreemde heren mee mag.'

Voor de tweede keer lachte kapitein Zegers aanstekelijk. 'Héél goed, niet te verbeteren!'

Toen nam hij beide meisjes onder de arm en bracht ze naar de kapiteinssloep. De vier matrozen sprongen in de houding. De kapitein liet de meisjes onder het baldakijn zitten, een soort hemelbed met franje en gouden kwasten.

'Ik voel me de koningin van Sheba,' zei Irma met een verheerlijkte uitdrukking op haar gezicht.

De kapitein zei ad rem: 'Dan ben ik koning Salomo, die Sheba tegemoet reisde!'

Het bootje deinde behoorlijk, maar de sportieve meisjes hadden er gelukkig geen hinder van.

Na een kwartiertje kwamen ze langzij het enorme schip. Een brandtrapje hing uit met een opstapplatformpje. De kapitein sprong eerst en hielp de meisjes aan boord. Boven aan de trap stond het comité van ontvangst.

'Waar zijn de gasten nu?' vroeg de kapitein.

'Ze bezichtigen het zwembad, kapitein.'

'Goed. Ik neem deze dames mee naar mijn hut. Laat officier Terpstra zich melden.'

Het bevel werd doorgegeven en even later klonk het overal op het schip door de luidsprekers: 'Officier Terpstra zich melden in de kapiteinshut. Herhaal: Officier Terpstra zich melden in de kapiteinshut.'

Met gretige belangstelling lieten de meisjes zich alles uitleggen door de kapitein. Het was een heel nieuwe wereld voor hen. Toen meldde de heer Terpstra zich.

De kapitein stelde hen aan elkaar voor en gaf zijn officier de opdracht onder zijn geleide de dames het schip te laten zien. Na drie kwartier werden ze verwacht in de eetzaal aan de kapiteinstafel.

Milou en Irma wisselden vlug een blik. Die betekende: aan de kapiteinstafel? Lunchten ze dan met de kapitein?

Wat een verhaal voor thuis!

Zo'n schip had een massa luxe aan boord: 'n tennisbaan, volleybalzaaltje, zwembassin, bioscooptheater, een kapel, een kleine, maar prima uitgeruste operatiekamer met ziekenboek. De keuken en machinekamers vielen buiten de bezichtiging. Wel kregen ze natuurlijk de zeer luxueuze zit- en eetzaal te zien. En niet te vergeten het filmachtige trappenhuis met het prachtige wandtapijt van Lurçat: een bonte haan tegen fel geel en oranje, flesgroen en Pruisisch blauw.

Lurçat! Irma herinnerde zich een reproductie van dit tapijt gezien te hebben, toen de 'Nieuw Amsterdam' gemoderniseerd werd.

'Leeft die Lurçat nog?' vroeg Milou.

'Nee. Hij is begin januari 1966 overleden. Hier vlakbij, ik meen in St. Paul, het kan ook Vence zijn. Nee - nee - St. Paul, ik weet het weer heel zeker. Hij was daar op vakantie. Hij is onverwacht overleden aan een hart-infarct.'

'Weet je nog meer van hem?' vroeg Milou licht ironisch (maar dat ontging Irma).

Argeloos ging ze door: 'Ja, ik heb in Arnhem een tentoonstelling van een twintigtal tapijten van hem gezien. Gedurfd van kleur en heel modern van tekening. Ik vond het adembenemend mooi. In Beaune hangt een 'Lof van de wijn', kunnen we op de terugreis misschien gaan zien?'

Milou en de jonge officier hadden even een oogcontactje over 'kunsthistorica' Irma.

Ze onderschepte die blik en reageerde met een snoet naar Milou met: 'Ivoren toren, hè?'

Hier had Milou niet van terug. Ze schoot alleen maar in de lach.

Officier Terpstra leidde hen verder rond met hier en daar leuke verhalen. Door het enthousiasme van zijn gasten kwam hij een beetje los. Hij had al vaak rondgeleid, maar zo gezellig als deze keer was het nog niet geweest. Enige meisjes, vond hij.

Precies na drie kwartier waren ze bij de kapiteinstafel. Nog een dertigtal gasten zat aan bij de lunch. De officieren verdeelden zich over de acht tafels. Kapitein Zegers en officier Terpstra waren de tafelheren van de koningin van Sheba en haar hofdame.

Het werd een oergezellige lunch. Milou en Irma babbelden honderduit over de belevenissen van deze reis vol verrassingen. De heren amuseerden zich kostelijk met het 'jonge goed'.

Bij het afscheid kregen ze een foto van de 'Nieuw Amsterdam' met de handtekening van de kapitein voor Irma en die van de officier voor Milou. De baldakijnsloep bracht hen terug.

Al vier uur . . .

De dagen regen zich aaneen als kralen aan een ketting.

Het werd een bijzonder interessant collier!

'Wat doen we? Huis-toe?'

Irma stemde volmondig toe: 'Ja! En terrasje liggen om bij te komen van alle vermoeienissen en emoties.'

'Goed. Ik ga even postzegels en sigaretten halen, koop jij dan de krant bij Madame op het hoekje? L'écho de Paris voor het laatste nieuws. Heel goed voor ons Frans!' En weg waren ze in tegengestelde richting.

'Bonjour Madame, s'il vous plaît. L'écho de Paris.'

'Kwaa?!' schreeuwde Madame. 'Quoi? Wat zegt u?'

'L'écho de Paris, le journal!' herhaalde Irma zo duidelijk ze kon. De echo van Parijs, de krant.'

'Prampa,' verstond Irma. En Madame richtte zich heel onbeleefd tot een nieuwe klant: 'M'sieur?' Prampa was het uiterst slordig uitgesproken: je ne comprends pas – ik begrijp het niet of ik versta u niet.

De mijnheer zei: 'Le koe de Paris.' Zo klonk het althans in Irma's oren.

Maar Madame pakte een exemplaar van L'écho de Paris

en smeed hem op de toonbank, griste het geldstukje weg en zei heel opgewekt: 'Msie msieu, orevaar! Merci monsieur, au revoir, dank u meneer, tot ziens.'

Dat kan ik ook, dacht Irma.

Met pretogen keek ze Madame aan en zei: 'Le koe de Paris, s'il vous plaît.'

'Ah!' zei Madame. Zo van: had dat direct gezegd.

En ze kréég haar L'écho de Paris.

Terug bij Milou had ze nog napret. Ze vertelde het geval met de nodige overdrijving.

Milou schudde van de lach. Geestige meid, die Irma, dacht ze. Geestig, bijdehand en verrassend met haar vele onverwachte weetjes over ditjes en datjes. Zoals vanmiddag weer over die Lurçat, waar Milou nog nooit van gehoord had. Wist Irma ineens een heleboel over te vertellen. Merkwaardig.

Om vijf uur waren ze thuis. Na een babbeltje met Toinette gingen ze naar boven zich wat opfrissen en omkleden in blouse en shirt en in blote benen. Daarna luieren op het dakterras.

Na het voortreffelijk etentje van Toinette ging Milou de krant lezen en begon Irma aan de derde rondschrijfbrief. Ze hadden thuis afgesproken dat ze samen een volledig reisverslag zouden schrijven. Om beurten een stuk. Er waren al twee dikke brieven weg. Pietie zou zorgen dat de brieven bij de twee Cloese-families kwamen. En oma zou de brieven bewaren voor het reisboek. Privé schreven de meisjes ieder apart.

Terwijl Irma's pen over het papier vloog riep ze opeens: 'Och, wat jammer nu toch! Ik ben helemaal vergeten met jou naar het Visserskerkje te gaan, iets heel bijzonders! En we waren er vlakbij!'

Milou keek haar over de rand van de krant verstrooid aan en zei: 'Ik lees hier zo iets merkwaardigs. Moet je luisteren.'

En ze vertaalde nogal vrij: Politiebericht. Opsporing verzocht van een zich noemende Paolo Bonatto, Italiaan. Het laatst gezien in Villefranche sur Mer. Vlucht over zee niet uitgesloten . . . Melding dichtstbijzijnde politiepost.'

Irma vergat haar visserskerkje.

'Wat? Villefranche? Italiaan? Vlucht over zee?'

Ze staarden elkaar aan.

'Krijg ik nõg gelijk! Ik vond het een engerd, dat heb ik je direct gezegd!'

'Over wie heb je het?' kwam Milou ijzig kalm.

'Over de kòk, troela! Over wie anders?'

Irma's ogen straalden. Haar speurneusje rimpelde van plezier en ze draafde al door: 'Milou, stel je voor dat hij het is, dan moeten we iets ondernemen.'

'Jij bent een onverbeterlijke fantaste. Van een klein toevalligheidje maak jij een gangster-case.'

Dit afkoelend stortbadje had Irma nu net nodig om zich in de 'case' vast te bijten.

'Je zult het zien, mijn gevoel zegt me dat er met die kok iets mis is. Bè!' En ze stak 'n spits tongetje uit naar Milou.

'Ga jij nu door met je brief. Als ik de krant uit heb, ruilen we, bè.'

En het werd stil in Belles woonkamer.

In bed kletsten ze nog lang na over de bewogen dag.

Ze hadden het over Vivian, haar man, die terug zou komen uit Marseille, de verdwenen boot, het bezoek aan de 'Nieuw Amsterdam', en weer over 'de Sunshine', over de koffievsite die niet doorging en telkens en telkens opnieuw: de kok.

'Wat vind je, zullen we naar de Sûreté gaan en vertellen wat we weten?' vroeg Irma.

'Maar we hebben geen enkel bewijs. Ze zullen zeggen dat we hysterische bakvissen zijn! Laten we maar gaan slapen. Morgen zullen we verder zien.'

Háást in dromenland, schoot Irma recht overeind. Er was een flitsende gedachte geweest op de grens van waken en inslapen. Ze was er klaarwakker van geworden.

'Milou, de foto's! Die vormen een bewijs!'

'Uh? Wat? La-me-slape . . .'

14. WAAR IS DE 'SUNSHINE'?

Pas om halftien waren ze wakker: woensdag de achtentwintigste juli. Nauwelijks aangekleed, of een barbaarse herrie buiten deed hen naar het raampje bij de wenteltrap vliegen. Wat was er gaande? De twee nog wat slaperige gezichten pasten net in 't diepliggend vensternisje. Van drie hoog keken ze neer op het bekeide plein voor het huis.

Ze geloofden hun ogen en oren niet: Pedro mèt zijn trompet. Met een geweldige jammerkreet hield hij ineens op en zwaaide naar de meisjes: 'Hallo! Al wakker?'

'Hoe kom jij hier?'

'Met de bloemenbus, gelift!'

'Kom maar boven. Heb je al ontbeten?'

'Mag geen naam hebben.'

Het werd een zeer geanimeerd ontbijt.

Het was Irma's zevende ontmoeting met Pedro in twee jaar.

Ze was nog in het telstadium.

Elk nieuw contact, na het eerste op Guus Veenstra's fuif, was uitgegaan van Pedro. Dat hóórde zo, wist Irma van binnenuit. Hoewel . . . het had haar heel wat zelfbeheersing gekost.

En Pedro had gedacht: 'n Merkwaardig zelfbewust persoon-tje, aan de ene kant argeloos en naïef, maar plotseling ook weer listig en driftig. Met september zou hij zijn vierde jaar

aan de medische faculteit beginnen. Een student heeft altijd een grote vrienden- en vriendinnenkring. Maar Peter had een bijzonder snel wisselende serie meisjeskennissen, hij was er altijd nogal gauw op uitgekeken. Geen was er bij als Irma. Milou vond hij grappig, pittig, ook wel lief en vooral verstandig. Veel minder kwetsbaar dan Irma. Koeler ook, dacht hij . . . Dit ging allemaal door zijn hoofd tijdens dat ontbijt met z'n drieën.

Totdat het verhaal kwam: de politionele oproep en de verdwenen Italiaan. Door Milou rustig verteld, maar door Irma telkens onderbroken en aangevuld.

Door deze dubbele belichting kreeg Peter een vrij volledig verslag. Hij was meteen vol interesse.

Hij vroeg: 'Berust dit allemaal alleen op vermoedens, of is er ook nog zo iets als 'n bewijs?'

'Nee, ik kan niets bewijzen, het is een soort intuïtie, maar ik heb wel aanwijzingen,' zei Irma.

'Ik ben erg benieuwd,' knikte Peter bedachtzaam.

'Ik heb foto's van het schip met de naam erop: de 'Sunshine'. Van de kok ook. En ik weet dat ze naar Griekenland zijn. Ik weet ook dat die kok een noodhulp is, want de eigen kok ligt in het ziekenhuis met blindedarm. En, o ja, ik heb naam en adres van Vivian in New York. Met deze gegevens kunnen ze toch wat doen, hè?'

'Natuurlijk! Meisjes, we gaan met z'n drieën naar Nice. Daar pikken we Dolf op. Guus en Kees zijn vandaag naar Fréjus, je weet wel, waar die dam doorgebroken is een hele tijd geleden. Dan gaan we door naar de politiepost in Villefranche. En daarna maken we er een fijn dagje van met ons vieren. Vinden jullie dat een goed idee?'

De meisjes renden naar boven om zich te kleden voor een dagtocht: lange broek en bloesje.

'Neem de badspullen mee, we gaan ook zwemmen!' riep Peter onder aan de stenen trap.

'Joe-oe!'

Het weer was gewoon een wonder, ze reden weg met open dakje. Elke dag een wolkeloze blauwe hemel. Tegen twaalf uur snoeiheet in de zon, maar er waren genoeg bladerrijke bomen en de terrasjes hadden allemaal parasols!

Ze begrepen nu ook wel waarom de straatjes zo smal waren, waarom de eerste etages op boogjes rustten en waarom overal die kleine diepliggende vensternissen. Alles om het koel te houden. De huizen waren zelfs op het heetst van de dag, verrassend koel. De insekten werden geweerd door kralen gordijnen, soms heel vernuftig uitgevoerd in ingewikkelde patronen. Irma vond de plastic-reepjes-toestanden in eigen land een erg verwaterd aftreksel van het Provençaals origineel.

Peter ging zijn badgoed halen op het kampterrein. Hij bracht meteen Dolf mee, die zich wát graag liet overhalen om van de partij te zijn.

Aan Dolf werd het kok-verhaal beknopt verteld. Ook hij was vol belangstelling.

Ze vroegen de weg naar de politiepost in Villefranche en maakten voor het eerst kennis met de Franse Sûreté. Ze kregen visioenen van de pijprokende, goeïge sul lijkende Maigret, de uitermate spitse schepping van George Simenon. De werkelijkheid viel tegen.

Het werd een tam procesverbaaltje, opgetekend door een onbewogen jongmens. Het pasnummer van Irma werd genoteerd en haar adres hier en in Nederland.

Na een kwartiertje stonden ze weer buiten, nogal ontuchtterd. Maar Dolf zei rustig: 'Die vent had gelijk. Wat is hij wijzer geworden? De naam van een schip: de 'Sunshine'; het adres van de eigenaar en een naamloze Italiaanse kok. Nogal wiedes dat hij direct naar de foto's vroeg – en die zitten nog in je toestel. Ik stel voor die film op te maken, nu direct. Hoeveel zitten er nog op? Vijf? Is toch zo gebeurd. Vooruit! We gaan naar het strand.'

Ze gingen naar het oostelijk strandgedeelte, voorbij 'Les Clapotis' (het gekabbel), een vakantie-flatgebouw.

De jongens waren al aan het turnen op de droog komende gladde keitjesstrook toen de meisjes er in grappige strandcombinaties aankwamen. Irma met haar toestel.

Dolf en Peter namen Milou in het midden en renden met haar de zee in. Hoog spetterde het water. Het was een kostelijk gezicht die jonge veerkrachtige slanke figuurtjes hand in hand het water in. Irma had snel gereageerd (dat móet je met zulke momentopnamen); het Japans boxje was prima voor zo iets. Ze borg het toestelletje in haar badjasje, legde de twee zonnehoeden er bovenop en hup, weg was ze, naar de anderen, om mee te doen met het waterfestijn.

Toen het druk begon te worden op het strand en in het water gingen ze naar een klaar-terwijl-u-wacht ontwikkelingszaakje. Een goudmijntje, vond Dolf. De slogan klopte wel, je moest alleen niet vragen hoelang je moest wachten.

Het resultaat van de fotokunst van Irma en Milou werd kritisch bekeken. De meisjes waren stomverbaasd van elkaars snap-shots.

'Irma! Wat is dit voor nonsens?' en Milou wees op een klein piramideachtig bouwsel op een platte steen, met een treurwilg als achtergrond.

'Oh!' zei Irma verlegen, 'dat was een porseleinen bloemboeketje op een grafsteen. Ik vond het zo beeldig. Ik was op het kerkhof tegen de bergrand van de eerste Corniche.'

Peter zat te schudden van de lach. Eerstens om die knotsgekke foto – tweedens om die toet van Irma – derdens om Milou's verontwaardiging.

Je kon wat beleven met die kinderen.

De grootste aandacht kregen de 'Sunshine'-foto's. Het waren er zes. De eerste: Vivian, foto nemend van Irma. Het was een goed gecomponeerde kiek: het hele schip, prachtig strak van lijn tegen het golvend water, weinig voorgrond, het figuurtje een speelse onderbreking. Verder nog: een close-up

van de steven met de naam erop; Milou aan de reling; het zitje in de salon en 'Ha! Daar hèb je hem!': de kok. Wit gemutst, de smalle deuropening geheel vullend, en face, een heel scherp kiekje. Het mes had een lichtreflex die het reuze deed! Daardoor kreeg de foto iets prikkelend sensationeels. 'Subliem,' zei Peter. Later bleek dat dit zijn hoogste waarderingsnorm was. Het plafond zogezegd.

'Terug naar de petoet!' jubelde Irma, wat Peter weer een lachkriebel bezorgde: petoet!

Hetzelfde jongmens – nog steeds onbewogen – stond hen te woord. Hij flapperde weer wat op zijn tikmachientje en gaf een bewijs van ontvangst voor de vijf foto's.

'Is-ie helemáál?' riep Irma verontwaardigd. 'Wij betalen en hij de foto's, had hij gedacht, niks niet, hij kan ze kópen.' 'Krent!' fluisterde Milou.

Maar Irma bleef erbij, boter bij de vis, hoe zei je dat op zijn Frans?

'Mallerd, je moet nooit spreekwoorden vertálen, dan krijg je de gekste dingen!'

Dolf ging onderhandelen met de brigadier. Hij vroeg vijf nieuwe francs voor de kiekjes. De man haalde zijn schouders op, liep naar een telefoon en vroeg iets in een dermate rap, neuzerig, onduidelijk taaltje, dat geen van vieren er iets van kon maken.

Het antwoord scheen bevredigend. Hij tikte weer met twee vingers, ritste het papier eruit en zette zijn vinger op een plek rechts onder en zei: 'Signer, s'il vous plaît.'

'Wàt?!' schreeuwde Irma.

'Krijs niet zo,' zei Milou tergend zacht. 'Je moet je handtekening zetten, dan krijg je vijf francs met dit papiertje.'

'Laat ie dat dan zèggen,' zei Irma zeer onlogisch. Met een triomfantelijk snuitje kwam een levensgroot Irma Cloese te staan en omdat de weelde haar wat stak schreef ze erbij: Les Pays Bas.

Uit een kasregister met een rinkelbelletje werd de somma van

vijf francs contant uitbetaald.

Met zijn vieren – twee bij twee gearmd – werd het stamcafé met hun klandizie verblijd.

‘Vier koffie en ik fuif met het pas verdiende geld!’

Tijdens de reuze gezellige koffiepauze kwamen Peter en Dolf met hun verrassing: ‘Willen jullie met ons gaan eten? We weten een fantastische tent hier. Dolf en ik zouden het geweldig vinden, jullie ook een beetje?’

Twee strálende gezichtjes zeiden boekdelen.

Terwijl het viertal alles vierde wat er maar te vieren viel: de vakantie, de band, het mooie weer, hun jeugd, hun samenzijn, kortom alles, kwam het politionele apparaat geleidelijk op gang.

Het pittige nieuwsjagertje van de plaatselijke pers: François Dubois had bij zijn gewone aanloopje bij de inspecteur gevraagd of er wat nieuws was. De inspecteur had hem een paar dingen verteld. Hij moest de journalist te vriend houden, kon hij niets dan plezier van hebben.

Zo wist François al dat het routine-onderzoek gestart was op een binnengekomen tip, over een Italiaanse kok, die op een schip sinds gisteren verdwenen was.

Ook wist hij van de verzonden telegrammen naar New York en dat een ambtenaar ergens boven in het bureau de foto-boeken van het archief zat te bekijken of de kok al ingeplakt was onder 'n andere naam. De man had een vergroting van 'n kiekje rechttop tegen een fles staan. François was even naar boven gewipt en had het stilleven gezien.

In de kaartenkamer was een intelligent uitziend jongmens bezig geweest met vlaggetjes uit te zetten op een detailkaart van de Middellandse Zeekust van Marseille tot Griekenland. Mogelijke aanleghavens waren per nieuwsbericht gewaarschuwd uit te kijken naar de ‘Sunshine’. Het schip kon hoogstens anderhalve dag onder weg zijn. Een patrouilleboot was al uitgevaren.

François was nóg eens bij de inspecteur binnengewipt.

Hij had hem aangeklampt met de vraag: 'Waarom zoveel heisa voor een doodgewone dief?'

'Kom morgen maar terug, dan weet ik, hoop ik, meer.'

'Wie was uw tipgever, inspecteur, mag ik dat misschien weten?'

'Is een meisje bij jou veilig, François?'

De inspecteur vond dat hij nog nèt kon zeggen dat een Hollands meisje de tipgeefster was, maar meer liet hij beslist niet los.

Een meisje uit Nederland . . .

Hoeveel Hollandse meisjes zouden in Villefranche op vakantie zijn? Was dat niet zoeken naar de bekende naald?

Maar vertrouwend op zijn journalistengesternte begon François langs de terrasjes te slenteren, wel wetend hoe lui een toerist kon zijn op een hete namiddag in Villefranche.

Ze waren na het heerlijk etentje op stap gegaan, maar niet verder gekomen dan het vijfde terrasje, met stoeltjes in de schaduw en het lokkend verschiet van een ijsgekoeld drankje.

Daar zàten ze, de luiwammesen: alle veerkracht geknakt ten gevolge van het heerlijke etentje, de Franse wijn en de hitte.

'Da's de derde keer dat die jongen met dat gekke hoedje voorbijkomt,' zei Irma slaperig, 'en hij kijkt brutaal. Dag Piet,' zei ze in duidelijk Nederlands.

En hij, zijn hoedje lichtend: 'Pardon, François! Hollandaise, mademoiselle?'

'Toe, Irma, dat kun je niet doen,' zei Milou. 'Je moet 's middags echt geen wijn meer drinken, wat moet die jongen wel van je denken?'

'Ik vind dat hij zich maar moet afvragen wat ik van hem denk,' antwoordde ze met een bijna onhoorbaar hikje.

Peter verborg snel een lachje door een sigaret op te steken.

Milou had er niet van terug. Goed, dat het joch geen Nederlands verstond.

Maar François zag een kansje. Hij wees op de haven en zei heel preciesjes met de juiste toon: 'Mooi è?'

Hij genoot van de verschrikte uitdrukking op alle vier de gezichten. Toen ging hij door in het Frans. Ze begrepen eruit dat 'mooi è' het enige Nederlands was dat hij kende. Hij hoorde het dagelijks van elke Nederlandse toerist. Alles was 'mooi è'.

De vier vonden het een goede mop. Ze beloonden hem met een invitatie om erbij te komen zitten.

Dat was nu juist wat hij beoogd had. Na zich netjes te hebben voorgesteld: 'François Dubois, journalist' kreeg hij zijn Du-Dubon-Dubonnet. Daarna begon hij met zijn petite histoire te vertellen.

Tot aller verbazing kwam hùn verhaal op de proppen en François juichte inwendig, hij had beet, hij had het Hollandse meisje. En hij wist veel meer dan zij. Er werd dus behoorlijk aan de zaak gewerkt?

François vroeg als tegenprestatie een aardig achtergrondje voor zijn kranteverhaal. Hoe was het allemaal gegaan? In een soort privégeheimsschrift noteerde hij ongelooflijk snel een paar dingen. Quel histoire!

Hij vroeg verlof voor een foto. Irma giechelde, maar Milou behield haar waardigheid, toen ze beiden minzaam toestemden.

Wijzend op Dolf en Peter vroeg hij nog: 'Avec les amis?' 'Mais non, mais non!' schrokken ze allebei. Niet met de vrienden.

Met veel merci's en au revoirs verdween François naar de redactie om een mals verhaaltje in elkaar te timmeren. En dat in deze journalistieke komkommertijd!

Met zijn vieren flaneerden ze langs de kade en kwamen terecht op het smalle betonnen paadje langs de vesting. Het middagzonnetje was iets minder stekend geworden en langs

de zee kwam koelte aanwuiwen. Een ideaal uurtje om hand in hand wat hardop te mijmeren: Peter en Irma en iets verderop Dolf en Milou. Ze waren zo maar gewoon blij met elkaar en tevreden. Geen problemen, lichte gesprekjes en wat ogen-spel. Zo'n hele dag met elkaar was een geschenk van de hemel. Ze genoten er alle vier van.

Het vestingweggetje boog af van de zee en kwam iets verder weer uit op het havenpleintje.

Ze konden best nog wat ondernemen, maar wat?

Met enige aarzeling stelde Irma voor het visserskerkje te bezoeken. (Je kon immers niet weten of de jòngens er wat voor voelden!)

Dolf vroeg wat ze ervan wist. Of het de moeite waard was. En Irma vóelde zich, toen ze er een paar aardige dingen over kon vertellen.

Ze luisterden alle drie met aandacht en Peter dacht bij zichzelf: Daar heb je weer zo iets, hoe weet dat kind al die dingen?

Hij sprak meteen zijn verwondering uit: 'Leren jullie zo iets op de M.M.S.?'

Irma schoot in de lach. 'Welnee, dat heb ik allemaal van oma. Die kent de hele Rivièra uit haar hoofd. Ze heeft een grote doos vol reisaantekeningen. Bij het voorbereiden van deze reis heeft ze een heleboel tips gegeven. Ook van dat visserskerkje. Het is hier vlakbij en nu het wat koeler wordt, zouden we best eens kunnen gaan kijken.'

15. HET VISSERSKERKJE

Heel vroeger hadden de vissers van Villefranche een eigen kapel gehad toegewijd aan Sint Petrus, de grote visser.

Het was een mooi, gaaf Romaans kerkje geweest met zwaar gewelf, oersolide gebouwd. Maar in de loop der tijden verloor het zijn betekenis. Het werd verwaarloosd en degradeerde tot vis-tribunaal. Totdat een kunstzinnige pastoor – Abbé Sauteron – de gemeenteraad zó wist te overtuigen, dat tot 'eerherstel' werd besloten.

Twee moderne artiesten werden aangezocht. Een ervan: Jean Cocteau, kwam ieder jaar naar Cap Ferrat. Hij had er zijn kinderjaren doorgebracht en genoot van alle bekende dingen die zoveel herinneringen in hem opwekten. Toen hij de opdracht kreeg om van het verwaarloosde bouwwerkje weer een bedehuis te maken, had hij zich grondig verdiept in de mogelijkheden van herstel en verfraaiing. Het resultaat van zijn werk is tegenwoordig de trots van Villefranche. Irma had voor gids gespeeld. Ze waren de enige bezoekers. Het was schemerduister. Zó konden ze niets zien. Dolf had al gauw de buislampen ontdekt vóór bij het koepelgewelf. De schakelaar was vlug gevonden en toen zagen de anderen in een paar seconden het licht sterker worden. Gelijktijdig bloeide de fresco op achter het altaar: een grote Petrus-figuur, aarzelend lopend over de golven van het meer van Genesareth. Aan zijn voeten het water met de dartelevissen, boven zijn hoofd de engel, die in volle vleugelvluucht de kleinmoedige visser onder de armen steunt.

Muisstil liepen ze langzaam naar voren, bijna gelijktijdig zagen ze de Christus-figuur als het ware rechts uit het gewelf komen met uitgestrekte hand, Petrus tegemoet: Kleingelovige hoe kun je aarzelen terwijl ik je roep en bij je ben . . .

Ze voelden zich alle vier persoonlijk aangesproken: kleingelovige . . . Een snaar was aangeslagen en het resoneerde in hun ziel.

Irma verwoordde datgene wat ze voelde met een citaat van Rainer Maria Rilke:

'Auf welches Instrument sind wir gespannt
Und welcher Spieler hat uns in der Hand?'

Ze liep naar voren, naar de eenvoudige altaartafel met de witte duif. Ze bleef even roerloos staan, toen wenkte ze de anderen om ook van dichtbij de stenen tafel met de duif en de twee geglazuurde kandelaars van keramiek te bewonderen.

Het visionaire ogenblik was voorbij.

Ze keken – maar nu met toeristische belangstelling – naar de andere muurschilderingen.

Dolf wees op een merkwaardig detail: Op het fresco van de wonderbare visvangst stond met sobere lijnen een visser getekend: het oog in de vorm van een vis, heel curieus.

Bij het verlaten van het kerkje kochten ze reproducties van de muurschilderingen. Alle vier kozen ze de fresco van 'Klein-gelovige'. In een ansichtkaart van een halve franc werd een moment van eeuwigheidswaarde vastgelegd.

Het warme havenpleintje met het getemperde zonlicht omving hen met het intieme van de bekende omgeving.

Ze vonden het een waardig slot van een heerlijke dag.

De hoeveelste heerlijke dag van deze onvergetelijke vakantie was het al!

'Subliem!' zei Peter.

Ze besloten nu huis-toe te gaan, er hoefde niets meer bij.

Dolf en Peter werden bij de ingang van het kamp afgezet.

Het afscheid was ongedwongen: 'Dàg! Tot ziens!'

Nagewuifd door de twee vrienden reden Milou en Irma de weg naar Cagnes sur Mer in.

Thuis gingen ze, naar gewoonte, een babbeltje maken met Antoinette en Pierre, die beiden genoten van het enthousiaste

tweetal.

Ze voelden het aan als een persoonlijke triomf dat de meisjes alles zo prachtig vonden. Het leven van beide mensen kreeg glans en kleur door de aanwezigheid van jeugd.

Weer boven was het Milou die opperde dat ze iets leuks moesten bedenken voor Toinette en Pierre, een ritje met de auto bijvoorbeeld en een etentje buitenshuis.

Irma was meteen geestdriftig. Dat moesten ze doen, misschien morgen al? Toen hoorden ze Toinettes espadrilles slifferen over de stenen wenteltrap. Ze kwam, een beetje hijgend, door de openstaande deur binnen en wapperde met het streekkrantje: Le petit port (de kleine haven).

‘Voyez! Kijk!’

Ze spreidde de krant open op de ronde tafel en wees op een grote foto: Milou en Irma, op een terrasje, gekrulde ijzeren stoeltjes, ronde tafeltjes, zo Frans als het maar kon! In het onderschrift de namen voluit!

‘Nou, nou, François heeft zich uitgesloofd!’

Ze bogen zich over de krant, de een duwde de ander op zij. ‘Ik ben de oudste!’

‘En ik ben de tipgeefster!’

‘Hup jij!’

‘Weg jij!’

Een lekker opgevoerd kibbelarijtte, waar Toinette niet goed raad mee wist. Tot Irma haar om het middel pakte, met haar rondtolde en haar zo maar pardoos een ‘acolade’ (omhelzing) gaf. Toen begreep ze dat het maar spel was, dat gekibbel. Intussen had Milou even tijd gehad om de krant voor haar alleen te hebben. Ze verslond het artikel. Verrukkelijk opschepmateriaal voor thuis! Pietie natuurlijk in alle staten en de jongens met respect. Pa en Ma wat bedenkelijk, dacht ze zo.

Samengevat stond dit erin:

Twee Hollandse meisjes.

Uitgenodigd op Amerikaans jacht.

Zien daar een Italiaans kok.

Schip op uur van afspraak verdwenen (met kok).

Naam Paolo Bonatto.

Antecedenten: dief, smokkelaar, chanteur.

Telegram uit New York: Eigenaar jacht: Jackson O.K.

'Sunshine' op weg naar Griekenland door politiepatrouille geënterd.

Wordt vrijdag in Villefranche verwacht.

Verder nieuws was niet vrijgegeven, eerst moest de kok herkend worden door beide meisjes.

Dit was werkelijk nieuws. Maar dan gegoten in anderhalve kolom sensatiestijl van het puurste soort.

Zo van: meisjes ternauwernood ontsnapt aan handen van vrouwenronselaar. Blanke-slavinnenhandel opgerold.

Milou en Irma waren er ontzettend opgewonden van.

Ze gingen beneden in de keuken eten met Pierre en Antoinette, met wie ze alles uitvoerig bekwazzelden.

Toen bleek meteen dat het Frans van beide meisjes enorm verbeterd was, vooral ook door het babbelen met Toinette.

De avond werd besteed aan het reisverslag en brievenschrijverij. Ze zouden de volgende dag helemaal thuis blijven. Ze moesten wat wassen en strijken, haren wassen en vooral ook: wat bekomen van alle emoties.

16. DE 'SUNSHINE' TERUG

Vrijdagmiddag kwam er een telegram voor Irma. Ze schrok zich een rolberoerte. Met een sprietwit gezicht opende ze het. Drie seconden later barstte ze in een bevrijdende schaterlach uit.

't Is niks hoor! We moeten vanmiddag in Villefranche op

het politiebureau zijn, dat is alles. Als ze nòg eens wat weten, een mens zo op de kast te jagen, hè, hè!’

Milou nam het telegram en borg het op bij het reisverslag. Leuk voor het reisboek later.

Toen was het uit met de rust van anderhalve dag. De garderobe was weer schoon en op orde, de kamer in de puntjes stofvrij en opgeruimd. Het kon er weer tegen. Er mocht geleefd worden.

‘Zullen we proberen de jongens op te pikken?’ vroeg Milou. ‘Reuze idee!’

Irma was de tel helemaal kwijtgeraakt. Ze had er niet eens meer aan gedacht dat ze de ontmoetingen met ‘Pedro’ telde. Het was helemaal Peter geworden, hij hoorde erbij, zoals Dolf bij Milou.

Guus had zich teruggetrokken, waarom eigenlijk? Dat hoefde toch niet. Daar moesten ze wat aan doen. En die Kees? Hij was de leider en droeg de verantwoordelijkheid. Hij was ook wat ouder, het was hem waarschijnlijk wat te kinderachtig. Maar dan had hij het toch helemaal mis. Ze stonden in het volle ruige (!) leven.

Irma was gewoon aan het argumenteren tegen de lucht, maar dat drong niet tot haar door.

Ze troffen de drie jongens aan bij het staartje van hun siësta. Lui liggend op een badhanddoek, hun gebronsde lichamen glanzend van de olie. Ze wisten hiet hoe gauw ze òp en in hun badjassen kwamen toen ze de pret in de ogen van de twee keurig geklede meisjes zagen.

Een run naar de douche-galerij en tempo-tempo. Na tien minuten zaten drie cavaliers met natgeplakte haren op de achterbank van het Fiatje. Binnen een paar seconden stonden alle haren recht overeind en Irma giechelde zachtjes tegen Milou: ‘Kijk eens in je spiegeltje – drie play-borstels!’ ‘Irma!’

‘Met een Griekse y, hoor! Wat had jij nou gedacht?’

Bij de politiepost waren ze nu zowat kind-aan-huis.

De heren moesten wachten.

Irma en Milou werden naar de confrontatiekamer gebracht. Van hieruit keken ze in een soort gang waar vijf mannen in kokskleding stonden.

De meisjes konden wel de mannen zien, maar het raam was van de gangzijde ondoorzichtig.

Een technisch bluffertje, waar ze niets van snapten.

Eerst moest Irma opschrijven welk nummer ze als de Italiaan herkende. Zonder aarzelen schreef ze nummer 2 op het blaadje.

Daarna Milou, óók nummer 2.

Dat was alles.

Hierna kwam vanzelfsprekend een wandeling naar de haven, op zoek naar de 'Sunshine'.

Ze zagen de boot op dezelfde plaats liggen, of hij nooit weg geweest was.

Er was niemand op het dek te zien, jammer. Ze liepen maar door naar het oostelijk strand, voorbij Les Clapotis.

Toen vertelden de jongens hùn nieuws, niet helemaal plezierig, maar ook niet helemaal vervelend:

Kees, de bandleider, had vanmorgen bericht gekregen van de manager dat de band per 1 augustus in Hyères moest spelen tot de vijftiende. Dan liep het contract af. Hyères lag een stuk westwaarts, vlak bij Toulon, dik over de honderd kilometer van Nice uit.

Ze hadden dus nog een volle dag en avond om samen door te brengen. Kregen ze die dag van de meisjes morgen?

's Morgens zwemmen, 's middags afscheid 'thuis' in Marciel en tegen zeven uur 'n etentje met zijn allen op kosten van de band in een eethuisje in Oud-Nice.

Een pràcht-plan.

Voor de rest van de middag stelde Milou een Fiat-ritje voor naar Beaulieu met het wondermooie uitzicht over Cap Ferrat.

Maar Irma had een ander plan: 'Ik wilde Vivian graag eens spreken over het hele geval. Zou dat niet mogelijk zijn?'

'Als er iets mis is met die boot of met de bemanning,' zei Dolf, 'dan komt er niemand op tijdens het onderzoek. Maar soms geven ze alles vrij, alleen maar om te zien wie er zo nodig naar die boot moet, of naar die mensen.'

'Lees je veel Agatha Christie's?' plaagde Guus. 'Ik ben er zelf gek op, hoe onmogelijk de situaties ook zijn. Ik vind het altijd even lollig om te zien hoe ze zich eruit redt. Ze werkt overigens erg veel met arsenicum en cyaankali, niet met koks!'

'We zullen even langs de kade rijden en kijken of er nú iemand op het dek is,' hakte Milou de knoop door.

De boot lag rustig, niets verried mogelijke spanningen aan boord. Ze vonden het allemaal het beste wanneer de meisjes contact probeerden te krijgen. De jongens zouden op de kade de boel aankijken.

Als alles okay was, zou Irma zwaaien. Werd er niet gezwaaid na vijf minuten, dan wàs er iets, dan moesten de jongens komen. Afsproken!

Er stond een man aan dek een pijp te roken, het zóu Vivians man kunnen zijn.

Irma riep: 'Oehoe!' hoog en doordringend en meteen zwaai-de ze naar de eenzame figuur.

De pijp-man keek richting kade, maar reageerde verder niet. Ze riep nòg eens, alle vijf zwaaiden ze met brede gebaren. De man ging naar het trapgat en riep waarschijnlijk zijn vrouw.

Toen verscheen het blonde hoofd van Vivian. Ze had een gifgroen truitje aan op de lange witte pantalon. Ze keek – en of ze een poppetje aan een elastiekje was, zo sprong ze òp. Precies een ouderwets kermisharlekijtje.

'Hello! Hello!' Ze wenkte. Irma en Milou holden hand in hand de loopplankjes over, binnen tien tellen sprongen ze aan boord.

De jongens aan de kade waren getuige van een enthousiaste omhelzing. Toen handen schudden met de pijp-man.

Daarna verdwenen ze onderdeks.

De jongens stonden wat schutterig bij elkaar.

Als Irma na vijf minuten niet zwaaide, dan was er iets mis.

'De vijf minuten gaan nú in,' zei Peter somber.

Wat konden vijf minuten toch lang duren. Het werd aftellen, net als bij een ruimtevaart lancering: Vijf – vier – drie – twee – een – nul! Dus kómen.

Zonder overleg namen ze dezelfde weg over de loopplankjes naar de 'Sunshine'.

Ze sprongen verend aan dek. Guus had de leiding:

'Dekken achter die sloepen,' fluisterde hij. 'Blijf daar tot ik wenk. Ik ga op verkenning.'

Hij liep gebukt achter de stuurhut, toen een stukje reling, daarna ging hij op zijn buik liggen en schoof zo in de richting van het trapgat. Heel voorzichtig en onhoorbaar bereikte hij de bovenste trede. Op het moment dat hij omlaag keek, klonk er een afgrijselijke gil. Wat er toen allemaal gebeurde ging zó gauw en het was zó chaotisch, dat niemand later precies wist wat er gebeurd was.

Zonder enige aarzeling liet Guus zich in het trapgat glijden.

Als een salamander op het droge: op handen en voeten, zijn schoenneuzen sloegen een roffel op de smalle treden. Hij remde er zijn vaart mee af en met zijn handen ving hij zijn val op. Maar dat hoefde eigenlijk niet, want hij viel klaarblijkelijk boven op een vrouwspersoon, met wie iets aan de hand was, want ze sloeg en trapte met armen en benen.

Boven aan de trap verschenen de twee dodelijk verschrikte jongens, die omlaag renden en verward raakten in Guus en wat er nog meer was. Vanuit het nauwe gangetje beneden propten drie mensen op.

De kleine ruimte onder aan de trap was bevolkt met liefst zeven mensen, terwijl er hooguit één kon staan. Alles schreeuwde door elkaar. Na een groot lawaai komt altijd

het moment van algehele stilte.

In die oase zei de heer Jackson laconiek: 'Well, what are you doing here? Wat doen jullie hier?'

De knoop ontwarde zich.

Met zijn vieren hesen de mannen het vrouwspersootje op. Een totaal verwilderde Irma keek zwaar verontwaardigd naar haar helpers, ze wreef haar elleboog.

'Zijn jullie gèk? Ik wilde net gaan zwaaien, ik kom onder aan de trap en daar gluipt 'n griezelige vent met zijn kop omlaag over de trap. Ik schrok zo vreselijk, ik gilte, geloof ik. Krokodil die je bent, kùn je wel?' zei ze in één adem en met bliksemend oog tegen Guus.

Ondanks alles genoot Peter van het tafereel. Wat een jonkie! Wat een temperament.

Guus stond zich af te kloppen. Dolf was er helemaal stil van. Milou begon te kirren en Peter nam Irma bij de hand. Hij sloeg zijn arm om haar schouders en gaf kalmerende klopjes en drukjes, waar Irma helemaal van bij kwam.

Zo trok de stoet de salon in.

Het echtpaar Jackson ging erbij zitten. Met belangstellend oog namen ze hun 'gasten' op. Irma vond dat er voorgesteld moest worden.

'Well – you see – our boy-friends Peter, Guus, Dolf – Mr. en Mrs. Jackson.'

'Bob – Vivian.'

Om bij te komen schonk Bob een pittige whisky.

Toen kwamen de verhalen los.

De twee minuten durende wild-west-overval werd gereconstrueerd in woorden.

Toen bleek dat Irma het zwaaien gewoon vergeten was. Toen ze eraan dacht, waren zeker tien minuten voorbijgegaan. Ze was vlug naar de trap gelopen om haar verzuim goed te maken. Nou, dat was het.

Toen de jongens. Er werd niet gezwaaid, dús de meisjes waren in nood en dús kwamen de jongens. Om niemand

te alarmeren had Guus op zijn buik gekropen. Door die ontzettende gil wist hij maar één ding: iemand was in doodsnood, daarom liet hij zich vallen.

En de Jacksons?

'Wel, niets, zij schreeuwde en wij gingen kijken.'

Toen iedereen uitgelachen was, moesten Vivian en Bob eraan geloven. Wat was er allemaal gebeurd sinds het afscheid van Milou en Irma na de aangenomen uitnodiging om dinsdagmorgen te komen koffiedrinken en kennis te maken met de heer Jackson?

Dit waren de verrassende gebeurtenissen voor het echtpaar Jackson. Maandagavond tegen een uur of acht was Bob terug van zijn zakelijk bezoek aan Marseille voor een paar motoronderdelen. Hij had gevonden wat hij zocht. De trip naar Griekenland kon doorgaan.

Vivian had hem verteld van het leuke bezoek van de twee Hollandse meisjes en dat ze de volgende morgen zouden terugkomen.

Toen had de kok aangeklopt, of hij Mr. Jackson kon spreken, het was belangrijk.

Hij had gevraagd of ze in plaats van óvermorgen morgen konden vertrekken. Het was een kwestie van leven en dood. Zijn zuster lag zwaar ziek in Athene en de familie had gevraagd of hij het dochttertje kon meenemen op zijn trip naar Griekenland. Dan kostte het niets en dan konden ze de wens van een stervende vrouw vervullen: nog één keer haar kind te zien. Hij had het meisje al bij zich. Kon het niet, dan moest hij een andere manier zien te vinden. Hij was bereid voor de helft van zijn koksgage te werken op de heenreis. Ze zouden geen last van het kind hebben, het was een heel lief meisje.

Kortom ze hadden het goed gevonden.

Maar toen was er geen mogelijkheid meer geweest de meisjes te waarschuwen tot hun grote spijt.

Het enteren van de 'Sunshine' door de patrouilleboot van

de politie was gangsterachtig geweest, vertelde Vivian.

Er was één waarschuwingsschot in de lucht geweest en Bob had over de reling geschreeuwd wat er gaande was. Of ze een Italiaanse kok aan boord hadden?

‘Ja!’

De politie was aan boord gekomen en had de Jacksons gevraagd de kok te roepen.

De kok had onmiddellijk begrepen dat er iets mis was. Hij had wijselijk op alle vragen gezwegen.

De politie had hem meegenomen in de patrouilleboot.

Het jacht werd vrijgegeven, ze konden hun reis vervolgen.

Maar daar had Vivian niets voor gevoeld. Zonder kok was het voor haar geen vakantie. Dus ze waren teruggegaan.

In de consternatie was iedereen het kleine meisje vergeten.

Toen was er iets merkwaardigs gebleken. Een van de matrozen was komen vertellen dat er in de proviandkamer iemand opgesloten zat. De sleutel zat er niet op. Wat moest hij doen?

Bob was direct meegegaan. Ze hadden de deur met een reserve-sleutel geopend en toen zagen ze het kind: een klein hoopje ellende. Dikbehuilde ogen, vuil gezichtje, verfromfaaide jurk, ze riep iets in het Italiaans: ‘Paolo, Paolo!’

De stuurman werd erbij gehaald, die verstond wat Italiaans.

Toen kalmeerde het kind. Bij stukjes en beetjes kwam er een ongelooflijk verhaal. Ze heette Lucia Foscari. Ze woonde in Venetië. Ze wilde naar huis. Oom Paolo had haar meegenomen . . . meer kwamen ze niet te weten.

Vivian had het kind bij zich genomen, haar gewassen, te eten gegeven. Wat met haar gewandeld op het dek en haar daarna naar bed gebracht. Er was geen lichamenlijk letsel te zien. Het kind mankeerde niets.

‘En toen? Waar is ze nu? Weet de politie het?’

De vragen kletterden op de arme hoofden van Bob en Vivian. Ze hadden allemaal goed geslapen en ’s morgens – dat was donderdag geweest – was de patrouilleboot er wéér geweest

met een schriftelijk bevel tot huiszoeking, of beter: schipzoeking!

De inspecteur in Villefranche had na ontvangst van de Italiaan gevraagd of de huiszoeking nog wat opgeleverd had.

Die had hij bevolen, zodra de Italiaan de boeien om zou hebben.

De dienstdoende mannen hadden de huiszoeking 'vergeten' in hun vreugde om de goede vangst.

Daarom was de boot er voor de tweede keer op uitgestuurd. En natuurlijk werd toen Lucia Foscari afgeleverd.

'Lucia Foscari?' had de inspecteur geschreeuwd.

Meer kon er niet verteld worden, want meer wisten ze ook niet.

'Lucia Foscari?' herhaalde Guus. 'Die naam heb ik gehoord, maar waar en wanneer?' Hij kon het op dat moment niet achterhalen.

Lucia was dus in veilige handen, maar wat zat er toch achter die hele geschiedenis?

Met dit alles was het vrij laat geworden. Irma telefoneerde met haar ogen naar Milou: was het geen tijd om zoetjes-aan te vertrekken?

Het afscheid was hartelijk. Ze kwamen toch nog terug? De 'Sunshine' bleef in de haven tot hun eigen kok hersteld zou zijn. De jongens namen definitief afscheid van de Jacksons wegens hun aanstaand vertrek naar Hyères.

Weer hup-hup over de plankjes en terug op de kade.

Ze besloten nog even aan te gaan bij de Sûreté om naar het laatste nieuws te vragen. Hier kregen ze een nuchter antwoord. De zaak was in Villefranche gesloten. Het dossier was naar Nice gebracht. De kwestie lag nu op internationaal niveau. Hij kon hier niet verder op ingaan. Een communiqué voor de pers was naar alle krantebureaus gestuurd. Ze konden het dus in de avondeditie lezen.

Hierna was er niets meer in Villefranche voor hen te doen

en dus brachten de meisjes de drie jongens terug naar hun tentenkamp. De afspraak voor de volgende dag werd nog eerst herhaald tot en met een dansje toe in de 'Joli tambour'.

De avondkrant gaf hèt gróte nieuws in dikke koppen:

'Gelukkige ontknoping van de kidnapping van Lucia Foscari, het achtjarig dochtertje van de geneesheer-directeur van het ziekenhuis in Venetië: dokter Foscari.

In de persoon van de Italiaanse kok had de politie een schakel in de hand van een ketting die mogelijk verrassend lang zou kunnen zijn.'

Tot zover het bericht.

Milou en Irma hadden gewoon geen woorden meer. Ze waren zo maar op 'internationaal niveau' gekomen.

17. IRMA IN HET ZONNETJE

Ze werden door Toinette wakker gemaakt om halfnegen. Ze kòn niet wachten tot ze vanzelf wakker zouden worden, want er was weer een telegram gekomen, nu uit Nice.

Voor mademoiselle Irma Cloese.

Met spleetjesogen keek Irma naar Toinette, toen stak ze een gladde bruine arm uit en nam het telegram aan.

Toen won de nieuwsgierigheid het van de pose.

Ze vloog rechtop, verbrak het zegel en las de inhoud.

Het was weer een oproep om op het politiebureau te komen, deze keer om tien uur in Nice.

Milou had haar door haar ooghaartjes bekeken.

Irmaatje was wel degelijk een Irma geworden, vond ze.

Met een flitsende beweging griste ze het telegram uit Irma's handen. Als Irma zussen en broers had gehad, zou ze voorbereid zijn geweest op dergelijke grapjes. Nu zat ze een

beetje verpieterd te kijken naar haar lege hand. Ze zei zachtjes: 'Dat heb je als je enig kind bent . . .'

Het klonk wat zielig en Milou had meteen spijt van het wat flauwe grapje. 'Sorry hoor, zal het echt niet meer doen!' Ze stonden op en kleedden zich met zorg aan voor het bureau in Nice.

Voor ze zich gingen melden bij de Sûreté haalden ze eerst de jongens op. Dan konden die al gaan zwemmen. Tegen elf uur zouden ze zich dan bij hen voegen.

Het bureau in Nice was heel wat anders dan in Villefranche. Het was een ouderwets gebouw, het had iets van een bank, vonden ze.

Ze werden via een wit-zwart marmeren plavuizen vloer naar een kamer links gebracht. Een soort ontvangruimte, hoog en onpersoonlijk met bruine lambrizeringen, erg lelijk. Ze hoefden niet te wachten. Bijna onmiddellijk kwam een klein, rolrond, vijf Fransmannetje binnen: een zwart snorretje, pikoogjes, heel bedrijvig en galant en met een boel gebaartjes.

Ze snapten net nog het rappe Frans, maar het terugpraten kwam uit de klei, zwaar, traag en stroef na het muzikale gebabbel van commissaire Jonzac.

Gaandeweg werd de conversatie iets speelser. Of er ballonnetjes dansten.

Het was Mr. Jonzac een buitengewoon genoeg de meisjes goed nieuws te kunnen vertellen. Het hoofd van de Provençaalse politie had een premie uitgelooft voor degene die een aanwijzing gaf die tot aanhouding van Paolo Bonatto zou leiden.

Welnu, mademoiselle Cloese had die aanwijzing gegeven, het stond niet mis te verstaan in het dossier.

Hem was opgedragen de enveloppe te overhandigen aan mademoiselle, een enveloppe met een inhoud van tweehonderd vijftig francs.

Blozend van verrassing, vreugde en verlegenheid nam Irma

het couvert in ontvangst. Ze zocht naar iets aardigs in het Frans, maar wist niet meer te stamelen dan: 'Merci, monsieur, je . . . je vous remercie beaucoup!'

En wie stond aan de uitgang van het politiebureau?

François! Dank zij een tip van de inspecteur van Villefranche.

Irma wuifde naar hem met de enveloppe en François knipte haar meteen. Daar had hij op gespeculeerd. Weer een mooi plaatje voor de krant!

Ze gingen met de enveloppe naar het strand. Ze waren een rondje achter bij de jongens. Die lagen al te zonnen na het eerste bad. Ze gingen naar hen toe en vertelden opgewonden het grote nieuws.

'Jongens, wat gaan we doen?'

'Zwemmen en daarna zónnen. Dan naar Marciel, waar we alle tijd hebben om alles uitvoerig te bepraten. Goed?'

In een mum hadden Irma en Milou zich in de badpakjes gestoken. Ze renden het water in, waar een uitbundige stoeipartij niets anders dan stoom afblazen was van de opgepotte spanningen van de laatste dagen.

Tegen twee uur reden ze terug naar het tentenkamp.

Daar troffen ze Kees, die blij was hen allemaal te zien.

'Spijt me wel, lui, dat ik spelbreker moet zijn: een van jullie drieën moet hier blijven om mij te helpen met het opruimen van onze spullen. 't Is morgen zondag, dus het grote werk moet vanmiddag gebeuren. Vannacht slapen we in een hotel vlak bij de tambour. Onze hele bagage moet er vanavond zijn. 'n Vrachtrijder komt het hier afhalen. Na sluiting worden onze instrumenten opgeladen en dan wordt er vannacht doorgereden naar Hyères. Morgenavond spelen we daar!' Guus kwam stram militair naar voren: 'Vrijwilliger treedt hierbij aan, kapitein!' en hij salueerde model.

'Best, joch,' zei Kees. 'En jullie op tijd terug, hè? Om zeven uur een etentje, de band fuift de dames, wáár, dat is nog een verrassing.'

Irma keek Guus even in de ogen, haar blik drukte dank en

waardering uit. Ze lachte tegen hem: 'Tot vanavond, Guus!' Ze waren wat stil onderweg. Deze keer zat Dolf voor naast Milou en Irma met Peter op de achterbank, tot aller tevredenheid.

Ze waren rustig, happy, ontspannen.

Toen zei Milou: 'Die Guus is een verrekt leuk joch.'

Dolf keek wat verschrikt op zij. Dat was toch geen woord voor een meisje als Milou?

Ze verbeet een lachje en zei zachtjes: 'Vind je mieters beter? Of deugt dat ook niet? Laat ik het dan maar netjes zeggen: ik vind Guus 'n sportieve knaap. Hij gunde ons het bij elkaar zijn. Hij kon het best gemist worden. Dit is nu tact en dat waardeer ik geweldig.'

Ja, ze vonden het allemaal fantastisch. Het 'aandeel Guus' steeg met vele punten.

Thuis lag post, een heleboel tegelijk. De meisjes waren er een halfuurtje zoet mee. Dolf en Peter lagen te luieren op het dakterras. En toen kwam Toinette met een groot blad: koffie en broodjes! Er bleef geen kruimel over.

'Wie heeft een voorstel om de middag plezierig en niet al te lui door te brengen?' Het was een animerende vraag van Dolf.

'Een wandeling twee bij twee?' stelde Peter een beetje ondeugend voor.

De meisjes schoten in de lach, ze vonden het een best idee. 'Dan weet ik iets heel aparts!' riep Irma geestdriftig. 'De olifantenkudde in het ravijn!'

'Hier zijn geen olifanten,' zei nuchtere Milou.

'Het is een geheim,' zei Irma, 'alleen ingewijden weten hiervan.'

'Ben jij dan een ingewijde?' betwijfelde Peter.

'O ja! Al sinds mijn kinderjaren!' lachte ze mysterieus.

Tegen vier uur gingen ze onder het poortje door de oneindigheid in via het zig-zag paadje, dat zich verloor in de diepte.

Ze kwamen niemand tegen in dit late warme middaguur. Irma liep voorop, dan Peter, Dolf en Milou, allemaal hand in hand om elkaar tot steun te zijn op het steile, smalle paadje, met veel losse keitjes en plekken mul zand.

'n Bronskleurig hagedisje schoot flitsend weg. Het geluid van de krekels rees en daalde met de stoornis van de wandelaars. Het pad liep uit op een ezelsspoor. Ook dit verloor zich in een grijsgroene grasachtige prairie. Nog steeds daalde de grond.

'Je bent toch niet de weg kwijt, hè?' vroeg Milou, o zo aanmoedigend.

'Il reste toujours un quart d'heure, of op z'n Hollands: nog een stief kwartiertje,' troostte Irma.

'Nee, dat kan nooit,' zei Dolf. 'Zover het oog ziet is het minstens nog een uur – en dat is mij te gortig met die hitte – wat jij Peter?'

'Zullen we even pauzeren, señorita?'

'In de prikkels zeker, señór!'

Maar Irma wist wat ze deed. Ze was een keer 's morgens heel vroeg opgestaan, Milou had niets gemerkt. Toen had ze de tocht gemaakt. Want ze had het – na oma's verhaal – eerst zèlf willen zien.

Er was een plooiing in het terrein, die niet van de rest te onderscheiden was als je het niet wist. Hoogstens de kleur verraadde iets, maar dat was voor 'kenners'.

Ze gunde haar tochtgenoten de verrassing van het totaal onverwachte. Dat 'stief kwartiertje' was voor de volle honderd procent wáár.

Gedwee – al te gedwee – sjokten ze achter Irma aan, een beetje moe ook. En straks dat hele end weer terug, jeremeerde Milou inwendig. Even liep de grond op. Poeh! Wat was het warm!

Irma moest nodig de bandjes van haar espadrilles iets lossen maken.

Ze bukte zich, de anderen toeroepend: 'Loop maar door,

ik haal je wel in!' wel wetend dat na zo'n twintig meter het fenomeen voor hen zou liggen.

Niet al te opgewekt liepen ze tegen de rand van de berm op. 'n Driestemmig: 'Ah!' 'Oh!' en 'Och!' beloonde Irma rijkelijk. Ze holde ook zelf de glooiing op. Ze genoot mee èn van het panorama èn van de verrukking van de anderen.

Enorme, hunebedachtige stenen in een gamma van gedekte tinten: van schilverig wit tot antraciet, een kudde versteende olifanten in het late middaglicht.

Ze gingen op een 'rug' zitten, de steen voelde nog warm aan. Geen begroeiing, steen naast steen, rond gebogen gladde ruggen met langs de flanken groeven als huidplooiën. En dat zover het oog kon zien. Hoe was dit ontstaan in de loop der tijden?

Ze wisten zich nu alle vier 'ingewijd'.

De weg terug door de vallei weer naar boven was een even onvergetelijk schouwspel: hoog op de grijsgroen begroeide olijfberg lag de stad, goud beschenen door de late zomerzon. 'n Vesting, een burcht, een adelaarsnest. Een 'stad op de berg'. Het tochtje was goed getimed: ze hadden nog een vol uur om te bekomen en zich op te knappen.

Tegen halfzeven vertrok een uitgerust en feestelijk opgedoft viertal naar de 'Joli tambour', het punt van afspraak. Ze gingen eten bij 'La belle Niçoise', een Provençaals eet-huisje door Kees ontdekt. Het was een klein, achteraf gelegen eettentje, heel intiem.

Er waren nog niet veel mensen, maar dat veranderde snel. Het geval scheen toch bekend te zijn. Kees had gereserveerd. Ze zaten aan een ronde tafel, die feestelijk en apart gedekt was: korenblauwe dekservetjes met dito puntig gedraaide doekjes met een spits broodje erin, recht opstaand. Bij elk bestek twee glazen en in het midden een blauwe drijschaal met witte zoetgeurende oleanders. De meisjes waren verrukt en de jongens waren verrukt van de meisjes. Ze zagen er beeldig uit, eenvoudig, fijntjes en vooral jong, bloed-jong.

Wat verder te vertellen?

Er was plezier en weemoed.

Wat geluk en wat verliefdheid.

Een lach en wat inkeer.

Tegen negen uur was het vanzelfsprekend dat het hele stel naar de tambour ging: hun laatste avond.

Toen de 'tune', het themaatje: 'Trois jeunes tambours' jolig uit Peters trompet huppelde, dacht Irma aan de woorden van het liedje: 'Joli tambour, donnez-moi votre rose.'

Ze keek naar Peter.

'Fille de roi! Donnez-moi votre coeur.'

Zijn roos tegen mijn hart?

O, mocht het zo zijn!

Mon joli tambour, mon amour, mon amour!

In de pauze werd de band gefuifd op een fles champagne voor rekening van ... de Sûreté. Irma's enveloppe was er goed voor.

En hierna namen ze afscheid van elkaar.

Ze gingen naar buiten.

Veel goede wensen, veel bedankjes.

Kees en Guus keerden al wuivend terug.

Toen stonden ze tegenover elkaar: Milou en Dolf – zij nam zijn beide handen in de hare, keek hem open aan en zei: 'Het ga je goed, Dolf. Ik hoop je nog eens ooit te zien.'

'Mag ik je schrijven, Milou?'

'Heel graag!' Toen ging ze op haar tenen staan en kustte hem licht. Ze fluisterde, alleen voor hem hoorbaar: 'Dag lief.'

Irma en Peter – hij met de hand op zijn hart: 'Bonne nuit, ma chérie!'

Zij, hoofds-lieftalig: 'Au revoir, mon ami.'

Maar op hetzelfde ogenblik vielen ze elkaar om de hals. Irma borg haar gezichtje tegen zijn schouder en huilde een beetje van puur geluk. Peter aaide haar haren in de war. Door alle emoties vergaten de beide jongens afscheid te nemen van het andere meisje, maar dat merkte niemand.

Een maantje als een boemelbaron vergezelde Milou en Irma huiswaarts naar de 'stad op de berg'.

In bed kwam – zoals zo vaak – een belangrijk dialogeje.

'Milou?'

'... mmm...?'

'Die champagne was van jou en mij!'

'Zal wel dokken morgen.'

'Nee, je snapt het niet. Het was van òns geld.'

'... oh! ...'

'Je snapt het nòg niet.'

'Welles: jij betaalt voor mij mee, van de Sûreté. Dank je wel, lief hoor!'

'Ach nee ... die héle enveloppe is van ons alle twee!'

'Wàt? Méén je dat?'

Daar stond Milou voor op uit haar bed, maar Irma was nu voorbereid! Het werd een wild toneel! Milou's laatste woord was een slaperig: 'Je bent een royale sportieveling ... dag ... tot morgen ...'

18. BRIEVEN EN CADEAUTJES

Voor de zondagmiddag was een autotochtje gepland met Toinette en Pierre.

Wat wilden ze het liefst? Hadden ze al wat bedacht?

Aarzelend, maar toch hoopvol, kwam het verzoek: Over de Corniche de l'Estérel naar St. Raphaël en Fréjus. Dat was een al zo lang gekoesterde wens. En terug over de Gorges du Loup.

Irma en Milou vonden het een pracht-idee. Het was ook voor hen nieuw. Ze gingen de kaart bestuderen, terwijl Toinette de lunch klaarmaakte.

Het werd voor de beide huisbewaarders Pierre en Antoinette minstens een even geslaagde tocht als voor Irma en Milou. Prachtig weer, indrukwekkende natuur en . . . spannend rij-
'genot' voor Milou. Het was compleet pasjesrijden!

Daarbij kwam nog Fréjus.

Ze lieten Pierre het hele drama van de dambreuk vertellen en van het stuwmeer dat omlaag stortte over niets vermoedend Fréjus.

Gaandeweg werd Pierre zó bewogen, dat het gewoon een one-man-show werd, boordevol tragiek, begeleid met tranen en zakdoekgewrijf van Antoinette.

In zulke gevallen kreeg Irma het altijd te kwaad met haar lach-kriebel. Dat was iets onzettends, had ze als kind al – een gierende lachbui als het echt niet kon. Gevoelloos en hard-als-een-bikkell noemden haar leraren haar, terwijl het in de grond een afreageren was van innerlijke ontroering. Ze lachte om niet in huilen uit te barsten. Milou had daar geen last van. Ze luisterde, betuigde deelneming, toonde gevoel en toch . . . het was Irma die het diepste voelde.

Ze hadden indertijd in 1959 de foto's in de kranten gezien. Het was in de journaals geweest, maar nu ze ervóór stonden, was het toch anders. Aangrijpend in zijn nuchterheid, triest als 'teken aan de wand' van menselijk falen.

Na thuiskomst ging Pierre nog wat sjeudeboelen, zoals Irma het noemde en Toinette ging kokkerellen.

Voor beide meisjes was het weer tijd om de rondschrijfbrief wat aan te breien.

Nog één weekje . . .

De maandag werd een thuisblijvertje.

Op dinsdagmorgen kwam Toinette hen verwennen met ontbijt-op-bed.

Het was vanwege de post: liefst vijf brieven, waarvan twee uit Hyères.

Irma begon met de brief uit Hyères. Ze kende het hand-

schrift niet, maar ze kon het wel vermoeden. De afzender was, volgens bedrukte achterkant, 'Chez Nicolette'. In haar haast lette ze niet op Milou, die met háár post bezig was. Anders had ze wel gezien: ook van 'Chez Nicolette'!

Irma las:

Ma chérie,

Je zult benieuwd zijn hoe we het maken 'Chez Nicolette'. Het háált niet bij de tambour. Waaròm weet ik eigenlijk niet. De tent hier is van iets hogere standing. Het publiek is goed. Er is wel een meer gemengde leeftijd, niet zo uitsluitend jongeren als in het tambourtje. We hebben ook veel succes. Dolf is het helemaal met mij eens, maar Kees en Guus vinden het hier leuker. Gek eigenlijk, zo'n twee tegenovergestelde meningen, hè?

Ik zit me te realiseren dat dit mijn eerste brief aan jou is. Ik ben geen grote briefschrijver, zeker niet in de vakantie, maar dit is wat anders. Ik betrap me erop dat ik telkens je stem hoor, je voor me zie. Ik herinner me je eigengereide crawlslag, waarmee je het toch van me won.

Weet je dat je een heel bijzonder meisje bent? Ondeugend, lief, pienter, driftig, vief, eigenwijs.

Dat je een móói meisje bent, heeft je spiegel je al verteld. Ik moet ophouden, het is niet goed voor kleine meisjes als ze te veel geprezen worden.

Krijg ik een kattedelletje terug?

Ik wilde dat je hier was,

je Peter.

Irma was er helemaal stil van. Ze leunde terug in het kussen en keek droomverloren.

Wàs dit nu een liefdesbrief, ja of nee? Ze had er totaal geen

ervaring in. Zou Milou . . . ?

Toen kwam ze terug in de werkelijkheid, ze keek naar Milou. Die lag verzaligd naar buiten te kijken, brief losjes in de hand.

'Wafoorbrief?' En Irma ritste hem uit Milou's hand. (Ze was goed van aannemen!)

Maar toen werd Milou furieus: 'Hier ermee, gauw. Dat is láág – andermans brieven lezen.'

'Stel je niet aan, Milou, 't is maar gekheid. Ik lees hem toch niet. Dat deed jij toch laatst ook, toen, met dat telegram.'

Milou bloosde en krabbelde terug: 'Sorry hoor, maar ik . . . ik . . . nou já, 't is een brief van Dolf en hij is alleen voor mij.'

Met een vrolijke lach van Irma was het dreigende ruzietje uit de wereld. 'Zal ik je eens wat vertellen? Ik heb ook een brief van Chez-Nicolette.'

'Wat? Van Peter?'

'Wat had u gedacht, van Kees soms?'

Zo, de oude toon was er weer.

Was meisjesvriendschap bestand tegen het nieuwe element: de jongeman? Konden ze erover praten, of moesten ze doen of er niets was?

Irma, altijd nogal resoluut, hakte de knoop door. Ze vond dat vriendschap daar tegen moest kunnen.

'Milou, het is veel gezelliger voor jou en mij om er met elkaar over te praten. Weet je wat Peter schrijft? Dat het hier veel leuker was. Hij weet niet waarom, wat een rund, hè? Ik weet het best: omdat wij er waren! En met een zelfgenoegzaam air keek ze naar Milou, die lachte.

'Dat schrijft Dolf ook!'

Eén keer over het eerste begin heen, bleek het onderwerp onuitputtelijk.

'Hoe begint Dolf?'

'Lieve Milou – en Peter?'

'Ma chérie.'

'... mmm ...!'

'Wàt 'mmmm'?'

'Nou vertaal het maar: mijn liefste ...'

'Je bent gek, ma chérie is onpersoonlijk, dat zegt iedereen in Frankrijk.'

'O ...'

'Wàt 'o' ... Niet soms?'

'Nee.'

'Wat dan?'

'Ma chère Irma, dàt is onpersoonlijk, dat zeg je tegen je moeder, tegen je zus, tegen je tante ...'

Irma vond dit jovele conversatie. Ze genoot ervan. Dus het was: 'mijn liefste', zij, Irma Cloese, was Peters 'liefste'. Ze klom ermee in de zevende hemel.

Toen kwamen de andere brieven aan bod: van pap en mam, van oma Sabien en grandma Belle, van de familie De Laet, leuk, gezellig, maar ze háálden het niet bij de Nicolette-brieven.

Antoinette kwam het ontbijtblad halen en vroeg of ze al wisten, dat Arie bij het bloementransport in Nice hielp. Hij had naar de meisjes geïnformeerd, maar ze waren steeds uit geweest. Vandaag was hij in Tourrettes om de giroflé's (violieren) op te halen. Hij zou tegen tien uur aankomen. Hij zou wel merken of het al dan niet gelegen kwam.

Ze voelden zich een beetje schuldig. Ze waren Arie helemaal vergeten.

Milou opperde een plan: Grandma zou zaterdag thuiskomen. Als ze er eens een bloemenfestijn van maakten? Het héle huis in de bloemen!

Arie zou de leverancier kunnen zijn, dan verdiende hij wat extra's en hij zou kunnen helpen met het maken van de bloemstukken en de kransen. Het moest overdadig zijn, grandios.

Er moest uit blijken hoe dankbaar ze waren voor wat grandma mogelijk had gemaakt.

Arie trof twee blije meisjes aan. Ze rolden over hun woorden. Hoe vond hij het plan?

'Geen beter te bedenken!' Hij nam zijn orderboek en noteerde: rozen, violieren, anjers, bougainville, oleanders, zonnebloemen, mignons en wat vaste plantjes voor de daktuin. Hij werd zelf wild van enthousiasme. Hij zou komen helpen. Het huis zou een bloemenparadijs worden.

Hij beloofde donderdag kersverse bloemen te komen brengen, dan hadden ze twee dagen om het karwei (want dat was het) te fiksen. Het kòn als iedereen, ook Toinette en Pierre, zou meehelpen.

Dan hadden ze nog één dag, de woensdag, om cadeautjes te kopen. Irma voor vier: pap en mam, omaatje en . . . Milou! En Milou voor Irma, haar ouders, drie broers en vooral: Pietie!

Die avond, op het dakterrasje, werden twee moeilijke brieven geschreven: aan Dolf en aan Peter.

Hier kon niemand raadgeven of helpen. Verstand en gemoed moesten het samen eens zien te worden. Niet te koel, niet te vurig, hartelijk en toch met reserve.

Het oude patroon: hij werft, zij wacht af, kwam toch altijd weer te voorschijn. Je kon zo vrijgevochten en modern zijn als je maar wilde, op dit punt waren ongeschreven wetten. Zou dat nog ooit veranderen?

'Vàst,' zei voortvarende Irma. 'Alles verandert, zelf verander je, de mode, je smaak, alles, àlles verandert. Maar goed ook, wat zou het saai zijn als alles maar steeds hetzelfde bleef.' Dit werd Irma's briefje:

Mon ami,

Ik was blij met je brief. Je schrijft lieve dingen. Dank je wel. Door jou had ik een heerlijke tijd. Ook door Milou. Iedereen

was lief voor ons. Ik zou je massa's kunnen schrijven, maar dit is genoeg voor de eerste keer, hè?

Dag,
je Irma.

Maar ze had willen schrijven: Liefste Peter, mon amour, Ik denk aan je, de hele dag. Ik leg mijn hoofd op je schouder en ik snotter van geluk,

jouw eigen Irma voor altijd.

Voor Milou was het misschien nog moeilijker. Ze schreef met haar hart en troostte de zich eenzaam voelende Dolf, die zich in geen tien jaren een meisje veroorloven kon. De onzin. Wat had Irma gezegd? 'Alles, alles verandert . . .' Nou dan.

Ze waren uiteindelijk geslaagd voor de cadeautjes, maar het was uitputtend geweest.

Vence had alleen maar toeristische souvenirs, behalve in een achterafstraatje met een heel fijn zaakje in Provençaals tafelhoed. Daar kocht Irma voor mam zachtgroene dekservetjes met dat typische reliëf-stiksel: opgevulde motiefjes die met fijne steekjes omgetrokken waren.

Het was nogal duur, maar wel echt iets voor mam.

Voor pap een doos gesorteerde gekonfeite heerlijkheden, heel geraffineerd, zowel voor het oog als voor de tong.

Milou kocht voor de broers ieder een Simenon plus 'n fles(je) drank! Maar voor Pietie, dat had hoofdbrekens gekost. In Nice vonden ze iets waar Pietie wel wild van zou worden: 'n Bikini, zó apart en zó beeldig, daar zouden alle vriendinnen van achteroverslaan. Het was een wit-zwart ruitje met langs de hele halsrand voor en achter geborduurde vuurrode roosjes. Milou en Irma waren er zelf kapot van.

Maar duur, dúúr! Nou ja, de Sûreté was er goed voor. Hoe vaak ze dàt al gezegd hadden! En om Pietie helemaal te verwennen kocht Irma de nieuwste „Elle” en „Marie Claire” voor Pieties haute couture-allures.

Voor Milou's ma was het moeilijker. Ze besloten tot het voor de hand liggende Frånse cadeautje: een precieus flaconnetje parfum.

Maar een grappig incidentje – toen ze doodmoe op een terrasje zaten – bezorgde ma hèt cadeau. Tenminste, dat dacht Milou.

Er was een Marokkaan langs gekomen – helemaal compleet met fez, tapijtjes over de schouder, leren tassen aan de ene arm en een tros kettingen aan de andere. Milou bekeek hem met die geïnteresseerde blik die de man onmiddellijk vertaalde in: een klant.

Hij kwam naar hun tafeltje en met drukke gebaren liet hij een en ander zien. Milou tastte naar de halskettingen. Ze koos er één uit: fonkelende goudgele stenen, verrassend licht in gewicht.

‘Ah!’ riep de man uit, ‘mademoiselle heeft een goede smaak, ze haalt het enige echte barnstenen collier eruit. ‘Oui, ambre, àmbre!’ En de prijs? In een waterval van woorden, het was te geef, nergens kocht ze zo iets voor die prijs, maar de dames waren zo charmant, enfin, het kwam erop neer, dat ze hem voor vijftig francs mochten hebben, het was eigenlijk vijfenzeventig . . .

‘Milou, je bent gek, die vent neemt je,’ waarschuwde Irma. ‘Het is natuurlijk imitatie, geslepen glas en belachelijk duur. Niet doen.’

Milou aarzelde, ze vond het te mooi voor namaak, ook te licht, glas was zwaarder en scherper. Maar zelfs àls het barnsteen was, vond ze het toch nog te duur. Ze lachte en zei tegen de Marokkaan: ‘Nog voor geen tien francs.’ Dan was ze meteen van hem af. Zo boos als die man toen werd: hij begon te schreeuwen naar de omstanders. Inwendig dood-

benauwd bleven de meisjes uitwendig geamuseerd zitten kijken en néé schudden – tot hij woedend vertrok.

Na een kwartiertje fluisterde Irma: 'Kijk niet om – hij komt er weer aan.'

Poes en poes-lief of er niets gebeurd was, legde hij het collier op hun tafeltje en zei: 'Dertig francs.'

Bikkelhard zei Milou: 'Non, merci.'

Weer een lawine Frans. 'Vijfentwintig francs?'

Nu was de man verloren en hij wist het.

Irma legde tien francs neer met een beslist gebaar.

Hij begreep. Snel pakte hij het geld en verdween op z'n espadrilles.

Irma liet het licht spelen in de geslepen kralen. 'Hij is beeldschoon, vind je niet? Doe hem eens om.' En ze gaf de ketting aan Milou. 'Staat je erg leuk, bij je donkere haar en bruine ogen.'

Milou nam een spiegeltje uit haar tasje en bekeek zich. 'Wat zal ma daar blij mee zijn.'

'Je ma heeft al parfum. Jij krijgt die ketting van mij, als herinnering aan deze reis. Blij mee?'

'Kind, Irma, ik word er helemaal verlegen van. Je draait de zaak om: jij moet van mij iets moois uitzoeken en nu ben je me weer voor. Ik heb al zoveel van je gekregen, denk eens aan je envelopje!'

'Weet je hoe je zeker kunt zijn dat het echt barnsteen is?' leidde Irma handig af.

'Aan het gewicht?'

'Ook ja, geef hem eens hier.'

Ze snipperde het suikerzakje in heel kleine flietertjes, daarna wreef ze de grootste middelkralen tegen haar wollen rokje, hield de ketting toen boven de snippertjes, die door de kralen aangetrokken werden.

'Ja, het is ècht barnsteen, Milou, het is te geef voor tien francs. Dat kost bij ons minstens vijfenzeventig gulden.'

Milou had het hele gedoe met die snippers met verbazing

aangekeken. Telkens verraste Irma haar met onvermoede kanten van haar persoontje. 'Dat jij dat wist van dat wrijven en zo.'

'Ik heb daarmee elektriciteit opgewekt waardoor die snippers werden aangetrokken. Als het glas was geweest, hadden die snippers natuurlijk niets gedaan,' verklaarde Irma.

Nu nog iets voor omaatje en voor Milou's pa.

Voor lief oud Sabientje kochten ze samen een dure parfumverstuiver met een flaconnetje 'Exquise' van Lucien Lelong als vulmateriaal. Een rib uit de portemonnee van... de Sûreté.

En nu voor Milou de laatste grote zorg: wát voor Irma? Iets moois, iets blijvends... Een herinnering aan déze reis.

Onder de terugrit stelde Milou voor om in St. Paul wat te bekomen van het winkelen. Irma ging er direct mee akkoord. Ze zetten de auto op het parkeerstrookje bij de wallen en slenterden het vertrouwde St. Paul binnen, regelrecht naar hêt terrasje.

Na een halfuurtje hadden ze weer zin in winkeltjes!

Ze jakkerden wat af, maar wat had St. Paul beeldige boutiques. Er waren overal nieuwe etalages en ze vielen van de ene bewondering in de andere. Blouses, pakjes, lingerie, ze vergaapten zich eraan. Kristal, zilver, bijoux. De antiquités. Ze waren er niet vandaan te krijgen.

'Dat bronzen cupidootje, wat een dotje! Wat zou dat kosten?' vroeg Irma hebbertig.

'En o! Dat spiegeltje met geslepen rand en vergulde lijst. Waarom zetten ze toch nergens prijzen op? Zo weet je niets. Durf jij te gaan vragen?'

'Natuurlijk, waarom niet? Ze kennen ons toch niet!' zei nuchtere Milou.

Door de etalageruit volgde Irma de stomme film.

Milou zei wat, de madame schoof het etalagegordijn op zij en haalde het cupidootje uit de kast. Op Milou's aanwijzing ook het spiegeltje. Ze gingen beiden naar de toonbank, verder

kon Irma het niet volgen. Het duurde nogal lang. Ze kortte de tijd met de etalage verder te bekijken: een ingelegd lepel-doodsje, een zwart email armbandje met pareltjes bezet, een handgesneden parelmoeren gesp . . . Irma zuchtte maar eens. Daar was Milou. 'En?'

'Nou, hou je vast! Dat Erosje was een barok engeltje van een altaarstuk, hout met wurmgatjes erin – honderd vijfenzeventig francs!'

'En dat spiegeltje?'

'Zal ik je zó vertellen. Ik heb alweer dorst, eerst een drankje.' Het zonovergoten terrasje was behoorlijk vol, je zat bijna op straat. Maar de citron-pressé was heerlijk: zoet en ijsgekoeld.

'Wat kostte het spiegeltje?'

Milou zoog met kleine prutgeluidjes het citroenvocht door het rietje. Toen haalde ze haar raffia boodschappentas onder haar stoel vandaan. Ze nam er een pakje uit, in vloeipapier gewikkeld.

'Hier, dat is voor jou, 'n cadeautje van mij.'

Milou lebberde door aan haar rietje, maar hield toch Irma's gezicht in het oog, toen ze het vloeipapier afwikkelde.

Met een teder gebaar omvatte Irma met beide handen het goudomrande spiegeltje met de ingeslepen rand . . .

Ze had geen woorden, ze drukte het tegen zich aan en zocht Milou's ogen. 'Echt waar? Voor mij?'

Milou had genoeg gezien, het was raak. Ze was minstens even blij als Irma dat ze geslaagd was met haar geschenk.

'Milou! Stel me gerust, zeg, dat het niet beestachtig duur is, zoals alles hier.'

'Ik kan je geruststellen. Het is een nieuw gemaakt spiegeltje, wel naar een antiek model. Het materiaal is goed: geslepen spiegelglas en een handgestoken reliëflijstje. Bij ons thuis kosten zulke spiegeltjes veertig à vijftig gulden en dan is het fabriekswerk. Dit is handwerk en het kost de helft minder, maak je dus geen zorgen.'

Voldaan, maar doodmoe reden ze huiswaarts.

Daar vonden ze Toinette in alle staten.

'Des moustiques! Partout dans la maison!'

Ze had vergeten de horren voor de vensters te zetten en nu waren er wolken muggen binnengekomen. Het zoemde, bromde, vibreerde overal. Het leek een ramp.

Irma holde naar boven en haalde uit de reisapotheek de verstuiver met insectenverdelger.

Na tien minuten was de bus leeg, maar alles wat aan bestjes binnen was, dood of bedwelmd. Ze moesten zelf allemaal op het dakterras een half uur wachten. Dan had het gif zijn werk gedaan en was er geen gevaar voor henzelf meer. Na dat half uur hielpen ze Antoinette met het bijvegen van de tegelvloeren en het wegzuigen van de sporen.

Mooi toch, zo'n vloer, dacht Irma. Zou ik later in ons huis best willen hebben. Ze was zich niet bewust van dat 'ons'. In de avondkoelte gingen ze nog een ommetje maken langs de buitenrand van het stadje en door het poortje terug. Gelijktijdig zagen ze het. Ze hielden meteen stil met ingehouden adem. Precies in het poortje stond roerloos een egaal grijs-wit rank paard. Het hoofd gebogen, de spitse oren recht omhoog. De staart als een bos gesponnen vlas raakte bijna de grond; de manen hingen over hoofd en hals als een soepele franje. Een volmaakt standbeeld.

Dan trilden de neusvleugels, een siddering ging langs de flanken, een voet kraste over de keien, de oren trilden... was er onraad?

Geheel onverwacht klonk een fluisterzachte mannenstem: 'Prenez garde, mesdames! Il n'est pas bon catholique! Pas op, dames, hij is onbetrouwbaar¹.'

Alsof de man voorvoelde dat de meisjes het paard hadden willen strelen. Hij kwam op zij van achter de olijfbomen te voorschijn en ging naar het paard toe, hij sprak ermee, kalmeerde het en leidde het weg...

¹ Letterlijk: hij is niet goed katholiek.

Voor Milou en Irma was het een moment als een verschijning geweest. Ze zouden zich niet verbaasd hebben als het dier vleugels had gehad en weggevlogen was, een Pegasus². En de uitdrukking: 'il n'est pas bon catholique' zou voor altijd verbonden blijven met deze belevenis.

'Goed dat hij ons waarschuwde,' zei Milou. 'Ik was net van plan hem over de neus te aaien en hem een klontje te geven. Stel je voor, hij had kunnen trappen of bijten.'

'Het was ongelooflijk prachtig, ik zal het altijd onthouden zoals hij daar stond als geëst tegen de donkerblauwe avondhemel.'

Geëst, dacht Milou. En hardop: 'Ik verbaas me weer eens over je, Irma.'

'Och, oma heeft me veel laten bladeren in kunstboeken van opa. Ze vertelde er altijd bij. Zo zie je, iets blijft er wel van hangen, zo zonder dat je het zelf bewust weet.'

'We krijgen het morgen druk, laten we nu maar naar bed gaan. Het was een erg fijne dag vandaag,' zei Milou.

19. EEN HUIS VOL BLOEMEN

Donderdag, tegen tien uur, meldde Arie zich met twee muilezels, beladen met bloemen, planten, palmtakken, cactussen en sierheesters. De ezeltjes droegen aan de zijkanten gevlochten mandjes. Ze konden net door het smalle straatje. Arie was al om zes uur in de ochtend naar de veiling geweest en had daar alles op z'n goedkoopst ingekocht.

'Voor een begrafenis?' hadden ze hem gevraagd.

'Nee, voor een feestelijke ontvangst,' had hij lachend teruggeroepen.

² Pegasus: gevleugeld paard uit de Griekse godenwereld.

De ezels werden vastgebonden – die waren het wachten wel gewend. Arie en Pierre sjouwden alles naar het souterrain en daar begon het zware werk: sorteren, in emmers zetten, bakken en potten klaarmaken, vazen vullen, bloemstuk'ge- raamten' maken met schuimplastic, kunstmos, glazen buisjes en groen bloemedraad. Arie had voor al dit ondermateriaal gezorgd – ze konden voort.

Ze gingen over tot taakverdeling. Arie had de leiding – met kennis van zaken en met veel aplomb beweerde hij: 'Een goede ondergrond, dat is het geheim van het vak, daarna pas de hand van de artiest.'

Zijn geestdrift sleepte hen allen mee. Niemand klaagde over: zo warm of zo moe, hoewel ze doorwerkten tot de late middag. Maar toen was dan ook de eerste fase klaar, de basis was er.

Nou flink nat houden en de bloemen in de kelder, soort bij soort in emmers en bakken. Zelfs de wasteilen stonden vol bloemen.

Vrijdag om tien uur was Arie er weer, nu met alle potplanten slierten siergroen en wingerdranken.

Toen begon het dankbare werk: de boeketten en bloem- stukken.

Irma nam de wenteltrap voor haar rekening: van onder tot boven sterboeketten violieren. Milou was boven in de hal bezig met de zonnebloemen. De zitkamer deden ze samen en het mooiste, teerste, lieflijkste bloemstuk kwam op grand- ma's slaapkamer. Arie ploeterde op het dakterras met de bak- ken. Het werd een heerlijke, opwindende dag.

Ze zagen het werk onder hun handen opbloeien, het werd een creatie!

Tegen zessen konden ze beginnen met de rommel van de bloemisterij op te ruimen. Daar was overigens een heel een- voudige, maar zeer afdoende methode voor: via de ramen op al de verdiepingen werd de afval in het ravijn gestort! Dat deed heel Tourrettes al eeuwenlang, daardoor was de vege-

tatie ook zo weelderig!

De meisjes hadden Toinette beloofd te zullen helpen met het huis piekfijn te maken, zodat het een hémeltje zou zijn, je kon ook zeggen: een klein aards paradijsje.

Na een eenvoudig avondentje vertrok Arie naar de pastorie met zijn veertig francs plus twintig extra voor zijn onbetaalbare hulp. Hij had het extraatje geweigerd – hij had het uit vriendschap gedaan. Dat begrepen de meisjes wel! En daar waren ze hem ook heel erg dankbaar voor. Dat zakcentje was een aardigheidje, meer niet, en hij deed hen een groot plezier het als zodanig ook te aanvaarden.

Toinette bonjourde de meisjes naar bed. Ze zag wel dat ze afgeladen moe waren. Nee, nee, er werd niet meer gepoetst. Dat kon morgenvroeg. Ze zou hen om zeven uur wakker maken, dan waren ze uitgerust om de laatste hand aan het werk te leggen.

Maar ze sliepen tot ruim negen uur! Toinette had hen laten liggen. Met Pierre had ze het huis op orde gebracht, alles gezogen en gestoft. De meisjes hoefden alleen maar hun eigen kamer te doen.

Die schàt van een Toinette!

Om elf uur gingen twee piekfijn verzorgde meisjes naar de garage. Het Fiatje liep haast vanzelf de bekende weg!

Kwart voor twaalf waren ze bij het station van Nice – toch wel ietsjes nerveus van de spanning.

Toen de trein uit Parijs binnenliep – de grote P.L.M. (Parijs-Lyon-Marseille) – wachtten Irma en Milou tot de haastige passagiers waren uitgestapt. Daarna liepen ze in tegengestelde richtingen alle wagons langs. Afspraak was dat Belle voor het coupéraam zou staan. Irma zag bijna aan het eind een wit doekje wuiven om aandacht te trekken. Ze vertaalde het teken met een kreet naar Milou: ‘Milou-ou-ou . . . hier!’

Ze gingen samen de trein in, de gang langs tot aan Belles

coupé. Daar stond ze, de koffers nog in het net. Terwijl Irma haar omhelsde deed Milou kruiersarbeid: de twee behoorlijk zware koffers stonden al in de corridor toen Milou aan de beurt was voor een knuffelpartijtje: 'Ah, petite Milou... ik ben zo blij!'

Grandma liet zich door de meisjes naar de uitgang leiden. De koffers werden op de achterbank gezet. Irma ging ernaast zitten. Grandma voor, naast Milou.

Op de eerste over en weer vragen volgde een opgewekte conversatie. Er was zoveel te vertellen, wel stof voor dagen, zo niet weken. Grandma verlangde naar haar eigen huis, ook naar Pierre en Antoinette, naar de zon, de warmte.

'Wat een miserabel klimaat in Holland. Regen en wind, een waterzon over natte straten, dan twee dagen fijn en daarna weer grondig mis. Hoe was het weer hier?'

'Grandma, in één woord: stralend, elke dag, drie weken lang.'

Pierre en Toinette stonden al minstens tien minuten op de uitkijk aan de geopende voordeur, toen het drietal in zicht kwam. De auto met bagage hadden ze – als gewoonlijk – op het pleintje geparkeerd.

Na de begroeting ging Pierre de koffers halen.

Belle stond onder aan de wenteltrap. Ze snoof even en zei: 'Giroflée!' Toen zàg ze het: langs de hele trap om de drie treden een boeket van de zoetgeurende muurbloemen.

Belles ogen vulden zich met tranen. 'Ah! Ce parfum de mon pays! O, geur van mijn land.'

Had ze heimwee gehad? Maar ze glimlachte door haar tranen heen naar de meisjes en zei: 'Ik ben zo gelukkig.'

Boven in de hal was er het daverende goudgele zonnebloemboeket. Het straalde licht uit, een Van Gogh-stillevan in de werkelijkheid.

Gevoelig voor schoonheid stond Belle het te aanschouwen. 'Magnifique!'

In optocht gingen ze naar de zitkamer.

In een koperen bak op de kist een purperen bougainville.

Op de grond in de hoek had Irma een opklimmend bloemstuk gemaakt van anjelieren in alle nuances van bleekroze naar vermiljoen rood, wingerdranken en palmtakken vormden arabesken. Een bloemist had er trots op mogen zijn. Verder . . . naar Belles slaapkamer . . . 'Ah! . . .'

De hele kamer geurde naar de theerozen, een enorm boeket op het kleine ronde tafeltje. Dit was werkelijk het pronkstuk. Ook het kostbaarste. Hier moest Belle toch wel even voor gaan zitten.

Als ooit een welkomsgeste geslaagd mocht heten, dan toch zeker deze.

Grandma koesterde zich in de liefde, zorgzaamheid en dankbaarheid die haar in bloementaal werden duidelijk gemaakt. Was ze niet te moe om nog even mee te gaan naar het dakterras?

Daar stonden de stoeltjes klaar en Toinette had voor een lichte lunch buiten gezorgd.

Ze hadden de volle blik op Aries weelderige bloembakken. Na het picknickje ging Belle rusten.

Milou en Irma bleven op het terras en verzorgden daar de correspondentie naar huis met het bloemenverhaal als 'piece de milieu'.

Een uitgeruste, helemaal rozige Belle zat om vijf uur aan de theetafel, precies zoals drie weken geleden.

Wat was er ontzettend veel gebeurd in die tijd.

Grandma wist het laatste nieuws nog niet. Ze was toen al naar Parijs vertrokken. Er was dus veel te vertellen.

De 'Sunshine' verdwenen – de politiepatrouille aan boord – het kind in de provisiekamer – de politie terug voor schipzoeking – het kind gevonden – de Hollandse jongens – de premie – chez Nicolette – het was gewoon een film. Belle genoot.

En Milou en Irma waren verbaasd dat ze zoveel hadden meegemaakt. Toen vroeg Belle nieuwsgierig: 'En die Hollandse jongens, zijn ze lief, ja?' En ze keek vlug van de een naar

de ander met pientere pretoogjes.

Maar de meisjes hadden zich meesterlijk in bedwang, geen wimper wuifde, toen Irma onbevangen antwoordde: 'O ja, grandma, allemaal schàtten!'

Voor ze Belle welterusten kusten, zetten ze het zoetgeurende rozenbloemstuk voorzichtig in de hal. Alle bloemen door het hele huis kregen een milde waterspriets uit de bloemenspuit. Zo bleven ze langer fris. En toen was het naar bedje toe voor oud en jong.

Een maal boven hadden ze nog pret om grandma's nieuwsgierigheid. Zul je tegen de zeventig zijn en dan nog belangstelling hebben voor liefdesperikelen van jonge meisjes!

20. HUIS-TOE!

Het waren nog twee heerlijke dagen met grandma Belle, maar toen was het toch echt òp.

De koffers werden gepakt en de cadeautjes kregen listig uitgedachte verstopplaatsjes. Toinette verzorgde de reisproviand. Daar hadden ze geen omkijken naar; ze kènden haar goeie hart!

Voor de laatste keer gingen ze het dorp in. Nu om afscheid te nemen met een vriendelijk woord, een handdruk en een 'au revoir'.

Eerst bij de pastoor. Jammer, Arie was er niet. Toen naar de kruidenier, de kaas-madame, de bakker, de schilderes. Hier kregen ze dè verrassing: een pastelletje van Tourrettes voor Milou en een klein olieverfje van 'Marciel' voor Irma als souvenir.

Wat vonden ze dåt lief! Ze waren er een beetje ontroerd van en het vriendelijke, artistieke persoontje kreeg er twee zontjes voor terug, op elk broos wangetje een.

Toen werd, met behulp van Pierre en Antoinette, de auto gepakt, het proviandmandje zou pas de volgende morgen ingeladen worden, de nacht over bleef alles nog in de koelkast. Daarna naar de garage voor een laatste tankbeurt bij hun eigen benzineman. Ook hier werd hartelijk en uitvoerig afscheid genomen.

Ze waren klaar voor de terugreis.

Voor het naar bed gaan namen ze afscheid van grandma Belle. Ze vonden het allemaal beter dat Belle bleef slapen, want om halfzeven wilden ze al op weg zijn. Beloofde grandma dat?

Gelukkig vond niemand het nodig tragisch te doen. Het was allemaal veel te heerlijk geweest om nu te gaan snotteren. 'Dag lieve, lieve kinderen, kom nog eens terug, ik heb het zo heerlijk gevonden. Goeie reis en wel thuis en schrijf gauw terug, ja?'

Voor de laatste keer bracht Toinette de volgende morgen (om zes uur al) het ontbijt. Ze maakte flink wat lawaai om de twee slaapkopjes maar meteen klaarwakker te maken. Ze trok de gordijnen open, liet de douche spetteren, zette met een dreun het blad op het tafeltje en zag met genoegen dat ze succes had: vier slaap-spleetogjes keken haar verwijtend aan.

'Reveil!' galmde Toinette.

Binnen een half uur wàs het zover: startklaar voor de thuisreis.

En daar gingen ze – uitgewuifd door Toinette en Pierre: de weg terug. Bij Grasse stond een lifter langs de kant, de hand met vragend gebaar omhoog – tenminste, dat dachten ze, maar het wàs . . . Arie!

Speciaal vroeg opgestaan om hen op de weg op te vangen. Hij wilde hen goede reis wensen en dat deed hij verschrikkelijk hartelijk met een doosje zelfgeplukte abrikozen voor onderweg!

Ze zetten de Fiat aan de kant en ze kusten Arie, omdat ze

hem zo aardig vonden en omdat hij zoveel voor hen gedaan had. En ze nodigden hem uit, terug in Holland, een bezoek te komen brengen.

Ondanks alle goede voornemens kwam er niets meer van afstapjes voor ditjes of datjes. O nee, er was maar één ding: naar huis!

De paardjes roken de stal: ze sloegen aan het draven.

Toch waren ze verstandig genoeg om tijdig te rusten en behoorlijk te eten, al vonden ze het zonde van het geld.

Ze reden buitengewoon voorspoedig. Sliepen goed in achteraf-hotelletjes, picknickten als lunch en aten 's avonds in een of ander landelijk, rustig gelegen restaurant.

Tegen vijf uur vrijdag de dertiende augustus bereikten ze de Nederlandse grens. Helemaal geen oponthoud, ze mochten zó door, nadat Irma gezegd had: 'Alleen maar cadeautjes voor de thuisblijvers!'

In Maastricht werd het slot-etentje gehouden.

Irma trakteerde voor het perfecte rijden van Milou, hetgeen minzaam werd aanvaard.

'Wat doen we? Rijden we door, Milou, of ben je te moe?'

'Bèn je! Ik heb na dit diner weer energie voor minstens tweehonderd kilometer.'

Maar dat hoefde niet eens.

Tegen negen uur waren ze thuis, dat wil zeggen bij Milou thuis. De verrassing was volkomen! Iedereen blij. Het was een herrie van jewelste. De drie broers holden naar de auto: erin, erop, eronder! Had het beestje het goed gedaan? Geen 'pech onderweg'?

Ze sleepten Milou's bagage eruit, want dat moest tòch, konden ze net zo goed meteen doen. Irma belde intussen naar huis dat ze er al was, alles in orde, over een half uur kwam ze thuis. Pap wist nog gauw iets verbazingwekkends te zeggen: 'Kom maar zo vlug je kunt. Er ligt hier post voor je uit Venetië en uit Hyères!' Toen werd de hoorn neergelegd.

Maar dat was nieuws! Ze gilte tegen iedereen in de roezemoezige huiskamer van het gezin De Laet:

'Er is thuis een brief uit Venetië. Ik moet naar huis! Dag allemaal, ik kom morgen terug.'

Maar het was niet de brief uit Venetië die haar als een magneet naar huis trok. Het was die andere brief.

Ruud bracht haar weg . . . Ruud . . . was het niet altijd Ruud die het zo wist te plooiën dat hij degene was die Irma thuis bracht of boeken voor haar haalde of het eerste dansje kreeg of haar fiets een opknapbeurt gaf. Irma had dat allemaal als vanzelfsprekend aanvaard. Maar was het wel zo vanzelfsprekend?

Gek, daar had ze nog nooit haar hoofd over gebroken, waarom dan nu wel?

In Ruuds innerlijk was het een warboel van gevoelens: hij voelde zich bedeesd (belachelijk), zijn hoofdhuid kriebelde onder zijn haar, hij had klamme handen ineens, hij had een prop in zijn keel en hij kon gelijktijdig wel juichen en janken en hij voelde zich een kalf, ja, dat was het woord: een kalf. Gelukkig was het een heel kort ritje naar Irma's huis. Geen van beiden had ook maar enig idee van wat de ander dacht . . . Pap en mam stonden in de deur. Een onstuimige Irma omarmde hen alle twee tegelijk.

Ze keken elkaar over Irma heen aan met een blik van: daar is ze weer, onze dochter, ons mallootje, ons zonnekind.

'Waar is die brief?'

'Binnen op het kastje.'

Ze holde ernaar toe. 'Nee, die niet! Die andere!'

En ze wist zelf niet hoezeer ze zich hiermee verraadde.

Ze zocht haastig en herkende de enveloppe: Chez Nicolette.

Ze opende hem niet, maar stak hem in haar tas. Daar moest ze alleen voor zijn.

Toen werd het vertellen en nog eens vertellen, tot mam er een eind aan maakte. 'Naar bed met jou, morgen weer verder met de verhalen. En dan gaan Milou en jij samen naar

oma. Ze weet nog niet dat jullie er al zijn. Laat haar maar een rustige nacht hebben, vind je ook niet?’

‘Nog éventjes. Ik heb wat meegebracht, zijn jullie niet een tikkeltje nieuwsgierig?’

‘Nou já, nu je het zegt. Ik dacht al: heeft ze niets meegebracht?’

Dat was echt pap weer.

Hij deed behoorlijk verrast en blij met de doos Franse heerlijkheden. Van mam kreeg ze een pluim voor het originele cadeautje, ze vond het zeer smaakvol.

Wat moest Irma weer wennen aan het algemeen beschaafd van Huize Cloese!

Als een blòk sliep ze die nacht, de brief van Peter onder haar kussen.

Toen Milou haar belde de volgende morgen, was ze nog niet aangekleed.

Ze spraken af om elf uur naar oma te gaan en dan samen het cadeau aan te bieden.

‘Wat vond Pietie van de bikini?’

‘Ze heeft geshowed als een volmaakte mannequin. Tot grote verbazing van ons allemaal is Pietie bezig ’n kleine schoonheid te worden. De jongens hadden er niet van terug.’

‘Tot straks. En o ja, ik fiets wel, hóóóó!’

‘Dag pestkoppie!’

‘Wat zei ze, dat je zo lacht?’ vroeg mam.

‘We hebben een speciaal vocabulaire, mam, waar ik uw aristocratische oortjes niet mee wil beledigen.’

‘Irma! Wat – zei – ze?’

‘Dag pestkoppie!’ En wèg was Irma.

Toen wist mam het nog niet, hoewel Irma toch echt de waarheid had gezegd.

Oma had met Belle een heerlijke tijd gehad, maar wel doodvermoeiend. Belle was zo onberekenbaar en zo impulsief.

Omaatje was veel rustiger, beheerster ook.

Ze was in afwachting van de meisjes en ze verheugde zich op de aanvullende verhalen.

Toen Mien de deur opendeed na een driedubbele onfatsoenlijke bel had ze die onstuimige omhelzing niet verwacht.

'Dag Mienepien, hoe is het ermee?'

'Gekke meid, voeten vegen, hè. Dag juffrouw De Laet.'

'Milou, hoor Mien. Houd je van nougat, echte Franse nougat van Montélimar? Alsjeblieft, een groot pak van ons allebei, slecht voor je tanden, maar lekker!'

Oma hield het niet meer uit. Ze liep naar de deur om het tweetal te laten zien dat zij er ook nog was.

Het hielp!

'Dag mijn allerliefste Sabijntje, cherubijntje van dit kijndje,' creëerde Irma vondeliaans.

Een heel vertederd omaatje hobbelde in haar vlechtstoeltje op en neer, luisterend naar de jonge, opgewekte stemmen, naar de kostelijke verhalen, vol humor verteld.

Maar toen het cadeau op tafel kwam, was oma toch wel onder de indruk. Dit was geen gespaard-geld-cadeautje, dit was kapitaal.

'Zeker, oma, van de Sûreté!'

'En wat stond er in die brief uit Venetië, waar mam me over opbelde?'

Totaal perplex keek Irma haar aan. 'Ik ben die hele brief vergeten, oma.'

'Maar kind, zo'n belangrijke brief. Hoe kàn dat nu?'

Milou keek Irma eens goed aan en vroeg: 'Was er misschien ook een brief van Nicolette?'

Irma stak – onzichtbaar voor oma – gauw een spits tongetje uit en zei: 'Ik vind dat ik maar eens heel vlug naar huis moet om die brief open te maken, vindt u niet, oma? Dag lieverd.'

Milou ging meteen ook weg, allebei weer op het sportfietsje. Dat moest ook weer wennen.

'Mam! Mammá!! Waar is die brief uit Venetië?'

'Kind, gil niet zo door het huis,' zei mam van achter haar kleine secretaire, waar ze post zat te beantwoorden. 'Kom toch gewoon binnen en vraag wat je te vragen hebt.'

'Oui madame,' klonk het o zo gedwee.

'Die brief, waar heb ik die neergelegd? Moet in het rechterlaasje liggen, bij de onbeantwoorde post, kijk maar even.' Mams zaken waren altijd 'op orde', dus lág de brief waar hij behoorde te liggen. Zoeken was er bij mam niet bij.

Irma zocht zich altijd een rôtje.

De teleurstelling: de brief was in het Italiaans. Het was eigenlijk een dubbele brief: één getikt en één met de hand geschreven.

'Mam, hij is in het Italiaans!'

'Ja gansje, wat had je dan gedacht?'

'Wat doe ik nou, mam?'

'Vraag het aan oma, die kent Italiaans.'

'En ik kom er net vandaan!'

'Dan ga je er maar weer naar toe, hè?'

Binnen het kwartier zat Irma op haar poef bij oma's schommelstoel. Lekker wiebelend las oma de brief.

Irma popelde – wat stond erin?

Het was toch maar een kort briefje, maar het duurde, het dúúrde! Toen nog het getikte velletje. Daar was ze vlug mee klaar.

'En, oma?'

'Nou, meisje, het is iets heel buitengewoons en iets bijzonder prettigs. Ik ben gewoon paf! Het is een uitnodiging voor jou en Milou van de heer en mevrouw Foscari om binnenkort naar hen toe te komen en voor vier dagen hun gasten te zijn. Ze willen jullie persoonlijk bedanken voor het aandeel dat jullie gehad hebben in de snelle terugkeer van hun dochtertje Lucia.'

'Naar Venetië? Milou en ik? Maar dat lijkt op een sprookje!'

'Zodra ze weten of jullie de uitnodiging aannemen, volgen nadere bijzonderheden met de retourbiljetten via de K.L.M.'

'En wat staat er in het getikte briefje?'

'Dat is kennelijk een foto-kopie van een notariële akte, maar die kan ik niet vertalen, dat is te veel vaktaal. Ik denk dat het verband houdt met de financiering van dat reisje. We zullen het laten vertalen, dan weten we het precies. Maar ga jij nu maar vlug thuis het fantastische nieuws vertellen. Kindje, wat heerlijk voor jullie.

Vind je het ook zo leuk om af en toe in gedachten je levensfilm terug te draaien om uit te vinden waar het beginpunt was van dingen die je zijn overkomen? Neem nu deze uitnodiging . . . Waar heb je die aan te danken?'

'Aan grandma Belle, die heimwee naar Holland had?'

'Ook ja, maar nog daarvoor? Is alles niet begonnen met het slagen voor je M.M.S.? En was Milou er niet, nog wel met een Fiat? Ga zo maar door, dan zie je hoe het een uit het ander voortvloeit. Kindje, het is allemaal zo boeiend en zo om met je hele persoon dankbaar te zijn . . .'

'Dag mijn lieve omaatje, ga nog maar lekker een hele tijd door met filosoferen. Ik ga nu vlug naar pap en mam. Dag!'

Met het grandioze nieuws tintelend in haar hele wezen fietste Irma naar huis.

Wat was het heerlijk om te léven!

INHOUD

1. Een kroontje op het werk	7
2. Een gekoesterde wensdroom	12
3. Het idee	19
4. Het plan rijpt	23
5. Voorpret	32
6. En route	36
7. Op rolletjes door La douce France	44
8. Au Cap Marciel	51
9. Het rijk alleen	60
10. De kring wordt groter	66
11. Zondag	72
12. Rendez-vous in Villefranche	77
13. Honneur aux dames!	87
14. Waar is de 'Sunshine'?	95
15. Het visserskerkje	104
16. De 'Sunshine' terug	107
17. Irma in het zonnetje	116
18. Brieven en cadeautjes	123
19. Een huis vol bloemen	135
20. Huis-toe!	140

Het enthousiasme waarmee Elisabeth Lücker zich enkele jaren geleden zette tot het schrijven van 'De juwelen van Don Pedro', welk boek in de landelijke prijsvraag voor jeugdlectuur LATENT TALENT bekroond werd, heeft haar ook geïnspireerd tot dit tweede boek voor tieners over de levenslustige Irma Cloese, die zo'n schat van een oma heeft.

Dat de dagelijkse omgang met veel jonge mensen deel uitmaakt van haar leven en dat zij hen goed aanvoelt, blijkt wel uit de wijze waarop Elisabeth Lücker de personages in haar boeken gestalte geeft. Zij schrijft onbevangen en vlot, voert haar verhaal door een juiste opbouw naar een prettige climax en verleent het met artistieke zwier een zeker niveau.

Enkele gegevens uit haar leven:

Geboren en nog wonend te Nijmegen, waar zij werkzaam is als onderwijzeres. Ook buiten de school ontplooit zij haar activiteit en talent op verschillend gebied. Zo regisseerde zij tien jaar achtereenvolgend het schooltoneel van de Kweekschool, ontwierp balletten voor een lustrumspel van het Nijmeegse Studentencorps, recenseerde en hield lezingen. Ook heeft zij vele reizen naar het buitenland gemaakt.

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK
